

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
จังหวัดชัยภูมิ

The Competitive Advantage Analysis of Tourism Industry
in Chaiyaphum Province

โดย

นางสาวจิราภรณ์ นาคประกอบ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
พ.ศ. 2550

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

สาขา

เศรษฐศาสตร์

ภาควิชา

เรื่อง การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

The Competitive Advantage Analysis of Tourism Industry in Chaiyaphum
Province

นามผู้วิจัย นางสาวจิราภรณ์ นาคประกอบ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์จรัสพรหม กุลดิลก, ศ.ม.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลี สันติพลวุฒิ, ปร.ด.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์จรัสพรหม กุลดิลก, ศ.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อัจจงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๖ เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2550

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จเป็นเล่มที่สมบูรณ์ได้ด้วยดีจากความกรุณาของท่าน อาจารย์ประธานที่ปรึกษา รศ.จียรพรรณ กุลคิลก อาจารย์กรรมการวิชาเอก ผศ.ดร.สุมาลี สันติพลวุฒิ ประธานการสอบ รศ.ดร.ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผศ.ดร.ชวณะ ภวากานนท์ ที่ได้ให้คำแนะนำและให้ข้อเสนอแนะด้วยดีตลอดระยะเวลาการศึกษาเพื่อปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่าง ๆ คือ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด ชัยภูมิ หอการค้าจังหวัดชัยภูมิ ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดชัยภูมิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม เขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรม) และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว (ทุ่งกระมัง) ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณพ่ออนนท์ และคุณแม่ทองพูน นาคประกอบ และพี่น้องทุกคน ที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจที่ดี จนทำให้ผู้วิจัยได้จัดทำวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ได้ด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากนัก

จิราภรณ์ นาคประกอบ

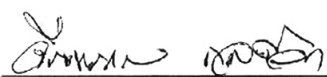
เมษายน 2550

จรรยาบรรณ นักประกอบ 2550: การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
จังหวัดชัยภูมิ ปรินญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์จิรพรรณ กุลคิลก, ศ.ม.
190 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
จังหวัดชัยภูมิ โดยศึกษาในสถานะปัจจัยการผลิต สถานะอุปสงค์ อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวข้อง กลยุทธ์
โครงสร้าง วิสัยทัศน์ สภาพการแข่งขัน รัฐบาล และเหตุสุดวิสัย (2) เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ
อุปสรรค (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ (3) เพื่อเสนอแนวทางการจัดทำแผน
กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ โดยใช้การเก็บแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์
จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ-ภาคเอกชน จำนวน 65 คน ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 14 คน และ
นักท่องเที่ยว จำนวน 121 คน พร้อมทั้งการสำรวจสภาพพื้นที่ของผู้วิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและ
คุณภาพ โดยการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ประกอบการบรรยายเชิงพรรณนา การ
ใช้ทฤษฎีไมเคิล อี พอตเตอร์ เพื่อหาศักยภาพการแข่งขัน รวมถึงการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาปัจจัย
ภายในและภายนอกของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อนำมาจัดทำแผนกลยุทธ์ (TOWS Matrix) ในการ
ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ผลการศึกษาวิจัยพบว่าความได้เปรียบเชิงแข่งขันทางด้านสถานะปัจจัยการผลิตในจังหวัดชัยภูมิมิมีวัตถุประสงค์
ที่ใช้ในการผลิตน้อย เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมี
การแข่งขันสูง และอุปสรรคในการพัฒนามาจากขาดงบประมาณในการสนับสนุน เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความ
เข้าใจด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการแข่งขัน คือ นโยบายของภาครัฐ ด้าน
การศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) พบว่ามีจุดแข็งในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยวที่
มีความอุดมสมบูรณ์ เส้นทางคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบาย ความเป็นเมืองสงบและปลอดภัย รวมถึงความ
พร้อมของประชาชนในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ซึ่งจุดแข็งที่พบนี้สามารถสร้างโอกาสให้กับจังหวัดชัยภูมิในการ
ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวได้ 4 รูปแบบคือ (1) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (2) การท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม (3) การท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น และ (4) การท่องเที่ยวแนวสุขภาพต่อไปได้ ส่วนจุดอ่อน
ที่พบคือ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การขาดแคลนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยว ขาดการ
ประชาสัมพันธ์ต่อเนื่อง ขาดแคลนธุรกิจและบุคลากรทางการท่องเที่ยว และงบประมาณสนับสนุน ส่วนใน
ด้านการจัดทำแผนกลยุทธ์ (TOWS Matrix) นั้นจะเน้นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด
ชัยภูมิให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและนิเวศแบบยั่งยืน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน
ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ให้เข้ามาร่วมคิดและวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่ง
ท่องเที่ยวของตนให้เกิดขึ้น

จรรยาบรรณ นักประกอบ
ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

๒๕ / ๗ / ๕๐

Jiraporn Nakprakob 2007: The Competitive Advantage Analysis of Tourism Industry in Chaiyaphum Province. Master of Economics (Business Economics), Major Field: Business Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Chiraphan Kuladilok, M.Econ. 190 pages.

The Purposes of this research are (1) To study the competitive advantages of Tourism Industry in Chaiyaphum Province by studying supply and demand situation, related industry, strategy, structure, visualization, competitive situation, government and un-expectation event. (2) To study strong point, weak point, opportunity and problem (SWOT Analysis) of tourism industry in Chaiyaphum province. (3) To present trend of promotion strategy plan and development the tourism industry in Chaiyaphum province by interviewing 200 people of government staff and company staff, tourism business enterprise, and tourist. This includes local survey landscape to collect capacity and quality of data by using simply statistic tools to analyze percentage, average, discussion and Michael E. porter theory, and to find competitive SWOT Analysis inside and outside factors of the industry. Moreover it helps to plan a strategy (TOWS Matrix) for promotion and development of tourism industry in Chaiyaphum province.

As the result, it can be seen that the cause of lacking material is due to undevelopment of travel place. Also a competition in a tourist industry, unconfident budget and lack of business professional in case of SWOT Analysis, it can be found that the strong point helps to support and develop an tourism dividing into 4 patterns; (1) Eco-Tourism (2) Culture Tourism (3) Lifestyle Tourism and (4) Health Tourism. In contrast the weak point is found that an accessibility of travel place is very difficult because there are no main infrastructure, continuous, public relation, affair and professional about tourism and a bug get. In case of TOWS Matrix, This focuses on promotion and improvement of Chaiyaphum tourism industries to eco – tourism and cultural tourism supporting by the government and local people.

Jiraporn Nakprakob
Student's signature

Chiraphan Kuladilok
Thesis Advisor's signature

25 / 05 / 07

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(4)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
สถานการณ์การพัฒนารท่องเที่ยวในประเทศไทย	6
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	16
ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน	23
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอุตสาหกรรม	31
การจัดทำกลยุทธ์	30
ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการแข่งขัน	32
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	36
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	38
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	38
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	41
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4 ผลการวิจัย	44
ส่วนที่ 1 สภาวะปัจจัยการผลิตภายในประเทศ	47
ส่วนที่ 2 อุปสงค์ภายในประเทศ	92

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 3 อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ	104
ส่วนที่ 4 ยุทธการ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันภายในประเทศ	112
ส่วนที่ 5 เหตุสุดวิสัย	118
ส่วนที่ 6 บทบาทของรัฐบาล	119
ส่วนที่ 7 สรุปผลการศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน	130
บทที่ 5 การวิเคราะห์ภาพรวมของจังหวัดชัยภูมิ	132
การวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ	132
การวางแผนทางส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	143
หลักการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่แนวทางการปฏิบัติ	149
การกำหนดแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	145
แนวทางโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	149
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	162
สรุปผลการวิจัย	162
ข้อเสนอแนะ	163
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	167
ภาคผนวก	170
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ภาครัฐ-ภาคเอกชน	171
ภาคผนวก ข แบบสอบถามผู้ประกอบการ	177
ภาคผนวก ค แบบสอบถามนักท่องเที่ยว	182
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	190

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	วิสัยทัศน์ทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยและการดำเนินงาน โดย ททท.	9
2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ-ภาคเอกชน	39
3	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจการให้บริการการท่องเที่ยว	40
4	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	41
5	สถิติจำนวนประชากรของจังหวัดชัยภูมิ	49
6	สถิติจำนวนการศึกษาในโรงเรียนของจังหวัดชัยภูมิ	64
7	สถิติการศึกษานอกโรงเรียนของจังหวัดชัยภูมิ	64
8	สถิติการป้องกันปราชญ์ปราชญ์ของจังหวัดชัยภูมิ	66
9	สถิติประเภทยาเสพติดที่จับกุมได้ของจังหวัดชัยภูมิ	66
10	จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามข้อมูลส่วนตัว	94
11	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว	95
12	ความพึงพอใจต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	ปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ของนักท่องเที่ยว	102
14	สิ่งที่ประทับใจในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิของ นักท่องเที่ยว	102
15	เหตุผลการกลับมาท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิของนักท่องเที่ยว	103
16	ข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว	104
17	จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการจำแนกตามลักษณะทั่วไป	106
18	ข้อมูลเบื้องต้นของสถานประกอบการประเภทโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์ เฮาส์	106
19	จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการจำแนกตามความคิดเห็น ด้านการท่องเที่ยว	107
20	สถานประกอบการระบุลูกค้าส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการจำแนกเป็น ชาวไทยและชาวต่างประเทศ	108
21	จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการจำแนกตามความคิดเห็น ด้านการท่องเที่ยว	109
22	อันดับของปัญหาและค่าคะแนนระดับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการ ท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ	110
23	อันดับของสิ่งที่ควรปรับปรุงมากที่สุดในการส่งเสริมและพัฒนาการ ท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ	110

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	111
25	สรุปผลการวิเคราะห์พลังผลักดันการแข่งขัน 5 ประการใน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	117
26	วิสัยทัศน์จำแนกตามหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในจังหวัดชัยภูมิ	120
27	แผนงาน/โครงการตามแผนงานที่ผ่านมา จำแนกตามหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในจังหวัดชัยภูมิ	122
28	แผนงาน/โครงการปัจจุบัน จำแนกตามหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในจังหวัดชัยภูมิ	123
29	ความพร้อมของหน่วยงานในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว	124
30	ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิ	126
31	ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	129
32	สรุปการวิเคราะห์ภาพรวมของจังหวัดชัยภูมิ	142
33	สรุปแนวทางการวางแผนและสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	158

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	8
2	ระบบเพชร	24
3	ระบบเพชรสมบูรณ์	29
4	กรอบแนวความคิดในการศึกษาวิจัยเรื่อง"การวิเคราะห์ความได้เปรียบ เชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	36
5	ความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	115
6	ระบบเพชรสมบูรณ์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	131
7	ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์และการนำไปสู่การปฏิบัติ	144

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน จนทำให้ประเทศไทยมีเงินตราหมุนเวียนภายในประเทศนับแสนล้านบาท สังเกตได้จากปี พ.ศ.2543 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 285,272 ล้านบาท/ปี จนถึงปีพ.ศ.2547 มีรายได้เพิ่มขึ้นถึง 384,351 ล้านบาท/ปี เมื่อเทียบกับสินค้าอุตสาหกรรมชนิดอื่น อีกทั้งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการจ้างแรงงานทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ โรงแรม ที่พัก ร้านอาหารของที่ระลึก ธุรกิจขนส่ง ภัตตาคารและร้านอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่น

ในด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติย่อมจะมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจที่กำลังประสบปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ การขาดดุลการค้า การขาดดุลบัญชีเดินสะพัด รวมถึงการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ อันส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้นประเทศไทยจึงได้พยายามส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นหนทางหนึ่งในการนำประเทศให้รอดพ้นวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ โดยประเทศไทยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาเยือนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทย รวมถึงการส่งเสริมให้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายกระจายอยู่ในรูปแบบของแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีของชาวพื้นเมือง และจังหวัดที่ถือได้ว่ามีแหล่งทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่ครบถ้วนก็คือ จังหวัดชัยภูมิ (จังหวัดชัยภูมิ, 2550) แต่เนื่องจากจังหวัดชัยภูมิมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ คือ ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดเพชรบูรณ์ และขอนแก่น ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่น และนครราชสีมา และทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดเพชรบูรณ์ และลพบุรี ซึ่งจังหวัดเหล่านี้

เป็นที่ได้รับความนิยมของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศมาก สังเกตได้จากการที่นักท่องเที่ยวจะรู้จักแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของจังหวัดเหล่านี้เป็นอย่างดี แต่ในขณะที่จังหวัดชัยภูมิจะมีนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการเข้าไปท่องเที่ยวน้อย เพราะโดยส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวจะใช้จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดผ่านไปยังจังหวัดใกล้เคียงมากกว่า ถึงแม้ว่าจังหวัดชัยภูมิจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย แต่การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนก็ยังไม่มากเท่าที่ควร โดยพิจารณาจากการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะจัดทำเฉพาะจังหวัดใหญ่ ๆ ที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวมาก อาทิ จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี สกลนคร หนองคาย และนครพนม ดังนั้นจึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ นักท่องเที่ยวขาดความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิให้มีความเจริญเติบโตต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ โดยศึกษาในสภาวะปัจจัยการผลิต สภาวะอุปสงค์ อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวข้อง กลยุทธ์ โครงสร้าง วิสัยทัศน์ สภาพการแข่งขัน รัฐบาล และเหตุสุดวิสัย
2. เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดทำแผนกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่สร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขัน และปัจจัยที่มีความเสียเปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

2. เพื่อเป็นแนวทางการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิให้มีความสามารถในการแข่งขันกับตลาดการท่องเที่ยวอื่นต่อไป

3. เพื่อเป็นประโยชน์กับหน่วยงานภาครัฐ-ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในการกำหนดนโยบายและการวางแผนส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตที่ทำการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหาที่ดำเนินการศึกษา

ผู้ศึกษาจะดำเนินการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย แผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคอีสาน แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ และลักษณะทั่วไปของพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ

2. ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

การศึกษาในที่นี้ได้ทำการศึกษาในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิ คือ อำเภอเมือง อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอกอนสาร และอำเภอเทพสถิต

3. ขอบเขตประชากรที่ดำเนินการศึกษา

3.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐ-ภาคเอกชน โดยรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด หอการค้าจังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และอุทยานแห่งชาติ

3.2 ผู้ประกอบการธุรกิจการให้บริการการท่องเที่ยว โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ทำธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของฝากที่ระลึก ที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการ

3.3 นักท่องเที่ยว โดยรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิ เช่น อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม เขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรม) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว (ทุ่งกระมัง)

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2549 ถึง 31 ธันวาคม 2549 เนื่องจากช่วงเวลานี้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่จังหวัดชัยภูมิเป็นจำนวนมาก

นิยามศัพท์

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่ใกล้หรือไกล เพื่อผ่อนคลายจากความตึงเครียด รวมทั้งความต้องการความสนุกสนานและเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศ หมายถึง ข้อได้เปรียบของประเทศหนึ่งที่ดีกว่าประเทศอื่นในด้านปัจจัยการผลิต สภาวะอุปสงค์ อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องและสนับสนุน สภาพการแข่งขันภายในประเทศ เหตุสุดวิสัย และรัฐบาล

กลยุทธ์ หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจเพื่อพิจารณาหาโอกาสและภัยอันตราย ตลอดจนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของบริษัทเพื่อหาจุดอ่อนและจุดแข็ง

นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากท้องที่หนึ่งไปยังอีกท้องที่หนึ่ง เพื่อติดต่อธุรกิจและแสวงหาความเพลิดเพลินให้กับตนเอง ทั้งแบบเข้าไปเยือนกลับและแบบค้างคืน

ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่ลงทุนทั้งร่างกาย แรงใจ และเงินทุนทางด้านการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับบริการให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เช่น สถานที่พักผ่อน ร้านอาหาร ร้านขายของฝากที่ระลึก เป็นต้น

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การแบ่งลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทใด เช่น จังหวัดชัยภูมิมีแหล่งท่องเที่ยว 4 รูปแบบคือ (1) ธรรมชาติ (2) ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (3) เกษตรและพลังงาน และ (4) วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีและแนวคิด รวมทั้งเอกสารงานศึกษาวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์และสนับสนุนผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. สถานการณ์การพัฒนาการท่องเที่ยวประเทศไทย
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
3. ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน
4. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอุตสาหกรรม (SWOT Analysis)
5. การจัดทำกลยุทธ์ (TOWS Matrix)
6. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการแข่งขัน
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สถานการณ์การพัฒนาการท่องเที่ยวประเทศไทย

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในปี 2539 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองอย่างสูง และเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในอันดับต้น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากในภาคเศรษฐกิจของประเทศรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศจากการท่องเที่ยวจะนำไปสู่การแก้ปัญหาวิกฤตของประเทศ รายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศจากการท่องเที่ยว จะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีบทบาทช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางอย่างไม่มีวันหมด บทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจสังคมและการเมืองในปัจจุบัน อาจสรุปได้ดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545)

1. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดการไหลเข้าของเงินตราต่างประเทศตั้งแต่ปีพ.ศ.2525 เป็นต้นมา รายได้จากการท่องเที่ยวได้กลายเป็นรายได้ลำดับที่ 1 เมื่อเทียบกับรายได้จากสินค้าออกอื่น ๆ ซึ่งเงินตราต่างประเทศเหล่านี้จะช่วยในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลยภาพชำระเงินของประเทศ

2. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกระจายไปสู่ประชากรในวงกว้าง และก่อให้เกิดการสร้างงานอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ต้องใช้คนทำหน้าที่บริการ โดยเฉพาะในธุรกิจทางตรง เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ ส่วนในธุรกิจทางอ้อมอาจเป็นอาชีพเสริม เช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน การใช้เวลาว่างมารับจ้างก่อสร้าง เป็นต้น

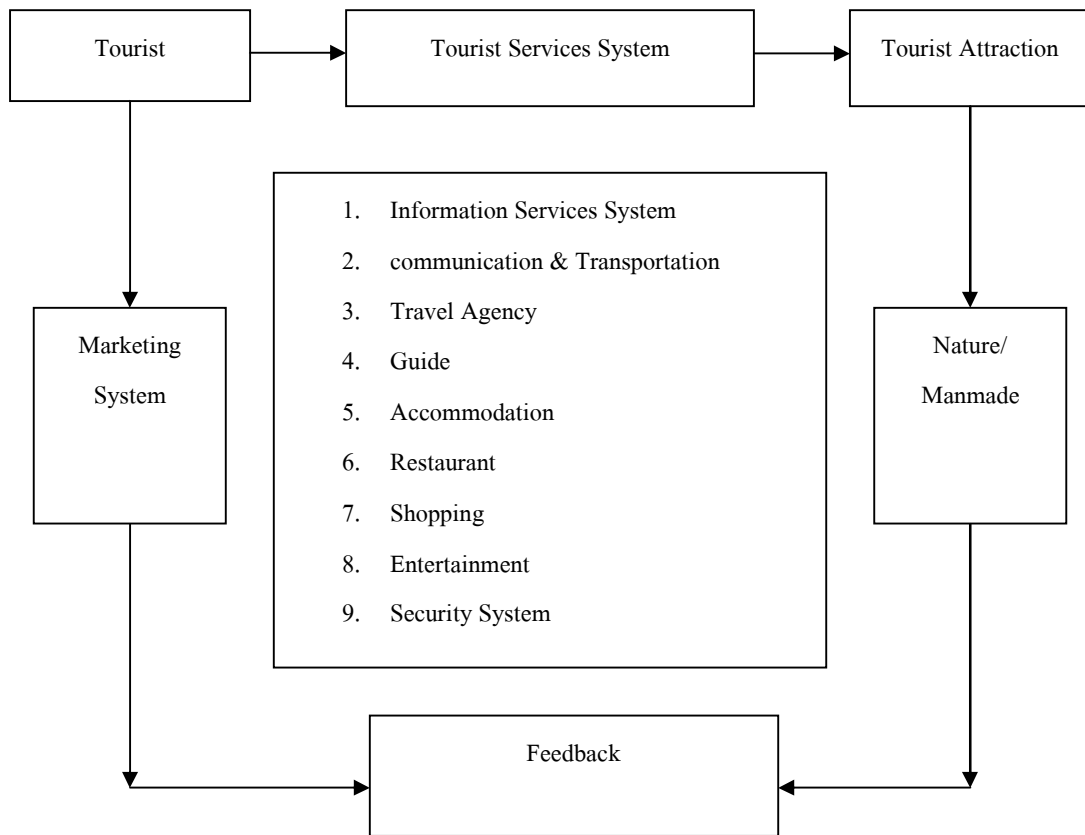
3. การท่องเที่ยวกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเข้าทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์สูงสุด จะกระตุ้นการผลิตแบบผลทวีคูณ (Multiplier Effect) ในอัตราสูงเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ

4. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมแบบไม่จำกัด (Limitless Industry) เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวนานาชาติของโลกที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วไม่มีขีดจำกัดในเรื่องการผลิต ทั้งด้านธรรมชาติ (ความสวยงามของธรรมชาติ หาดทราย ชายทะเล ป่าไม้ ภูเขา สภาพอากาศ) และสิ่งที่มีมนุษย์สรรค์สร้างขึ้น (พระบรมมหาราชวัง วัดวาอาราม โบราณสถาน อาคารบ้านเรือนในท้องถิ่น ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชน)

5. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นเป็นมรดกตกทอดที่ควรค่าแก่การนำออกเผยแพร่ฟื้นฟูและอนุรักษ์ไว้ ในขณะเดียวกันก็จะมิบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ

6. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมความมั่นคง ปลอดภัย ให้แก่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนา

7. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนช่วยเสริมสร้างสันติภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างประชากรโลก รวมทั้งเกิดความสัมพันธ์อันดีของคนในชาติ

ภาพที่ 1 ภาพรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถทำให้ประเทศไทยพัฒนาได้ สร้างสมดุลทั้งระบบสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะทำให้ระบบเศรษฐกิจไทยจะสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและอย่างยั่งยืนและกว้างไกล

วิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ประเทศไทยวางนโยบายในการมุ่งเน้นแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศไทยให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” โดยมีรากฐานการพัฒนาเป็นสังคมและชุมชนที่เข้มแข็งมีระบบการบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ และใช้ศักยภาพด้านเอกลักษณ์และวัฒนธรรมตลอดจนศักยภาพทางด้านการผลิตและบริการให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการประเภทหนึ่งของประเทศที่ทำให้เกิดเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้านและ

ภูมิภาค ดังนั้นประเทศไทยจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ทางการท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน อันจะเป็นแนวทางที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศต่อไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549)

ตารางที่ 1 วิสัยทัศน์ทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยและการดำเนินงาน โดยททท.

วิสัยทัศน์ทางเศรษฐกิจประเทศไทย	วิสัยทัศน์ของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวไทย	วิสัยทัศน์การ ดำเนินงานโดย ททท.
ปี 2545-2549	ปี 2544	ปี 2544
1. เศรษฐกิจตั้งอยู่บนรากฐานของความ สร้างสรรค์พัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม มีระบบการค้าขายแบบเสรีที่ มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ประชาชน มีอาชีพที่มั่นคงมีการกระจายรายได้ที่เป็น ธรรม ดำรงชีพภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงที่ผสมผสานสอดคล้องกับ เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเหมาะสม มีการ ขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ ทั้งนี้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรม เทคโนโลยีสะอาด การเกษตรที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเศรษฐกิจ ชุมชนที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายสากล รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพได้ มาตรฐานกระจายทั่วถึง	ให้การท่องเที่ยวไทยมี เอกลักษณ์ในมาตรฐานสากล (World Class) ทั้งในด้าน แหล่งท่องเที่ยว การให้ บริการ และการรักษา สิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งก่อให้เกิดผลในการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยตรงต่อประเทศชาติ	มุ่งส่งเสริมและพัฒนา อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ให้อยู่ในระดับผู้นำใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อนำรายได้ เข้าประเทศควบคู่กับ การพัฒนาอนุรักษ์ มรดกทางการท่องเที่ยว ให้สืบทอดต่อเนื่องไป อย่างยั่งยืน เป็น ประโยชน์ต่อการสร้าง งาน สร้างอาชีพ เป็น สิ่งสันถนาการ ช่วย พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนให้มี คุณภาพดียิ่งขึ้น

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วิสัยทัศน์ทางเศรษฐกิจประเทศไทย	วิสัยทัศน์ของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวไทย	วิสัยทัศน์การ ดำเนินงานโดยททท.
<p>2. ไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาค พัฒนาเศรษฐกิจไทยให้สามารถแข่งขันในตลาด โดยเป็นศูนย์กลางธุรกิจ การค้าการลงทุน การท่องเที่ยว การเงินและการบริการ ตลอดจนการคมนาคมโลก เป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาค ขนส่งที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาศัยศักยภาพของความเป็นไทยทั้งทางด้านความสงบสุขและความเป็นมิตรกับสังคมโลก และความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์</p>		<p>ปี 2545</p> <p>วิสัยทัศน์การท่องเที่ยวแบ่งเป็น 2 ระยะคือ</p> <p><u>ระยะกลาง</u> : พัฒนาและส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ (Quality Destination)</p> <p><u>ระยะยาว</u> : พัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล (World Class Destination) ซึ่งเป็นการนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)</p>

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2549)

ยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวไทย ปี 2547-2549

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจากแผนและนโยบายของรัฐบาลโดยภาพรวมของประเทศไทย อาจสรุปได้ดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549)

1. เป็นยุทธศาสตร์ที่มองภาพรวมของการพัฒนการท่องเที่ยวในระยะยาวเป็นครั้งแรก
2. มีการกำหนดแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งเก่าและใหม่
3. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณสุข ความปลอดภัย จากเดิมที่จะมีการกำหนดแผนการพัฒนาแต่ละจุดเป็นสำคัญ

4. ททท.จะเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะยาวและมีการจัดตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองแผนปฏิบัติการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลแผนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

5. ทุกหน่วยงานจะต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพราะถือเป็นรายได้สำคัญของประเทศ โดยจะมีททท.เป็นผู้ประสานงาน งบประมาณดำเนินการจะมีการพิจารณาตามความเหมาะสม

6. จะต้องกำหนดแผนการพัฒนาสินค้าและบริการ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 5 กลุ่มคือ

- 6.1 กลุ่มชายทะเลและหมู่เกาะ
- 6.2 กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงกิจกรรม
- 6.3 กลุ่มประวัติศาสตร์ โบราณสถาน
- 6.4 กลุ่มธรรมชาติและอุทยานป่าเขา
- 6.5 กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

7. การปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีการขยายขอบเขตพื้นที่ท่องเที่ยว จากการมุ่งเน้นพัฒนาท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นการมุ่งเน้นพัฒนาท่องเที่ยวครอบคลุมทั้งภูมิภาค โดยมีไทยเป็นศูนย์กลางเครือข่าย

8. เปลี่ยนจุดเน้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวใหม่ อาทิ จากมุ่งเน้นปริมาณเป็นเน้นเชิงคุณภาพ

9. เน้นนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับ Segmented Market มากขึ้น

10. การกำหนดยุทธศาสตร์และการจัดการใหม่ จากปัจจุบันที่กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจากส่วนกลางเป็นการเพิ่มบทบาทในการบริหารจัดการระดับพื้นที่ขององค์กรท้องถิ่นมากขึ้น และให้ความสำคัญกับการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรเป็นหลัก

11. มีฟ.ร.บ.ท่องเที่ยว ซึ่งจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ททช.) และมีบริษัทพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไทย โดยบริษัทดังกล่าวจะเป็นบริษัทแม่ที่จะร่วมทุนกับเอกชนท้องถิ่นในการจัดตั้งบริษัทขึ้นมาบริหารพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ใช้ศักยภาพการผลิตในพื้นที่เชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศ เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและดึงการพัฒนาสู่พื้นที่ด้อยโอกาสของภาค

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีศักยภาพการผลิตการเกษตรสูง คือ มีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวนมากถึง 57.9 ล้านไร่ และกำลังแรงงานส่วนใหญ่ประมาณ 6.8 ล้านคนอยู่ในภาคการเกษตร มีการเพาะปลูกข้าวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.1 ของประเทศ และผลผลิตมีคุณภาพสูงโดยเฉพาะข้าวหอมมะลินอกจากนี้พื้นที่บางแห่งยังเหมาะสมกับการปลูกยางพารา ไม้ผล พืชสมุนไพร และเลี้ยงปศุสัตว์ได้ดีมีคุณภาพ เช่น เนื้อโคโพนยางคำ และโคนมไทยเดนมาร์ก เป็นต้น อย่างไรก็ตามยังมีพื้นที่บางส่วนที่อยู่ในตอนในของภาคที่จัดได้ว่าเป็นพื้นที่ด้อยโอกาส มีกิจกรรมการผลิตและการลงทุนน้อย เนื่องจากมีจุดอ่อนด้านการขนส่ง การลงทุนจึงกระจุกตัวอยู่ในแนวถนนมิตรภาพ ดังนั้นจึงมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1. ขยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรจากสินค้าที่มีมูลค่าต่ำไปสู่สินค้าที่มีโอกาสทางการตลาดและมีมูลค่าเพิ่มสูง
2. เพิ่มศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมของภาคโดยเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศและชายฝั่งทะเลตะวันออก
3. เพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้ของภาคบริการทางด้านแรงงานและการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ใช้ความได้เปรียบด้านที่ตั้งของภาคร่วมมือกับกลุ่มอินโดจีนเพื่อขยายฐานอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจพื้นที่ชายแดนของภาค

ตลาดในอนุภาคลุ่มน้ำโขงมีประชากรกว่า 240 ล้านคน มีบริการพื้นฐานที่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อกันได้ เช่น พลังงานในลาว หรือท่าเรือที่คานัง ซึ่งภาคอีสานสามารถใช้เป็นประตูส่งสินค้าไปสู่ตะวันออกไกล (จีน ญี่ปุ่น เกาหลี และไต้หวัน) ได้อีกเส้นทางหนึ่งนอกจากท่าเรือชายฝั่งทะเลตะวันออก (ESB) และสามารถขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ได้จากการทำการผลิตร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การแปรรูปไม้ กาแฟ แปรรูปพืชน้ำมัน (ถั่ว งา เมล็ดทานตะวัน) และผลิตเครื่องหนังสัตว์ เป็นต้น ดังนั้นแนวทางการดำเนินงานประกอบด้วย

1. การส่งเสริมการลงทุน (TOI) ในกลุ่มประเทศอินโดจีน
2. ให้ความช่วยเหลือและเร่งรัดการดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือที่ประเทศไทยได้ทำไว้กับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ พลังงาน เกษตร คมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม ท่องเที่ยว การค้า การลงทุน ทรัพยากรมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
3. พัฒนาเมืองหลักชายแดนและโครงสร้างพื้นฐานที่ด่านให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างศักยภาพและโอกาสให้คนจน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่ยากจนที่สุด โดยในปี 2545 ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อปีจำนวน 28,877 บาท ต่ำกว่าระดับประเทศถึง 3 เท่า และต่ำกว่ากรุงเทพมหานครและปริมณฑลถึง 8.9 เท่า โดยมีประชากรยากจนถึง 5.2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 63.6 ของคนจนทั้งประเทศ หรือร้อยละ 24.2 ของประชากรในภาค มีหมู่บ้านยากจน 6,676 หมู่บ้าน ซึ่งอยู่หนาแน่นใน 5 จังหวัด ได้แก่ บุรีรัมย์ นครราชสีมา อุบลราชธานี ศรีสะเกษ และร้อยเอ็ด และมีหมู่บ้านที่มีรายได้ต่ำที่สุด 806 หมู่บ้าน และมีเกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกิน จำนวน 1.6 แสนครอบครัว นอกจากนี้จากรายงานการสำรวจ “ดัชนีความก้าวหน้าของคน” (Human Achievement Index : HAI) ของ UNDP พบว่าประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสถานการณ์ด้านสุขภาพต่ำที่สุดของประเทศ เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการสุขภาพและมีปัญหาทุพโภชนาการในเด็กสูงอีกด้วย ดังนั้นการพัฒนาเพื่อให้คนอีสานหลุดพ้นจากความยากจน จึงจะต้องดำเนินการในสองมิติคือ

มติแรก เป็นการมุ่งสร้างโอกาสให้คนจนได้มีอาชีพ เพื่อเป็นแหล่งรายได้ในการดำรงชีวิต จากการส่งเสริมการใช้ฐานทรัพยากรที่ดิน เช่น การทำการเกษตรในที่ดินทำกินของตนเองที่มีอยู่ โดยรัฐช่วยในด้านปัจจัยการผลิตต่าง ๆ หรือการทำการเกษตรในที่ดินที่รัฐจัดหาให้ และจากการส่งเสริมทางเลือกในการประกอบอาชีพอื่นตามศักยภาพและความถนัด เช่น การเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก และการรองรับจ้างแรงงานภายในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น

มติที่สอง เป็นการมุ่งพัฒนาระบบบริการพื้นฐานของรัฐในหมู่บ้านยากจน เพื่อขจัดเงื่อนไของของความยากจน และช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในภาคให้ทัดเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ

จากการดำเนินการทั้ง 2 มติทำให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในยุทธศาสตร์ที่สามดังนี้

1. การสร้างโอกาสการมีงานทำและความมั่นคงในอาชีพและรายได้สำหรับผู้ที่จะประกอบอาชีพการเกษตร
2. การสร้างโอกาสการมีงานทำและความมั่นคงในอาชีพและรายได้สำหรับผู้ที่จะประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร
3. เพิ่มศักยภาพด้านการผลิตในพื้นที่หมู่บ้านยากจน 6,676 หมู่บ้าน โดยเฉพาะหมู่บ้านที่ยากจนที่สุด 806 หมู่บ้าน
4. ยกระดับคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในการดำรงชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนเพื่อคืนสมดุลสู่ธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญตัวหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจุบันเสื่อมโทรมมาก เนื่องจากการขาดการจัดการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะป่าไม้ ซึ่งถูกบุกรุกทำลายและเข้าครอบครองทำการเกษตร ปัจจุบันมีพื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่เพียง 13.1 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.4 ของพื้นที่ภาคเท่านั้น จำเป็นที่จะต้องเพิ่มพื้นที่ที่มีสภาพป่าให้ได้ประมาณร้อยละ 25 ของพื้นที่ภาค

เพื่อช่วยรักษาระบบนิเวศน์ มีจำนวน 11,617.5 ล้านลูกบาศก์เมตร ในขณะที่ปริมาณน้ำท่ามีจำนวน 61,513 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้เพียง 8,957 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 14.6 ของปริมาณน้ำท่าของทั้ง 3 ลุ่มน้ำและคิดเป็นร้อยละ 77.1 ของปริมาณความต้องการใช้น้ำนั้น โดยมีพื้นที่ชลประทานเพียง 5.3 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.3 ของพื้นที่การเกษตร และดินซึ่งปัจจุบันมีดินเค็มที่ได้แพร่กระจายออกไปเนื่องจากการผลิตและการพัฒนาแหล่งน้ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นและนำไปสู่การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ดังนั้นจึงมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. เร่งรัดการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ และป่าไม้ อย่างเป็นระบบ
2. พัฒนาและจัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอสำหรับการอุปโภค บริโภค และการผลิตทั้งภาคเมือง ภาคเกษตร และภาคอุตสาหกรรม
3. สร้างจิตสำนึกและกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างคนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

ทรัพยากรมนุษย์ (คน) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีคนมากที่สุด แต่ปัจจุบันคนส่วนใหญ่โดยเฉพาะประชากรวัยแรงงานมีพื้นฐานการศึกษาในระดับต่ำเฉลี่ย 6.3 ปี มีระดับความรู้ขั้นประถมศึกษาขาดทักษะฝีมือ ขาดกระบวนการคิดและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีข้อจำกัดด้านภาษา ส่งผลให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์โลก ประสบปัญหาการถูกหลอกลวง นอกจากนี้การให้ความรู้ ให้การศึกษาและฝึกอบรมทักษะฝีมือแรงงาน ยังขาดคุณภาพและขาดความเชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ส่วนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่าอยู่ปัจจุบันก็ยังขาดการพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์เต็มศักยภาพและเหมาะสม ดังนั้นจึงมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. การยกระดับการศึกษาและความรู้ (Knowledge) ของประชากรให้มีความพร้อมสำหรับสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้

2. การยกระดับทักษะฝีมือ (Skills) กำลังแรงงานเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของภาค

3. การสร้างการเรียนรู้ต่อเนื่องและการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพคน และเศรษฐกิจฐานราก

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมิใช่เพียงเฉพาะการเดินทางพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิง ดังที่คนทั่วไปเข้าใจกัน ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการกีฬา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง ก็นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งนั้น ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้หลายท่าน ดังนี้

สหพันธ์องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Union of Official Travel Organization หรือ IUOTO) (สรณะ ฉายประเสริฐ, 2529) ได้สรุปว่าการเดินทางในลักษณะที่จัดว่าเป็นการท่องเที่ยวจะต้อง

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว (Temporary)
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

Morisson (1988 อ้างใน วิจิตร ชาญศรี, 2537) ให้ความหมายการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยวเป็นรูปแบบหนึ่งของการนันทนาการ (Recreation) ของมนุษย์ เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในเวลาว่าง (Leisure Time) โดยผูกพันอยู่กับการเดินทางจากที่หนึ่งซึ่งเป็นบ้านของตัวเองไปสู่อีกที่หนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ถือว่าวัตถุประสงค์เพื่อประสบการณ์และความรู้เพื่อการพักผ่อนร่างกายและจิตใจจากกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการตอบสนองตนเอง

วรรณ วรรณานิช (2539) ให้ความหมายของการท่องเที่ยว ว่าหมายถึง การที่คนเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ และตลอดระยะเวลาเหล่านั้นได้มีกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้น การไปที่ชมสถานที่ที่สวยงามหรือทัศนียภาพแปลก ๆ หรือเดินซื้อสิ่งของต่าง ๆ

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540) ให้ความหมายของการท่องเที่ยว ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวโดยผู้ท่องเที่ยวไม่มุ่งหวังที่จะได้รับผลตอบแทน แต่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543) ให้ความหมายของการท่องเที่ยว ว่าหมายถึง เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ จะกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงาน และการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่มีคำว่าระยะทาง จะใกล้หรือไกล และการเดินทางเพื่อจะเป็นการค้างแรมหรือไม่ก็ตาม

ศิริ ฮามโพธิ์ (2543) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวในทางสังคมวิทยา ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวอันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งปกติจะไม่เคยพบกันมาก่อน
2. เป็นการเผชิญหน้ากันระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในกลุ่มชาติพันธุ์ วิถีชีวิต ภาษาคulture ความแตกต่างในด้านเศรษฐกิจ ฯลฯ
3. พฤติกรรมของกลุ่มคนที่ต้องการผ่อนคลายจากความตึงเครียดทางเศรษฐกิจและสังคมในชีวิตประจำวัน
4. พฤติกรรมของคนต่างถิ่นที่ประสานกันระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ตนได้รับจากการดำรงชีวิตของคนต่างถิ่น

การท่องเที่ยวมีผู้ให้ความหมายไว้มากมายได้แก่ การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากการปฏิสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจ รัฐบาล ผู้เป็นเจ้าของบ้าน และชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้านในกระบวนการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน (McIntosh and Goeldner, 1986) นอกจากความหมายดังกล่าวแล้ว นักวิชาการทางด้าน

การท่องเที่ยวยังให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของนันทนาการ (Recreation) ของมนุษย์ เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในเวลาว่าง โดยผูกพันอยู่กับการเดินทางจากที่หนึ่งซึ่งเป็นบ้านของตนเองไปสู่อีกที่หนึ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประสบการณ์ที่แปลกใหม่ และเพิ่มพูนความรู้ เพื่อการผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ ในทางสังคมวิทยา การท่องเที่ยวเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม (Social Relation) ระหว่างบุคคลซึ่งปกติไม่เคยพบกันมาก่อน และยังหมายถึงการเผชิญหน้าระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Confrontation) ในกลุ่มชาติพันธุ์ วิถีชีวิต ภาษา ความแตกต่างกันในด้านเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการผ่อนคลาย (Release) จากความตึงเครียดทางสังคมและเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน (Mill and Morrison, 1968)

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่ใกล้หรือไกล เพื่อผ่อนคลายจากความตึงเครียด รวมทั้งความต้องการความสนุกสนานและเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

ความหมายของนักท่องเที่ยว

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 มาตรา 4 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522) ได้ให้ความหมายของนักท่องเที่ยวว่า หมายถึงบุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นเป็นถิ่นที่อยู่ปกติของตนไปยังท้องถิ่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้

นักท่องเที่ยวมี 2 ประเภทคือ

1. นักท่องเที่ยวต่างชาติ (Foreign Tourist หรือ International Tourist) คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง
2. นักท่องเที่ยวในประเทศ (Domestic Tourist) คือ นักท่องเที่ยวผู้เดินทางออกไปจากบ้านอย่างน้อย 50 ไมล์ วัตถุประสงค์เพื่อติดต่อธุรกิจและแสวงหาความเพลิดเพลิน กิจกรรมส่วนตัวหรือวัตถุประสงค์อื่นใดก็ตามยกเว้นการเดินทางไปทำงานไม่ว่าจะพักค้างคืน หรือเดินทางกลับไปในวันเดียวกันนั้นหรือไม่ก็ตาม

ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสูงยิ่งในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้อันดับหนึ่ง เมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกอื่น ๆ การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม ดังต่อไปนี้

ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ

1. เป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศ
2. ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ
3. ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงาน
4. ก่อให้เกิดการกระจายรายได้
5. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่น
6. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิต

ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคมของประเทศ

1. ช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่น
2. ช่วยสร้างความเจริญทางสังคมให้แก่ท้องถิ่น
3. ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
4. ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา
5. ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนท้องถิ่น
6. ช่วยกระตุ้นให้มีการคิดค้นนำทรัพยากรส่วนเกินที่ไร้ค่ามาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึก
7. ช่วยสร้างสันติภาพและความสามัคคี

องค์ประกอบพื้นฐานของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีปัจจัยหลายอย่างเป็นองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวมี 4 ประการคือ

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทุก ๆ พื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามประทับใจ ซึ่งเกิดจากลักษณะทางธรรมชาติ เช่น อ่าว แหลม เกาะ หน้าผา โชนหิน เป็นต้น สภาพธรรมชาติเหล่านี้เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ภูมิอากาศเป็นสิ่งดึงดูดใจอย่างหนึ่งในการท่องเที่ยวและเป็นมนต์ลึกลับทำให้คนเกิดความประทับใจ และกลับไปเยือนอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว ถ้าที่ตั้งห่างไกลและขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงความต้องการเดินทางของประชาชนก็ลดน้อยลง แม้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวจะมีความประทับใจก็ตาม

1.2 วัฒนธรรม วัฒนธรรมแต่ละพื้นที่ คือ วิถีชีวิตของคนในเขตพื้นที่นั้น ๆ อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกัน วัฒนธรรมอาจแสดงออกในรูปแบบของศาสนา สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของประชาชน จารีตประเพณีทั้งอดีตและปัจจุบัน

1.3 ชาติพันธุ์ เหตุผลอย่างหนึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวของประชาชนก็เพื่อต้องการเยี่ยมชมและญาติมิตร คนมีความต้องการที่จะกลับไปเยี่ยมเยือนแผ่นดินเดิมของตนเอง

1.4 แหล่งบันเทิง นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวก็เพราะมีแหล่งบันเทิงสำหรับพักผ่อนหย่อนใจจัดไว้ให้

2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญในการท่องเที่ยวมี 4 ประการคือ

2.1 ที่พัก เป็นสิ่งสำคัญในการเดินทาง นักท่องเที่ยวอาจพักกับญาติหรือเพื่อน แต่อีกส่วนหนึ่งก็ต้องการที่พักซึ่งต้องอาศัยชั่วคราวในแหล่งท่องเที่ยว ที่พักอาจมีหลายประเภท เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ หรือที่พักลักษณะอื่น ๆ

2.2 ร้านอาหารและเครื่องดื่ม นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่มมากกว่าปกติเมื่อเดินทางท่องเที่ยว การจัดหาอาหารในแหล่งท่องเที่ยวต้องมีทั้งอาหารประจำชาติของนักท่องเที่ยวและอาหารท้องถิ่น เพราะอาหารทั้งสองประเภทเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการ

2.3 สถานที่บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารของที่ระลึก ร้านซักรีด สถานที่นันทนาการ เป็นต้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการอำนวยความสะดวกสบายให้นักท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวต้องจัดทำให้เพียงพอกับความต้องการ

2.4 ปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ระบบการสื่อสาร การคมนาคม สาธารณูปโภค ในแหล่งท่องเที่ยวมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะทำให้เกิดความสะดวกในการจองที่พัก การติดต่อครอบครัว ความสะดวกสบายในการเดินทาง และความสุขความเพลิดเพลินในการพักผ่อน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความประทับใจในการท่องเที่ยว

3. การขนส่ง (Transportation) การท่องเที่ยวเกิดจากการที่ประชาชนต้องการเดินทางไปสู่สถานที่ซึ่งมีความแตกต่างในด้านวัฒนธรรม ภูมิอากาศ และภูมิประเทศ เพื่อสัมผัสสิ่งที่แปลกออกไปจากประสบการณ์เดิม ดังนั้นการขนส่งจึงเป็นสิ่งสำคัญในการนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว สะดวกสบาย และปลอดภัย

4. การต้อนรับ (Hospitality) เป็นสิ่งสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะนักท่องเที่ยวต้องการกลับไปยังสถานที่เดิม เกิดจากความประทับใจในการต้อนรับของประชาชนหรือพนักงานบริการในพื้นที่มากกว่าสภาพธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว

การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องอาศัยทรัพยากรหลายอย่างทั้งกำลังเงิน กำลังคน และระยะเวลา การพัฒนาจะขัดแย้งหรือสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่โดยส่วนรวม ขึ้นอยู่กับการวางแผนและการพัฒนาการท่องเที่ยวดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545)

การวางแผนการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เสนอการวางแผนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวดังนี้

1. การสำรวจเบื้องต้น เป็นระดับพื้นฐานของการวางแผน มีเป้าหมายเพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะในประเด็นที่สำคัญมุ่งแก้ปัญหาการพัฒนาในระยะสั้น ซึ่งเป็นไปภายใต้เงื่อนไขกฎหมาย การบริหาร และงบประมาณที่มีอยู่ และนำมาวิเคราะห์เพื่อการศึกษาและพัฒนาในขั้นต่อไป

2. การศึกษาเบื้องต้น เป็นการศึกษาแบบผสมผสานทางด้านสิ่งแวดล้อม ในลักษณะต่าง ๆ โดยสังเขป เพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ โอกาสและทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

3. การจัดทำแผนหลัก เป็นการศึกษาและจัดทำแผนอย่างผสมผสานในทุก ๆ ด้านโดยมีการศึกษาและวิเคราะห์กันอย่างละเอียดและมีกำหนดแผนหลักและโครงการที่จะต้องมีการจัดทำตลอดจนเสนอแนะกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่ได้วางไว้ จะเน้นหนักที่การกำหนดปัญหา ข้อได้เปรียบเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ และการกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ในการดำเนินการ และโครงการที่ควรจะทำ

4. การศึกษาความเหมาะสม เป็นการศึกษาเกี่ยวเนื่องในรายละเอียดของโครงการต่าง ๆ ที่ได้มีการกำหนดไว้ในการจัดทำแผนหลัก เช่น การพัฒนาทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ

5. การทำแผนงานและโครงการที่จะจัดทำ เนื่องจากจะต้องวิเคราะห์โครงการต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ การเงิน การบริหาร การตลาด เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้และเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการนั้น ๆ ต่อไป

การพัฒนาการท่องเที่ยว

หน่วยศึกษานิเทศ (2533) ได้เสนอปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากร เช่น มีการอบรมมัคคุเทศก์ เพื่อให้เกิดความชำนาญในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เพื่อคอยบริการและแนะนำเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งนับว่าเป็นการช่วยพัฒนามาตรฐานกำลังคนในการจัดการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาการบริการ เป็นการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างมาก เช่น ตามโรงแรม รีสอร์ทตามแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ควรมีพื้นที่เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว สถานพยาบาล ร้านอาหาร เป็นต้น เพื่อความประทับใจของนักท่องเที่ยว

3. การรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ปัญหาการทำร้ายชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวนับเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่บั่นทอนความเจริญของธุรกิจการท่องเที่ยว จำเป็นต้องมีมาตรการให้ความคุ้มครองรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวรู้สึกมั่นใจในความปลอดภัยในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ตลอดจนการดำเนินคดีที่เกิดแก่นักท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์

4. การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนความเป็นอยู่และอักษาศิลปะของชนในท้องถิ่นนับเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ รวมทั้งงานเทศกาล งานประเพณีต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นจุดดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

5. การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชน ทั้งนี้ก็เพื่อแก้ปัญหา อุปสรรค หลายประการ ไปพิจารณาหาทางแก้ไขในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมและสำเร็จ ลุล่วงเป็นอย่างดี

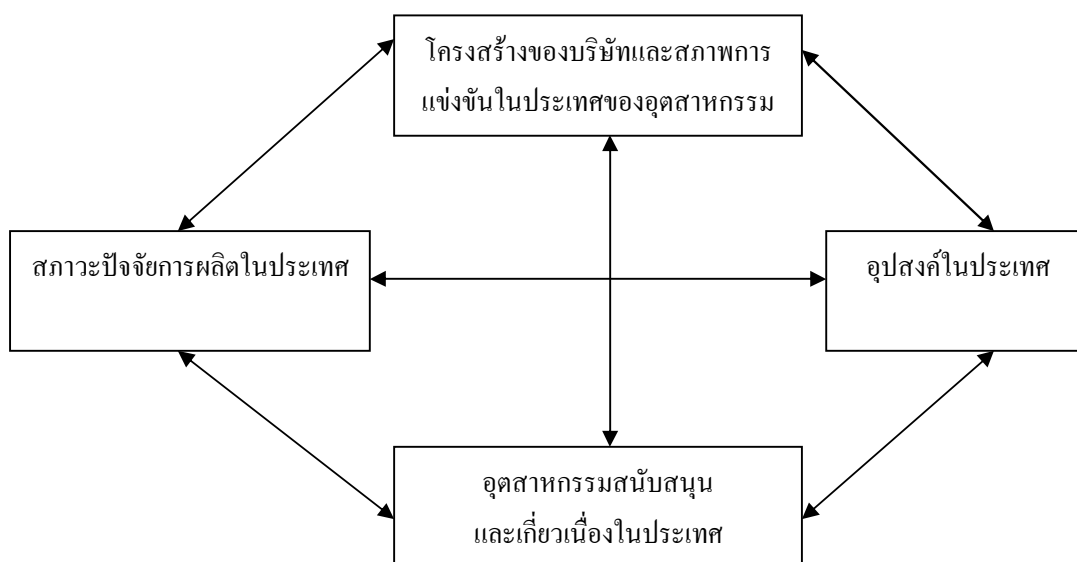
ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน

ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage)

ตามแนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันของ ไมเคิล.อี.พอร์เตอร์ เป็นทฤษฎีที่บอกว่าบริษัทใดบริษัทหนึ่งในอุตสาหกรรมจะประสบความสำเร็จในธุรกิจระหว่างประเทศหรือมีความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดโลกได้ ก็ต่อเมื่อข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศสอดคล้องและส่งเสริมกับข้อได้เปรียบทางการแข่งขันระหว่างประเทศของบริษัทนั้น แต่ในทางตรงข้ามถ้าข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศไม่ส่งเสริมหรือขัดขวางข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศของบริษัท บริษัทนั้นในอุตสาหกรรมก็จะไม่ประสบความสำเร็จในธุรกิจระหว่างประเทศ หรือสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ดังนั้นจึงได้พิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นบ่อเกิดแห่งความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศไทย ตามแนวคิดทฤษฎีของไมเคิล.อี.พอร์เตอร์ ดังภาพที่ 2 ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ประกอบด้วย

1. สภาพะปัจจัยการผลิตในประเทศ
2. สภาพะอุปสงค์ในประเทศ
3. อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ

4. กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขันในประเทศของบริษัท

ภาพที่ 2 ระบบเพชร

ที่มา: Porter (1990)

1. สถานะปัจจัยการผลิตในประเทศ

ปัจจัยการผลิตสามารถแบ่งลำดับชั้นได้เป็น ปัจจัยการผลิตทั่วไป และปัจจัยเฉพาะทาง โดยปัจจัยทั่วไป หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งเงินทุนประเภทหนี้ กำลังคนระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่าที่ไม่จำกัดว่าต้องใช้กับอุตสาหกรรมใด โดยเฉพาะปัจจัยเฉพาะทางหมายถึงบุคลากรที่ได้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมเฉพาะทาง (ซึ่งมักเป็นการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี) โครงสร้างพื้นฐานสำหรับจุดมุ่งหมายพิเศษเฉพาะทาง และวิทยาการความรู้ขั้นสูงที่ใช้ได้เฉพาะทาง เป็นต้น ปัจจัยเฉพาะทางเหล่านี้ใช้ได้กับบางอุตสาหกรรมเป็นการเฉพาะเท่านั้น

ปัจจัยทั่วไปมักเป็นบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันขั้นต่ำ ในขณะที่ปัจจัยเฉพาะทางมักเป็นบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันขั้นสูง ปัจจัยเฉพาะทางก่อให้เกิดนวัตกรรมได้มากกว่าปัจจัยทั่วไปในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน หรือข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศและบริษัท ดังนั้นจึงต้องยกระดับและเพิ่มจำนวนปัจจัยการผลิตอย่างไม่หยุดยั้งจากปัจจัยทั่วไปสู่ปัจจัยเฉพาะทาง นอกจากนั้นมาตรฐานในการแบ่งระหว่างปัจจัยทั่วไปและปัจจัยเฉพาะทางก็ยกสูงขึ้นเรื่อย ๆ กับความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ปัจจัยเฉพาะทางสำหรับปัจจุบันจะกลายเป็นปัจจัยทั่วไปสำหรับอนาคต

ในบางกรณีข้อได้เปรียบด้านปัจจัยการผลิตอาจเกิดจากข้อเสียเปรียบด้านปัจจัยการผลิต ผลก็คือ จะช่วยสร้างแรงกดดันให้เกิดนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่งผลให้คิดค้นเทคโนโลยีที่มักจะนำไปสู่ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันได้ ดังนั้นจึงไม่ใช่ความอุดมสมบูรณ์แห่งปัจจัยการผลิต แต่เป็นความขาดแคลนและแรงกดดันที่เป็นเหตุปัจจัยที่แท้จริงของข้อได้เปรียบด้านการแข่งขัน ก็ต่อเมื่อข้อเสียเปรียบด้านการผลิตปัจจัยนั้นๆ เกิดขึ้นในประเทศนั้นก่อนประเทศอื่นๆ สิ่งนี้ที่ทำให้ประเทศแรกที่พัฒนาข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันขึ้นมา สามารถแก้ไขข้อเสียเปรียบด้านปัจจัยการผลิตได้

2. สภาวะอุปสงค์ในประเทศ

สภาวะอุปสงค์ในประเทศมีอิทธิพลต่อการดำเนินการต่าง ๆ ของบริษัทโดยประเทศจะมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมหรือในส่วนของอุตสาหกรรมที่อุปสงค์ของประเทศให้รูปแบบความต้องการของผู้ซื้อที่ชัดเจนหรือเกิดขึ้นก่อนประเทศอื่น รวมทั้งการที่ผู้ซื้อในประเทศกดดันให้บริษัทต่าง ๆ ในประเทศพัฒนานวัตกรรมเร็วกว่าประเทศอื่น ๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประเทศมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมหรือในส่วนของอุตสาหกรรมนั้น ดังนั้นจะเห็นว่าลักษณะของเส้นอุปสงค์ในประเทศที่แตกต่างกันจะก่อให้เกิดข้อแตกต่างระหว่างประเทศในด้านความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศได้

สำหรับอุปสงค์ในประเทศที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขัน จะถูกแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

2.1 ขนาดของตลาด ถ้าตลาดในประเทศมีขนาดใหญ่ ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการรองรับการผลิตได้มาก ย่อมสร้างโอกาสที่จะลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยหรือก่อให้เกิดการประหยัดจากขนาดได้จากการผลิตครั้งละมาก ๆ และผู้ผลิตยังสามารถลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยได้จากการสะสมความชำนาญในการผลิตหลาย ๆ ครั้ง อีกด้วย นอกจากนี้การผลิตจำนวนมากเพื่อตอบสนองอุปสงค์ในประเทศที่มีขนาดใหญ่ยังส่งผลให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้ดีขึ้น

2.2 ผู้ซื้อที่รู้จักจริง สำหรับผู้ซื้อในที่นี้หมายความว่ารวมถึง ผู้บริโภคบริโภคช่องทางการจัดจำหน่ายและผู้ที่เป็นองค์กรหรือบริษัทต่าง ๆ โดยผู้ซื้อเหล่านี้จะมีส่วนในการเสริมสร้างข้อได้เปรียบเชิงแข่งขัน คือผู้ซื้อในประเทศรู้จักจริงในการซื้อสินค้าและบริการแล้วจะมีการตั้งมาตรฐานในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการนั้นไว้สูง ซึ่งเป็นแรงกดดันให้บริษัทต้องพัฒนาข้อได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมที่ผู้ซื้อในประเทศรู้จักจริงมากกว่าผู้ซื้อในต่างประเทศ

2.3 อุปสงค์ในประเทศเกิดขึ้นก่อนประเทศอื่น อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อสนองตอบอุปสงค์ในประเทศจะมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันได้ ถ้าอุปสงค์ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นก่อนในประเทศ แล้วจึงกลายเป็นอุปสงค์สากลที่เกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ ภายหลัง

2.4 ส่วนผสมของอุปสงค์ในประเทศ ในอุตสาหกรรมหนึ่ง ๆ อาจมีหลายส่วนตลาด บางตลาดอาจมีลักษณะของอุปสงค์คล้ายคลึงกับอุปสงค์ในตลาดโลก ซึ่งถ้าตลาดนั้นมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมสูงกว่าตลาดเดียวกันนี้ในประเทศอื่น จะส่งผลให้บริษัทสามารถมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันในตลาดนี้ได้ แต่ในทางตรงข้ามถ้าตลาดนั้นมีความสำคัญในอุตสาหกรรมต่ำกว่าตลาดส่วนเดียวกันนี้ในประเทศอื่น ๆ ประเทศจะเสียเปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมนั้นได้

3. อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ

การที่ประเทศมีอุตสาหกรรมสนับสนุนที่มีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ย่อมมีผลทำให้อุตสาหกรรมที่มีอุตสาหกรรมที่มีอุตสาหกรรมสนับสนุนอยู่มีการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพมีวัตถุดิบที่มีคุณภาพ และมีต้นทุนการผลิตต่ำ ซึ่งส่งผลให้อุตสาหกรรมนั้นมีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน โดยความได้เปรียบเชิงแข่งขันที่เกิดขึ้น เกิดขึ้นเนื่องจาก

3.1 ช่องทางที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และบางครั้งมีสิทธิพิเศษมากกว่าผู้อื่นในต่างประเทศในการมีวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนที่ดีที่สุด

3.2 ความร่วมมือกันอยู่ตลอดเวลา ระหว่างบริษัทผู้ใช้กับบริษัทผู้ผลิตวัตถุดิบ ชิ้นส่วนหรือเครื่องจักร

3.3 ความร่วมมือกันอยู่ตลอดเวลาในกระบวนการนวัตกรรมและกระบวนการยกระดับและเพิ่มจำนวนบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันในระบบคุณค่าโลกของทั้งสองฝ่าย และจะเกิดประโยชน์ถ้าทั้งสองฝ่ายตั้งอยู่ใกล้กันมากจนเป็นการกระจุกตัว ซึ่งทำให้การติดต่อสื่อสารกันเป็นไปอย่างสะดวก

ประเทศใดประเทศหนึ่งไม่จำเป็นต้องมีข้อได้เปรียบทางด้านอุตสาหกรรมสนับสนุนของอุตสาหกรรมหนึ่งครบถ้วน เพื่อให้อุตสาหกรรมนั้นมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนที่สามารถซื้อหามาได้จากต่างประเทศ ซึ่งอาจจะไม่สำคัญมากนักต่อข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศ แต่ถ้าอุตสาหกรรมสนับสนุนอุตสาหกรรมหนึ่งตั้งอยู่ในประเทศที่มีการแข่งขันสูง โอกาสที่จะประสบความสำเร็จระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมนั้น และมีความได้เปรียบทางการแข่งขันระหว่างประเทศกับอุตสาหกรรมที่ล้วนเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนต่ออุตสาหกรรมนั้นในประเทศอื่นๆ

4. กลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันในประเทศของบริษัท

ปัจจัยที่เป็นบ่อเกิดแห่งความได้เปรียบเชิงแข่งขันปัจจัยสุดท้ายในระบบเพชร ได้แก่ กลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันในประเทศของบริษัท โดยถ้าตัวกำหนดนี้ในประเทศใดสอดคล้องกับข้อได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมใดในประเทศนั้น ตัวกำหนดนี้จะช่วยส่งเสริมให้ประเทศมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมนั้นได้

4.1 โครงสร้างของบริษัทในอุตสาหกรรม เนื่องจากประเทศจะประสบความสำเร็จระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมที่มีบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันที่สอดคล้องกับระบบจัดการที่สะท้อนลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของประเทศนั้น

4.2 สภาพการแข่งขันในประเทศ สภาพการแข่งขันในประเทศเป็นตัวกำหนดหนึ่งในระบบเพชรที่มีน้ำหนักมากที่สุดต่อการกำหนดข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศ การแข่งขันที่รุนแรงของอุตสาหกรรมในประเทศ จะทำให้อุตสาหกรรมนั้นประสบความสำเร็จระหว่างประเทศในระดับที่สูงมาก เนื่องจากจะเกิดแรงกดดันกันและกันให้มีการพัฒนาและนวัตกรรม ซึ่งการแข่งขันในประเทศมิได้หมายถึงแต่เฉพาะการแข่งขันทางด้านราคาเท่านั้น อันที่จริงการแข่งขันในประเทศที่เข้มข้นมักจะกดดันให้เกิดการส่งออกเพื่อแสวงหาตลาดเพิ่มเติม เพื่อก่อให้เกิดความได้เปรียบด้านต้นทุนที่ลดลงเมื่อมีการผลิตครั้งละมาก ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัจจัยที่เป็นบ่อเกิดแห่งความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ตามแนวคิดของ ไมเคิล.อี.พอร์เตอร์ ยังมีปัจจัยอีก 2 ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวกำหนดโดยตรง แต่เป็นเพียงตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรทั้ง 4 ที่กำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศ ซึ่งได้แก่

5. เหตุสุดวิสัย

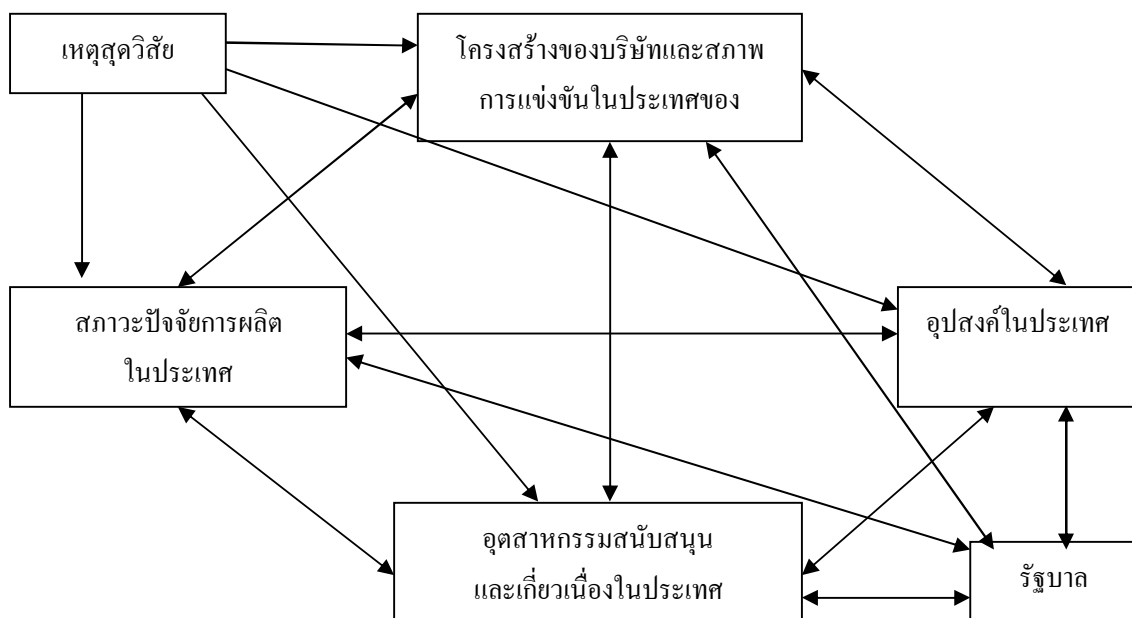
เหตุสุดวิสัย หมายถึง การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของบริษัทต่าง ๆ ในอุตสาหกรรม (โดยมีบ่อยครั้งที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของรัฐบาลในประเทศนั้นด้วย แต่อาจจะอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลประเทศอื่น)

เหตุสุดวิสัยดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญต่อการกำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศ เนื่องจากว่าเหตุสุดวิสัยจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของอุตสาหกรรมในระบบเพชร เหตุสุดวิสัยอาจลบล้างข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของผู้แข่งขันรายเดิม จึงเกิดช่องว่างที่ผู้แข่งขันรายใหม่สามารถเอาชนะผู้แข่งขันรายเดิมได้ ในขณะที่เหตุสุดวิสัยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอุตสาหกรรมมาในระบบเพชร หรือในบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของอุตสาหกรรม ประเทศที่จะประสบความสำเร็จในการใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงนั้น ก็คือ ประเทศที่มีระบบเพชรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น

6. รัฐบาล

รัฐบาลเป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่อตัวกำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันต่าง ๆ 4 อย่างข้างต้น โดยรัฐบาลสามารถที่จะส่งเสริมหรือขัดขวางการเสริมสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศ แต่รัฐบาลไม่มีความสามารถที่จะสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันได้โดยตรงแต่จะต้องกระทำผ่านการดำเนินนโยบายในการส่งเสริมการวิจัย และพัฒนา ให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ย่อมส่งผลทำให้อุตสาหกรรมมีต้นทุนต่ำ แล้วก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันได้ในที่สุด แต่ในทางตรงกันข้ามถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายผิดพลาด ย่อมส่งผลทำให้อุตสาหกรรมไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศในตลาดโลกได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นตัวกำหนดต่าง ๆ ที่เป็นบ่อเกิดแห่งความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศและตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวกำหนดเหล่านั้นซึ่งประกอบกันเป็นระบบเพชรที่สมบูรณ์ดังนี้

ภาพที่ 3 ระบบเพชรสมบูรณ์
ที่มา: Porter (1990)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอุตสาหกรรม

สุพานี สถัญภูวนิช (2544) ได้กล่าวว่า SWOT ย่อมาจากคำว่า Strengths (จุดแข็ง) Weakness (จุดอ่อน) Opportunity (โอกาส) Threats (อุปสรรค) เป็นขั้นตอนหนึ่งของการบริหารกลยุทธ์ในช่วงการวางแผนกลยุทธ์เป็นการตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอุตสาหกรรม ทำให้ทราบสถานภาพของอุตสาหกรรมและสถานการณ์จากสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรมที่เผชิญอยู่จึงลดความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ทำให้สามารถปรับตัวและรับมือกับเหตุการณ์ได้ สภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรมแบ่งได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. สภาพแวดล้อมภายในอุตสาหกรรม (Internal Factors) คือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของอุตสาหกรรม (จุดแข็ง/จุดอ่อน : Strengths/Weakness) โดยการวิเคราะห์ผลงานในอดีตที่ผ่านมา และกำลังดำเนินอยู่ เช่น การดำเนินงานด้านการตลาด ทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งทรัพยากรการผลิตต่าง ๆ ทำการประเมินตำแหน่งในเชิงเปรียบเทียบกับคู่แข่ง (Competitive Position) เพื่อให้เข้าและสามารถประเมินจุดอ่อนและจุดแข็งของอุตสาหกรรมได้โดยทั่วไปผลการประเมินจะมี 3 สถานะ คือ

- สถานะที่ทำได้ดีกว่าคู่แข่ง (Superior) หรือ จุดแข็ง (Strengths) ของอุตสาหกรรม
- สถานะที่ทำได้ในระดับเดียวกับคู่แข่ง (Equivalent) เป็นสถานะกลาง ๆ
- สถานะที่ด้อยกว่าคู่แข่ง (Inferior) หรือ จุดอ่อน (Weakness) ของอุตสาหกรรม

2. สภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม (External Factors) คือ ปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของอุตสาหกรรม เช่น คู่แข่งขัน ลูกค้า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เป็นต้น โดยวิเคราะห์ว่าสภาพแวดล้อมใดบ้างที่จะมีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญ โดยสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยก็จะเป็นโอกาส และสภาพแวดล้อมที่ขัดขวางก็จะเป็นอุปสรรคโดยทั่วไปสามารถแบ่งการวิเคราะห์ได้ 3 ระดับ คือ

- สภาพแวดล้อมในระดับอุตสาหกรรม (Industry Environments) ได้แก่ ลูกค้า คู่แข่งขัน เป็นต้น

- สภาพแวดล้อมในระดับมหภาค (Macro หรือ General Environments) ได้แก่ สภาพแวดล้อมทั่วไปในระดับกว้าง คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี

- สภาพแวดล้อมในระดับโลก (Global Environments) เป็นปัจจัยการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมในต่างประเทศแต่มีผลกระทบต่อเนื่องมายังสภาพแวดล้อมในระดับมหภาค และสภาพแวดล้อมในระดับอุตสาหกรรมด้วย

การจัดทำกลยุทธ์

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT ยังสามารถนำมาใช้จัดทำกลยุทธ์ทางเลือกได้อีก 4 กลยุทธ์ โดยการนำปัจจัยทั้ง 4 อย่าง (จุดแข็ง – จุดอ่อน – ปัญหา – อุปสรรค) มาจับคู่กันในรูปของเมตริกซ์ ซึ่งนิยมเรียกกันว่า การจัดทำ “TOWS Matrix” (พิบูล ทีปะपाल, 2547)

สำหรับขั้นตอนการจัดทำมีดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือกปัจจัยที่เป็น “จุดแข็ง – จุดอ่อน – โอกาส – อุปสรรค” ประมาณ 5 – 10 รายการที่ตรงประเด็น และมีความสำคัญมากที่สุดเขียนลงในช่องเมตริกซ์ TOWS

ขั้นที่ 2 จับคู่ จุดแข็งภายใน (S) กับ โอกาสภายนอก (O) เพื่อรวมตัวเป็น “กลยุทธ์ SO”

ขั้นที่ 3 จับคู่ จุดอ่อนภายใน (W) กับ โอกาสภายนอก (O) เพื่อรวมตัวเป็น “กลยุทธ์ WO”

ขั้นที่ 4 จับคู่ จุดแข็งภายใน (S) กับ อุปสรรคภายนอก (T) เพื่อรวมตัวเป็น “กลยุทธ์ ST”

ขั้นที่ 5 จับคู่ จุดอ่อนภายใน (W) กับ อุปสรรคภายนอก (T) เพื่อรวมตัวเป็น “กลยุทธ์ WT”

1. กลยุทธ์ SO (SO strategies) เป็นการคิดหาแนวทางการดำเนินงานของบริษัทหรือหน่วยธุรกิจ โดยใช้จุดแข็งที่มีอยู่เพื่อสร้างความได้เปรียบจากโอกาสที่เอื้ออำนวยให้

2. กลยุทธ์ WO (WO strategies) เป็นการใช้ความพยายามเพื่อปรับปรุงจุดอ่อนภายในบริษัทให้ดีขึ้น ด้วยการใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นภายนอก สถานการณ์เช่นนี้เมื่อบริษัทพบว่ามีโอกาสที่ดีเกิดขึ้นภายนอก แต่บริษัทมีจุดอ่อนภายในไม่สามารถนำโอกาสที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้เต็มที่

3. กลยุทธ์ ST (ST strategies) เป็นการใช้จุดแข็งของบริษัท เพื่อหาทางหลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบจากอุปสรรคหรือภัยคุกคามจากภายนอก

4. กลยุทธ์ WT (WT strategies) เป็นยุทธวิธีป้องกันตัวของบริษัท โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดจุดอ่อนภายในให้เหลือน้อยที่สุด และเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคหรือภัยอันตรายที่เกิดขึ้นจากภายนอก

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการแข่งขัน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการแข่งขันเป็นปัจจัยหลักที่ใช้กำหนดความสำเร็จทั้งทางด้านการเงินและการแข่งขันในแต่ละอุตสาหกรรม ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการแข่งขันระบุนถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่องค์กรธุรกิจต่าง ๆ ควรจะต้องมีเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในการแข่งขันในแต่ละอุตสาหกรรม เมื่อองค์กรธุรกิจทราบถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จในการแข่งขันของแต่ละอุตสาหกรรมแล้วก็จะต้องพยายามเสริมสร้างความสามารถภายในขององค์กรเองให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปัจจัยแห่งความสำเร็จในอุตสาหกรรมนั้น ๆ ถ้ามีความเหมาะสมระหว่างจุดแข็งหรือความสามารถภายในองค์กรกับปัจจัยเหล่านั้นแล้วก็มีโอกาสอย่างมากที่องค์กรจะประสบความสำเร็จในการแข่งขันในอุตสาหกรรมนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น ปัจจัยแห่งความสำเร็จในอุตสาหกรรมเครื่องดื่มประเภทเบียร์ ได้แก่ การใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุดจากอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้ต้นทุนในการผลิตต่ำ การมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้จัดการจำหน่าย รวมทั้งการโฆษณาซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ สำหรับในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ การออกแบบที่ดึงดูดใจ และลดต้นทุนในการผลิตที่เหมาะสม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสามารถของผู้บริหารในแต่ละองค์กรที่จะระบุหรือบ่งชี้ปัจจัยแห่งความสำเร็จในอุตสาหกรรมที่ตนเองแข่งขันอยู่เป็นสิ่งซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดทำกลยุทธ์ ผู้บริหารในแต่ละองค์กรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในอุตสาหกรรมของตนเองอย่างดีพอที่จะสามารถบ่งบอกได้ว่าอะไรที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรธุรกิจในแต่ละอุตสาหกรรมเนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จสามารถที่จะเป็นพื้นฐานและแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ของแต่ละองค์กรธุรกิจ องค์กรบางแห่งประสบความสำเร็จเหนือคู่แข่งกัน โดยการให้ความสำคัญต่อการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในปัจจัยแห่งความสำเร็จได้ดีกว่าคู่แข่ง

เนื่องจากอุตสาหกรรมแต่ละชนิดจะมีความแตกต่างกัน อุตสาหกรรมแต่ละแห่งจึงมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่แตกต่างกันออกไป และแม้กระทั่งในอุตสาหกรรมเดียวกันปัจจัยแห่งความสำเร็จก็จะมีแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสภาวะของอุตสาหกรรมเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากมีปัจจัยชี้้นำและเงื่อนไขในการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงไป โดยปกติแต่ละอุตสาหกรรมจะมีปัจจัยแห่งความสำเร็จไม่เกินแห่งละ 3-4 ประการ และในปัจจัยแห่งความสำเร็จทั้งหมดก็ย่อมจะมีอยู่หนึ่งหรือสองประการที่โดดเด่นเหนือปัจจัยอื่น ตัวอย่างเช่นปัจจัยแห่งความสำเร็จในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ดังนี้

อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีระดับสูง

1. มีความเชี่ยวชาญและการลงทุนเป็นอย่างสูงในด้านการวิจัยและพัฒนา
2. มีความสามารถด้านนวัตกรรมทั้งในด้านสินค้าและกระบวนการผลิต
3. มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยีนั้น ๆ

อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

1. ต้นทุนในการผลิตที่ต่ำ ซึ่งอาจจะเกิดการประหยัดเนื่องจากขนาดหรือความชำนาญ
2. คุณภาพในการผลิตเป็นเลิศ มีของเสียน้อย ผลิตออกมาแล้วไม่จำเป็นต้องซ่อมบ่อย
3. มีการใช้สินทรัพย์ถาวร เช่น โรงงาน เครื่องจักร หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ประโยชน์

สูงสุด

4. มีต้นทุนของโรงงานต่ำ
5. มีวัตถุดิบในด้านต่าง ๆ ทั้งแรงงานและวัตถุดิบในการผลิตที่พอเพียงและราคาไม่แพง
6. แรงงานมีผลผลิตสูงเป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ

อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดจำหน่าย

1. มีเครือข่ายในการจัดจำหน่ายอย่างกว้างขวาง
2. สามารถนำสินค้าไปวางจำหน่ายในห้างร้านต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง
3. มีช่องทางในการจัดจำหน่ายของตนเอง
4. มีต้นทุนในการจัดจำหน่ายที่ต่ำ
5. มีการส่งสินค้าหรือส่งมอบที่รวดเร็ว

อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตลาด

1. พนักงานขายที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ รวมถึงการมีสินค้าให้เลือกหลายชนิด
2. มีการให้บริการทั้งก่อนและหลังการขายที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้
3. มีความสามารถในการออกแบบหีบห่อหรือบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงาม

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฑาทพร สุรเชษฐ์คมสัน (2532) ได้ทำการศึกษาเรื่องอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงโครงสร้างของอุปสงค์และสภาพการท่องเที่ยวภายในจังหวัดภูเก็ต รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต โดยอาศัยข้อมูลทศนิยม 8 กลุ่ม คือ 1. จำนวนนักท่องเที่ยว 2. จำนวนประชากรและรายได้ประชาชาติของประเทศ 3. ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของชาวไทยและดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคภาคใต้ 4. จำนวนเที่ยวบินและการเดินทางทางอากาศ 5. จำนวนเที่ยวบริการรถโดยสารระหว่างจังหวัด 6. จำนวนประชากร 7. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ 8. ข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ โดยสร้างแบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ตมี 3 ปัจจัย คือ จำนวนห้องพักของโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดภูเก็ต จำนวนเที่ยวบินที่เสนอบริการ ณ ท่าอากาศยานสากลจังหวัดภูเก็ต และจำนวนเที่ยวบริการรถโดยสารระหว่างจังหวัด ณ สถานีบริการจังหวัดภูเก็ต หากพิจารณาจากแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยวพบว่า ปัจจัยที่กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต คือ จำนวนประชากรไทย ส่วนปัจจัยที่กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ คือ ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นของประเทศนักท่องเที่ยวผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของประเทศนักท่องเที่ยว และดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยว

ดวงฤดี ศิริเสถียร (2539) ทำการศึกษาเรื่องการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันส่งออกของอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋องและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทยและคู่แข่งที่สำคัญในสับปะรดกระป๋องและผลิตภัณฑ์ วิเคราะห์การขยายตัวของการส่งออกสับปะรดกระป๋องและผลิตภัณฑ์

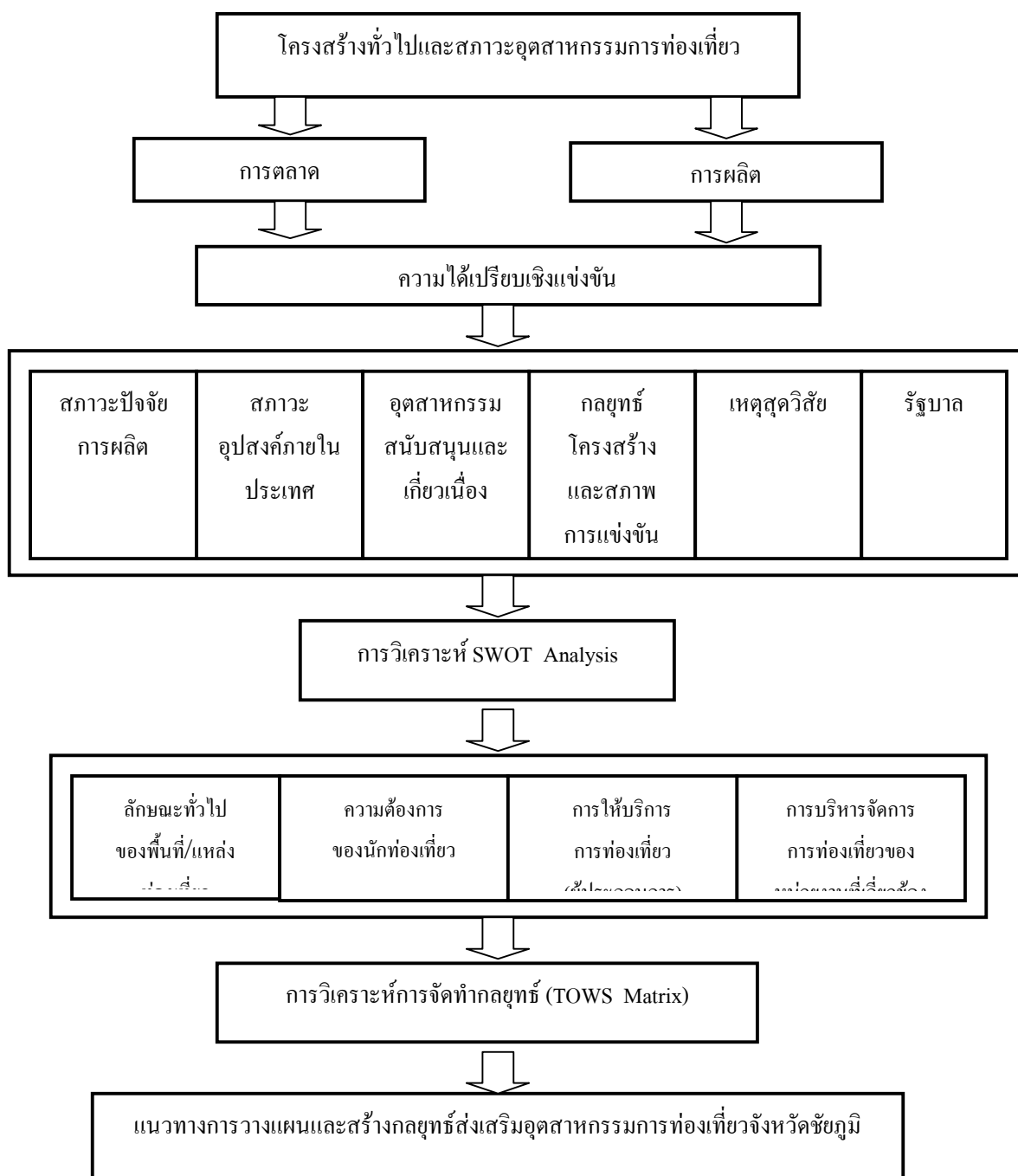
โดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ส่งออกสับปะรด กระป๋องและผลิตภัณฑ์ของไทยไปยังประเทศผู้นำเข้าสำคัญ

ผลการศึกษาพบว่าฟิลิปปินส์มีความได้เปรียบมากที่สุด รองลงมาคือประเทศไทยและ อินโดนีเซีย แต่ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทยและฟิลิปปินส์นั้น ลดลงเรื่อย ในขณะที่ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอินโดนีเซียนั้นเพิ่มขึ้น

สิรินาถ นุชชัยเหล็ก (2541) ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดภูเก็ต ได้แบ่งการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลปฐมภูมิใช้วิธีการเก็บแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางไปยังจังหวัด เชียงใหม่และจังหวัดภูเก็ต กับข้อมูลทุติยภูมิใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานราชการ ในส่วน ของการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสองส่วนคือ การวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา เป็นการศึกษาความสัมพันธ์และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาผลสรุป และการ วิเคราะห์ในเชิงปริมาณเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแล้วนำมาประมวลผลโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านบวกในการมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ คือ วัฒนธรรม และประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ทางเหนือและการซื้อสินค้าของที่ระลึก ส่วนปัจจัยด้านลบ ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรมและการขาดการประชาสัมพันธ์ สำหรับจังหวัดภูเก็ตผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยว ส่วนมากเป็นกลุ่มประเทศแถบเอเชียมากที่สุด โดยมีเหตุผลสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยวคือ สภาพ ภูมิทัศน์และธรรมชาติที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นและมีปัจจัยด้านลบคือ ปัญหาด้าน ภาษา และปัญหาด้านการเอาใจเปรียบต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 4 กรอบแนวความคิดในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ”

จากภาพที่ 4 สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ดังนี้คือ การทำการแข่งขันในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องศึกษาถึงโครงสร้างทั่วไปและสถานะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อจะได้มองถึงการตลาดและการผลิตประกอบเข้าด้วยกัน เนื่องจากจะได้รู้ขั้นตอนและกระบวนการตั้งแต่ต้นจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของอุตสาหกรรม และนำมาศึกษาถึงความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสถานะปัจจัยการผลิต สถานะอุปสงค์ภายในประเทศ อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขัน เหตุสุดวิสัย และรัฐบาล เพื่อนำมาวิเคราะห์หาปัจจัยภายในและภายนอกที่บ่งบอกถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ซึ่งการวิเคราะห์ครั้งนี้จะต้องศึกษาถึง (1) ลักษณะทั่วไปของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว (2) ความต้องการของนักท่องเที่ยว (3) การให้บริการการท่องเที่ยว (ผู้ประกอบการ) (4) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลที่ได้ทั้งหมดมาจัดทำการวางแผนกลยุทธ์โดยการใช้วิธีการจับคู่กันในรูปแบบของแมตริกซ์ หรือที่นิยมเรียกว่า TOWS Matrix จากการวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีข้างต้นย่อมนำมาสู่การวางแผนการวางแผนและสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง กระบวนการที่ได้มาซึ่งข้อมูลที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งแบ่งออกได้เป็นการเก็บข้อมูล (Data Collection) และการรวบรวมข้อมูล (Data Collection) การเก็บข้อมูลโดยทั่วไปใช้ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูลใหม่ (ข้อมูลปฐมภูมิ) ซึ่งอาจทำได้หลายวิธีนับตั้งแต่การส่งแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการทดลอง ส่วนการรวบรวมข้อมูลหมายถึงการที่ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่าง ๆ ที่มีผู้อื่นได้ทำการเก็บมาแล้วหรือได้รายงานแล้วมาทำการศึกษาวิเคราะห์ต่อ ข้อมูลที่รวบรวมดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลประเภทที่ได้มีการตีพิมพ์หรือรายงานไว้ในเอกสารต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่าข้อมูลทุติยภูมิ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ใช้วิธีการเก็บแบบสอบถามจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ- ภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ ผู้ประกอบการธุรกิจบริการการท่องเที่ยว (โรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของฝากที่ระลึก) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ส่วนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิ ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling)

1.1 การเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ-ภาคเอกชน ได้เก็บข้อมูลจากสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด หอการค้าจังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด และอุทยานแห่งชาติ โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยฯ เขต 1 หัวหน้าสำนักงาน ประธานหอการค้า นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 65 คน (ดังตารางที่ 2) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลด้านการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ-ภาคเอกชน

ชื่อหน่วยงาน	ตำแหน่งงาน
1. สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดชัยภูมิ	- หัวหน้าสำนักงาน - รองหัวหน้าสำนักงาน - เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
2. หอการค้าจังหวัดชัยภูมิ	- ประธานหอการค้า - รองประธานหอการค้า - เลขานุการหอการค้า - เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
3. ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและ นันทนาการ จังหวัดชัยภูมิ	- ผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและ นันทนาการ - เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
4. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1	- ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยฯ เขต1 - รองผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยฯ เขต1 - เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเขตจังหวัดชัยภูมิ
5. องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ	- นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ - รองนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ - ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ - เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
6. องค์การบริหารส่วนตำบล	- นายกองค้การบริหารส่วนตำบล - รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบล - ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล - เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
7. อุทยานแห่งชาติ	- หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ - นักวิชาการป่าไม้ - เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

ที่มา: จากการสำรวจ

1.2 การเก็บแบบสอบถามจากผู้ประกอบการธุรกิจการให้บริการการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ จะเก็บใน 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอเทพสถิต และอำเภอคอนสาร เนื่องจาก 3 อำเภอนี้มีสถานที่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวซึ่งได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ โดยจะเก็บข้อมูลจากเจ้าของกิจการ ผู้จัดการโรงแรม ผู้จัดการร้านอาหาร พนักงานต้อนรับ และพนักงานขาย จำนวน 14 คน (ดังตารางที่ 3) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลด้านการประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของนักธุรกิจที่เข้ามาลงทุนในจังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจการให้บริการการท่องเที่ยว

สถานที่พัก	ร้านอาหาร	ร้านขายของฝากที่ระลึก	บริษัทนำเที่ยว
อำเภอเมือง	<u>อำเภอเมือง</u>	<u>อำเภอเมือง</u>	<u>อำเภอเมือง</u>
1. โรงแรมสยามริเวอร์รีสอร์ท	1. ห้องอาหารเป่าเป่า	1. พิชานิกาไหมไทย	-
2. โรงแรมโอออปอินน์	2. ห้องอาหารเลิศรส	2. รักบ้านเกิด	
3. โรงแรมเลิศนิมิตร		3. สหกรณ์การเกษตร	
4. โรงแรมศิริชัยโฮเต็ล		บ้านเขว้า	
5. อุทยานแห่งชาติตาดโตน			
อำเภอเทพสถิต	<u>อำเภอเทพสถิต</u>	<u>อำเภอเทพสถิต</u>	<u>อำเภอเทพสถิต</u>
1. อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	1. ร้านขายของชำ (ธุรกิจส่วนตัว)	1. ร้านโครงการหลวง	-
อำเภอคอนสาร	<u>อำเภอคอนสาร</u>	<u>อำเภอคอนสาร</u>	<u>อำเภอคอนสาร</u>
1. เขื่อนจุฬาภรณ์	-	-	-

ที่มา: จากการสำรวจ

1.3 การเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว จะดำเนินการเก็บข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิ คือ อุทยานแห่งชาติตาดโตน อุทยานแห่งชาติไทรทอง อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม เขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรม) และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว (ทุ่งกระมัง) โดยเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางแบบเข้าไปเย็นกลับ นักท่องเที่ยวที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวกลุ่มสัมมนา จำนวน 121 คน (ดังตารางที่ 4) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลด้านการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพราะจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิจำนวนน้อย จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น

ตารางที่ 4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (กลุ่มผู้ใหญ่ วัยทำงาน และวัยรุ่น)
1. อุทยานแห่งชาติตาดโตน	1. นักท่องเที่ยวแบบไปเช้า-เย็นกลับ 2. นักท่องเที่ยวแบบค้างคืน
2. อุทยานแห่งชาติไทรทอง	1. นักท่องเที่ยวแบบไปเช้า-เย็นกลับ 2. นักท่องเที่ยวแบบค้างคืน
3. อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	1. นักท่องเที่ยวแบบไปเช้า-เย็นกลับ 2. นักท่องเที่ยวแบบค้างคืน
4. เขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรม)	1. นักท่องเที่ยวแบบไปเช้า-เย็นกลับ 2. นักท่องเที่ยวแบบค้างคืน
5. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว (ทุ่งกระมัง)	1. นักท่องเที่ยวแบบไปเช้า-เย็นกลับ 2. นักท่องเที่ยวแบบค้างคืน

ที่มา: จากการสำรวจ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานราชการ สถาบันวิจัยต่าง ๆ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทั้งจากเอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัย รายงานประจำปี เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ “แบบสอบถาม” ในการสร้างแบบสอบถามนั้น ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ เอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแบบสอบถาม โดยกำหนดแบบสอบถามออกเป็น 3 แบบคือ

1. แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ภาครัฐ - ภาคเอกชน แบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ
  - 1.1 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงาน
  - 1.2 ความพร้อมของหน่วยงานในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว
  - 1.3 ปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงาน
  - 1.4 ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

2. แบบสอบถามผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

- 2.1 ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ
- 2.2 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของผู้ประกอบ
- 2.3 ปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงาน
- 2.4 ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

3. แบบสอบถามนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 5 ส่วนคือ

- 3.1 ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว
- 3.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
- 3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
- 3.4 ทศนคติและความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
- 3.5 ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมมาได้จะทำการจัดระเบียบของข้อมูล เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยพิจารณาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิในปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ตามแนวคิดของ ไมเคิล อี พอตเตอร์ โดยศึกษาถึงสถานะปัจจัยการผลิต สถานะอุปสงค์ อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวข้อ กลยุทธ์ โครงสร้าง วิสัยทัศน์ สภาพการแข่งขัน รัฐบาล และเหตุสุดวิสัย

1.1 สถานะปัจจัยการผลิตในประเทศ โดยพิจารณาจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว และระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

1.2 สภาพะอุปสงค์ภายในประเทศ เป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน ซึ่งจะศึกษาผู้ซื้อที่รู้จักจริงนั่นก็คือนักท่องเที่ยวที่จะสร้างแรงกดดันให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

1.3 อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวข้องในประเทศ โดยจะเน้นการศึกษาอุตสาหกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

1.4 กลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันในประเทศ โดยจะพิจารณาจากสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ และกลยุทธ์ที่นำมาปฏิบัติเพื่อส่งเสริม และสนับสนุน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

1.5 เหตุสุดวิสัย จะเป็นการศึกษาถึงเหตุสุดวิสัยที่เกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ เช่น ปัญหาอุทกภัย และวาตภัย เป็นต้น

1.6 รัฐบาล โดยจะทำการศึกษาถึงมาตรการ และนโยบายของรัฐบาลทั้งมาตรการที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว และนโยบายอื่น ๆ ที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันของ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

2. การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาปัจจัยภายในและภายนอกของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ โดยพิจารณาจากการสำรวจสภาพพื้นที่และแบบสอบถามด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ แล้วนำมาหาค่าสถิติ Percentages และ ค่าMean

3. การวิเคราะห์ TOWS Matrix โดยพิจารณาจากการสำรวจสภาพพื้นที่และการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำมาหาค่าสถิติ Percentages และ ค่าMean เพื่อเสนอเป็น โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

4. สรุปผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน คือ การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน การวิเคราะห์SWOT Analysis การวิเคราะห์ TOWS Matrix ที่ได้ข้อมูลจากการสำรวจสภาพพื้นที่และแบบสอบถาม เพื่อนำผลที่ได้ไปสู่อุทธศาสตร์และแนวทางการจัดทำแผนกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงสำรวจสภาพพื้นที่ และการเก็บแบบสอบถาม โดยการสัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ-ภาคเอกชน จำนวน 65 คน ผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการการท่องเที่ยว จำนวน 14 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 121 คน รวมทั้งสิ้น 200 คน จนสามารถนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบระบบเพชรสมบูรณ์ตามแนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันในทางการค้าของ Michael E.Porter ดังนี้

- ส่วนที่ 1 สภาวะปัจจัยการผลิตภายในประเทศ
- ส่วนที่ 2 อุปสงค์ภายในประเทศ
- ส่วนที่ 3 อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ
- ส่วนที่ 4 กลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันภายในประเทศ
- ส่วนที่ 5 เหตุสุดวิสัย
- ส่วนที่ 6 บทบาทของรัฐบาล
- ส่วนที่ 7 สรุปผลการศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน

ส่วนที่ 1 สภาวะปัจจัยการผลิตภายในประเทศ

สภาวะปัจจัยการผลิตมีส่วนอย่างมากในการส่งเสริมและสนับสนุนความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยจึงได้แสดงข้อมูลออกเป็น 3 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของจังหวัดชัยภูมิ
- ตอนที่ 2 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดชัยภูมิ
- ตอนที่ 3 สภาพการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของจังหวัดชัยภูมิ

1. ลักษณะด้านกายภาพ

1.1 ประวัติความเป็นมา

สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมืองชัยภูมิ ปรากฏในทำเนียบแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ว่าเป็นเมืองขึ้นกับเมืองนครราชสีมาแต่ต่อมาผู้คนได้อพยพออกไปตั้งหลักแหล่งทำมาหากินที่อื่น และ พ.ศ.2360 "นายแล"ข้าราชการสำนักเจ้าอนุวงศ์เมืองเวียงจันทร์ได้อพยพครอบครัวและบริวารเดินทางข้ามลำน้ำโขง มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านหนองน้ำขุ่น (หนองอีจาน) ซึ่งอยู่ในบริเวณท้องที่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2362 เมื่อมีคนอพยพเข้ามาอยู่มาก นายแลก็ได้ย้ายชุมชนมาตั้งใหม่ที่บ้านโนนน้ำอ้อม บ้านชีลอง ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิ 6 กิโลเมตร นายแลได้เก็บส่วยผ้าขาวส่งไปบรรณาการเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์ จนได้รับบำเหน็จความชอบแต่งตั้งเป็น "ขุนภักดีชุมพล"

ในปี พ.ศ. 2365 นายแลได้ย้ายชุมชนอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากที่เดิมกันดารน้ำ มาตั้งใหม่ที่บริเวณบ้านหลวง ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างหนองปลาเฒ่ากับหนองหลอด เขตอำเภอเมืองชัยภูมิ ปัจจุบัน และได้หันมาขึ้นตรงต่อเมืองนครราชสีมา และส่งส่วยทองคำถวายแด่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ยอมขึ้นต่อเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์อีกต่อไปจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้ายกบ้านหลวงเป็นเมืองชัยภูมิ และแต่งตั้งขุนภักดีชุมพล (แล) เป็น "พระยาภักดีชุมพล" เจ้าเมืองคนแรกต่อมาเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์ได้ก่อการกบฏ ยกทัพเข้ามาหมายจะตีกรุงเทพฯ โดยหลอกหัวเมืองต่าง ๆ ที่เดินทัพมาว่าจะมาช่วยกรุงเทพฯ รบกับอังกฤษ จนกระทั่งเจ้าอนุวงศ์สามารถยึดเมืองนครราชสีมาได้เมื่อปี พ.ศ. 2369 ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ครั้งต่อมา เมื่อความแตกเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์ได้กวาดต้อนชาวเมืองนครราชสีมาเพื่อนำไปยังเมืองเวียงจันทร์ เมื่อไปถึงทุ่งสัมฤทธิ์ หญิงชายชาวเมืองที่ถูกจับโดยการนำของคุณหญิงโม ภรรยาเจ้าเมืองนครราชสีมา ได้ลุกฮือขึ้นต่อสู้ พระยาภักดีชุมพลเจ้าเมืองชัยภูมิพร้อมด้วยเจ้าเมืองใกล้เคียงได้ยกทัพออกไปสมทบกับคุณหญิงโม ตีกระหนาบทัพเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์จนแตกพ่ายไปฝ่ายกองทัพลาวส่วนหนึ่งล่าถอยจากเมืองนครราชสีมาเข้ายึดเมืองชัยภูมิไว้ และเกลี้ยกล่อมให้พระยาภักดีชุมพล (แล) เข้าร่วมเป็นกบฏด้วยแต่พระยาภักดีชุมพลไม่ยอมเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์เกิดความแค้น จึงจับตัวพระยาภักดีชุมพลมาประหารชีวิตที่บริเวณใต้ต้นมะขามใหญ่ริมหนองปลาเฒ่า

ซึ่งต่อมาชาวชัยภูมิได้ระลึกถึงคุณความดีที่ท่านมีความซื่อสัตย์และเสียสละต่อแผ่นดิน จึงได้พร้อมใจกันสร้างศาลขึ้น ณ บริเวณนั้น ปัจจุบันทางราชการได้สร้างศาลขึ้นใหม่เป็นศาลาทรงไทยชื่อว่า "ศาลาพระยาภักดีชุมพล (แล)" มีรูปหล่อของท่านอยู่ภายใน เป็นที่เคารพกราบไหว้และถือเป็นปูชนียสถานศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งของจังหวัด ตั้งอยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดชัยภูมิประมาณ 3 กิโลเมตร (กระทรวงวัฒนธรรม, 2550)

1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตรงบริเวณใจกลางของประเทศ บริเวณเส้นรุ้งที่ 15 องศาเหนือ เส้นแวงที่ 102 องศาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 631 ฟุต ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 332 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 12,778.3 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,986,429 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของพื้นที่ทั้งหมดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และร้อยละ 2.5 ของพื้นที่ทั้งประเทศ มีพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นลำดับที่ 7 ของประเทศ

จังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่บนสันขอบที่ราบสูงอีสาน ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับภาคกลางและภาคเหนือเป็นดินแดนแห่งทุ่งดอกกระเจียวแสนงาม และสายน้ำตกชุ่มฉ่ำยามหน้าฝน เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่ามากที่สุดจังหวัดหนึ่งในภาคอีสาน มีเทือกเขาที่สำคัญได้แก่ ภูพังเหย ภูแลนคา ภูพญาฝ่อ อันเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำชี

ด้านประวัติศาสตร์ ชัยภูมิมีอารยธรรมซ้อนทับกันหลายสมัย ตั้งแต่สมัยทวารวดี สมัยขอม จนถึงอิทธิพลลาวล้านช้าง มีการค้นพบโบราณสถาน โบราณวัตถุมากมายในหลายพื้นที่ของจังหวัด ต่อมาปรากฏชื่อเป็นเมืองหน้าด่าน ในสมัยกรุงศรีอยุธยาในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ภายหลังจึงร้างไป และมาปรากฏชื่ออีกครั้งในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ โดยมีชาวเวียงจันทน์เข้ามาสร้างบ้านแปงเมือง มีผู้นำชื่อ แล ซึ่งต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองคนแรกของ

จังหวัดชัยภูมิ	มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้
ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดนครราชสีมา
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดลพบุรี

1.3 สภาพทางการเมือง/การปกครอง/ประชากร

1.3.1 การเมือง (การเลือกตั้ง)

จังหวัดชัยภูมิ มีสถิติการเลือกตั้ง 6 ประเภท คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกวุฒิสภา ดังนี้

(1) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 799,715 คน มีผู้มาใช้สิทธิ 536,776 คน ร้อยละ 67.12 มีเลือกตั้งใหม่จำนวน 2 เขต เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2544 มีผู้มีสิทธิ 220,982 คน มาใช้สิทธิ 125,925 คน ร้อยละ 56.98 จังหวัดชัยภูมิมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 คน

(2) การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2543 มีผู้มาใช้สิทธิคิดเป็นร้อยละ 57.81 มีสมาชิกสภาจังหวัด 36 คน

(3) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2542 มีผู้มาใช้สิทธิคิดเป็นร้อยละ 61.74 มีสมาชิกสภาเทศบาล 18 คน

(4) การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งหมด 122 แห่ง

(5) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล จำนวน 19 แห่ง มีสมาชิกรวม 228 คน

(6) การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2543 มีผู้มาใช้สิทธิคิดเป็นร้อยละ 56.33 มีสมาชิกวุฒิสภา 4 คน

1.3.2 การปกครอง

จังหวัดชัยภูมิ มีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการเป็น 3 ส่วนคือ

(1) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ หน่วยงานที่กระทรวง กรมต่าง ๆ ส่งมาปฏิบัติราชการประจำ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ดังนี้

- หน่วยงานระดับจังหวัด ประกอบด้วย หน่วยงานทั้งสิ้น 34 หน่วยงาน เช่น ที่ทำการปกครองจังหวัด สำนักงานสรรพากรจังหวัด สำนักงานป่าไม้จังหวัด เป็นต้น

- หน่วยงานระดับอำเภอ ประกอบด้วย 15 อำเภอ 124 ตำบล และ 1,533 หมู่บ้าน

(2) การบริหารราชการส่วนกลาง ได้แก่ หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจที่ขึ้นตรงต่อการบริหารราชการส่วนกลางที่ประจำในจังหวัด มีทั้งสิ้น 46 หน่วยงาน และเป็นหน่วยงานและเป็นที่วิสาหกิจจำนวน 15 หน่วยงาน

(3) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
- เทศบาลเมือง 1 แห่ง คือ เทศบาลเมืองชัยภูมิ
- เทศบาลตำบล 19 แห่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 122 แห่ง

1.3.3 ประชากร

จังหวัดชัยภูมิ มีจำนวนประชากร ณ เดือนกันยายน 2545 จำนวน 1,125,064 คน แบ่งเป็นชาย 560,785 คน หญิง 564,279 คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองชัยภูมิ 194,821 คน รองลงมาได้แก่อำเภอภูเขียว 123,593 คน และอำเภอเกษตรสมบูรณ์ 110,136 คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดได้แก่ อำเภอเมืองชัยภูมิ 162 คน/ตร.กม.

ตารางที่ 5 สถิติจำนวนประชากรของจังหวัดชัยภูมิ

อำเภอ	พื้นที่	ระยะทาง	จำนวน			ประชากร		
			หมู่บ้าน	ตำบล	ครัวเรือน	ชาย	หญิง	รวม
เมืองชัยภูมิ	1,169.898	1	209	18	50,605	96,050	98,771	194,821
คอนสวรรค์	468.147	38	100	9	12,856	27,966	28,000	55,966
แก้งคร้อ	582.196	45	125	10	20,125	43,154	43,308	86,462
หนองบัวแดง	2,215.459	49	125	8	22,664	49,301	48,738	98,039
ภักดีชุมพล	900.456	85	47	4	8,187	14,879	14,169	29,048
ภูเขียว	801.757	78	142	11	29,377	61,050	62,543	123,593
เกษตรสมบูรณ์	1,418.967	102	138	11	24,725	55,047	55,089	110,136
บ้านแท่น	308.707	92	66	5	10,308	22,797	22,761	45,558
คอนสาร	966.665	125	78	8	14,356	30,469	30,060	60,529
จัตุรัส	647.031	38	112	9	19,342	37,538	39,242	76,780
บ้านเขว้า	544.315	13	82	6	12,856	26,387	26,766	53,153
บำเหน็จณรงค์	560.300	58	87	7	12,446	25,371	25,672	51,043
เทพสถิต	875.604	105	84	5	17,330	33,494	32,413	65,907
หนองบัวระเหว	841.782	33	58	5	8,889	18,109	17,671	35,780
เนินสง่า	222.003	30	45	4	6,113	12,494	12,727	25,221
กิ่ง อ.ชัยใหญ่	225.000	55	35	3	3,461	6,679	6,349	13,028
รวม	12,778.287	-	1,533	124	274,314	560,785	564,279	1,125,064

ที่มา: จังหวัดชัยภูมิ (2550)

1.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปประกอบด้วยภูเขาและป่าไม้ ประมาณร้อยละ ๕๐ ที่ราบลุ่มประมาณร้อยละ ๔๕ ที่ราบสูงนอกเขตป่าไม้ ประมาณร้อยละ ๓ พื้นน้ำประมาณร้อยละ ๑ ที่ดินตามดินเลนที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ประมาณร้อยละ ๑ โดยบริเวณตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบมีเทือกเขา และป่าไม้ตั้งเรียงรายเป็นแนวยาว จากทิศตะวันออกสู่ทิศตะวันตก ประกอบด้วยเทือกเขาที่สำคัญ คือ ภูอีเต่า ภูพังเหย ภูแลนคา ทำให้พื้นที่จังหวัดแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนเหนือ

มีอำเภอหนองบัวแดง แก้งคร้อ บ้านแท่น เกษตรสมบูรณ์ ภูเขียว คอนสาร และภักดีชุมพล ส่วนใต้ มีอำเภอเมืองชัยภูมิ จตุรัส บำเหน็จณรงค์ บ้านเขว้า เทพสถิต หนองบัวระเหว คอนสวรรค์ อำเภอเนินสง่า และกิ่งอำเภอซับใหญ่

ลักษณะภูมิประเทศที่สำคัญแบ่งออกได้เป็นสามลักษณะคือ

1.4.1 พื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำ มีพื้นที่ประมาณ ๑,๐๕๘,๐๐๐ ไร่ หรือประมาณร้อยละ ๑๑ ของพื้นที่จังหวัด มีความสูงตั้งแต่ ๐ - ๒๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล ได้แก่ ที่ราบลุ่มแม่น้ำชีในเขต อำเภอเมือง อำเภอบ้านเขว้า อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอจตุรัส อำเภอกอนสวรรค์ บริเวณดังกล่าว จะมีน้ำท่วมในฤดูฝน

1.4.2 พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น อยู่ตอนกลางของพื้นที่จังหวัด เป็นแนวตามทิศเหนือ - ใต้ ตามแนวเทือกเขาแดงพญาเย็น มีความสูงประมาณ ๒๐๐ - ๕๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของเขตอำเภอเมือง ฯ อำเภอจตุรัส อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอบ้านเขว้า และอำเภอกอนสวรรค์

1.4.3 พื้นที่สูงและภูเขา ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลอนลึก และภูเขาในเขตเทือกเขาแดงพญาเย็น มีความสูงตั้งแต่ ๕๐๐ - ๑,๐๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของอำเภอหนองบัวระเหว อำเภอกอนสาร อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอภูเขียว อำเภอแก้งคร้อ และพื้นที่ทางตอนเหนือของอำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ

1.5 สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดชัยภูมิมีภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน มีฤดูกาล 3 ฤดู มีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาว ร้อนจัดในฤดูร้อน มีระยะฝนสลับช่วงกับอากาศแห้งแล้งบ้าง และจากการที่ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขามีสเทชันชันลาดชันทอดเป็นแนวยาวทางทิศตะวันออก และมีเทือกเขาแดงพญาเย็นทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ เทือกเขาดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่กีดขวางลมฝนจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และส่งผลต่อปริมาณฝนที่ตกในฤดูฝน และในปี 2546 จังหวัดชัยภูมิมีอุณหภูมิสูงสุด 41.1 องศาเซลเซียส ต่ำสุด 13.1 องศาเซลเซียส มีฝนตกตลอดทั้งปี จาก 94 วัน ปริมาณน้ำฝนรวมวัดได้ 834.6 มิลลิเมตร เดือนที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือเดือนกันยายน โดยมีน้ำฝนรวมตลอดเดือน 241.9 มิลลิเมตร

1.6 ทรัพยากรธรรมชาติ

1.6.1 ที่ดิน

จังหวัดชัยภูมิคิดเป็นพื้นที่ 7,986,429 ไร่ มีขนาดใหญ่เป็นลำดับที่ 3 ของภาค และเป็นลำดับ 7 ของประเทศ กรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม จำแนกประเภทพื้นที่ใช้เพื่อการเกษตร และเลี้ยงสัตว์ จำนวน 3,606,994 ไร่ แยกเป็น

- (1) การทำนา 1,636,454 ไร่
- (2) การเพาะปลูกพืชไร่ 1,506,329 ไร่
- (3) การปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น 261,311 ไร่
- (4) การพืชผักสวนครัว 28,453 ไร่
- (5) การปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ 1,373 ไร่
- (6) เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และแหล่งน้ำเพื่อการประมง 173,074 ไร่

การออกเอกสารสิทธิผู้ถือครองที่ดิน มีการออกเอกสารสิทธิผู้ถือครองที่ดินแล้วทั้งสิ้น 3,608,893 ไร่ จำแนกเป็น โฉนด 1,917,839 ไร่ น.ส. 3 ก. 1,320,408 ไร่ น.ส.3 จำนวน 330,442 ไร่ และ ใบจอง 40,204 ไร่

1.6.2 ดิน มีศักยภาพปานกลางสำหรับการเกษตร

(1) กลุ่มดินไร่ มีอยู่ประมาณร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่จังหวัด จะอยู่บริเวณด้านทิศตะวันตก ทิศเหนือและทิศใต้ ได้แก่ อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวแดง อำเภอบ้านเขว้า อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอจัตุรัส อำเภอบำเหน็จณรงค์ และกิ่งอำเภอซับใหญ่

(2) กลุ่มดินคละ มีอยู่ประมาณร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่จังหวัด จะอยู่บริเวณด้านทิศตะวันออก และตอนเหนือของจังหวัด ได้แก่ อำเภอเมือง ฯ อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอภูเขียว อำเภอบ้านแท่น อำเภอคอนสาร อำเภอหนองบัวแดง และอำเภอบำเหน็จณรงค์

(3) กลุ่มดินนา มีอยู่ประมาณร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่จังหวัด จะอยู่บริเวณทางตอนเหนือและตอนใต้ของจังหวัด ได้แก่ อำเภอเมือง ฯ อำเภอบ้านแท่น อำเภอบ้านเขว้า อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอเกษตรสมบูรณ์และอำเภอภูเขียว

(4) กลุ่มคินภูเขา มีอยู่ประมาณร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่จังหวัด จะอยู่บริเวณภูเขาสูงทางทิศตะวันตก และตอนกลางของจังหวัด ได้แก่ อำเภอเมือง ฯ อำเภอหนองบัวแดง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ และอำเภอหนองบัวระเหว

1.6.3 แหล่งแร่

จากการสำรวจของกรมทรัพยากรธรณี ได้พบแร่ธาตุที่สำคัญที่จังหวัดชัยภูมิคือ เกลือหิน และโปแตช บริเวณตำบลบ้านตาล ตำบลบ้านชวน ตำบลหัวทะเล และตำบลบ้านเพชร ในพื้นที่อำเภอบำเหน็จณรงค์ โดยเฉพาะเกลือหินและแร่โปแตช มีปริมาณมากพอที่จะสามารถลงทุนทำเหมืองแร่โปแตชได้ คือ มีแร่โปแตช จำนวน 570 ล้านตัน

โครงการทำเหมืองแร่โปแตชของอาเซียน ที่อำเภอบำเหน็จณรงค์เป็นโครงการที่รัฐบาลไทยร่วมลงทุนกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยได้จัดตั้งเป็น บริษัทเหมืองแร่โปแตชอาเซียน จำกัด ภายใต้การควบคุมของกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม และได้มีการจัดตั้งบริษัทเพื่อระดมทุน ชื่อ บริษัทร่วมทุน โปแตช อาเซียน จำกัด และเข้าถือหุ้นในบริษัทเหมืองแร่ ฯ ดังกล่าว โดยบริษัทร่วมทุนฯ จะถือหุ้นในบริษัทเหมืองแร่ฯ ร้อยละ 71 ของเงินลงทุนของโครงการ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 29 เป็นการร่วมลงทุนของฝ่ายประเทศสมาชิกอาเซียน

ในปัจจุบัน โครงการฯ ได้ทำการขุดไปแล้ว 1 หลุม ความลึกโดยประมาณ 180 เมตร ในชั้นต้นได้แร่โปแตชประมาณ 120,000 ตัน ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการทำเหมืองแร่โปแตช จะได้ผลิตภัณฑ์ปุ๋ย โปแตช และผลพลอยได้ตามมา เช่น เกลือแมกนีเซียมคลอไรด์ และโซเดียมคลอไรด์ ซึ่งจะเป็นวัตถุดิบในการผลิตเคมีภัณฑ์พื้นฐานได้

ผลประโยชน์ที่จะได้จากโครงการทำเหมืองแร่โปแตช สามารถให้ผลผลิตปุ๋ยโปแตช 1.1 ล้านตันต่อปี รวมทั้ง จะได้เกลือและแมกนีเซียมคลอไรด์ ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเคมีภัณฑ์พื้นฐาน ซึ่งจะเป็สินค้านำส่งออกและทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศได้

ในส่วน of ประชาชนจังหวัดชัยภูมิ จะได้รับผลประโยชน์โดยตรง คือ การป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากเกลือ และจะได้รับส่วนแบ่งค่าภาคหลวงจากการผลิตเกลือและแร่โปแตช ซึ่งจะแบ่งให้ อบต. 4 อบต. บริเวณโดยรอบเหมือง 20 % อีก 20 % ของค่าภาคหลวงแร่ จะมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มอบให้ อบต.อื่นในจังหวัดชัยภูมิ 10 % เพื่อนำมาพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นการสร้างงาน และเสริมรายได้ให้เพิ่มขึ้น

1.6.4 แหล่งน้ำ

(1) นำอุปโภคบริโภคจังหวัดชัยภูมิมีประชากรในเขตเมือง 157,775 คน และในเขตชนบท 969,193 คน มีความต้องการน้ำกินน้ำใช้ ประมาณ 80.80 ล้านลบ.ม.

(2) ระบบน้ำประปา จังหวัดชัยภูมิมีหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 1,533 หมู่บ้าน มีน้ำประปาใช้ 1,270 หมู่บ้าน นอกนั้นยังไม่มีระบบน้ำประปาหมู่บ้าน การประปาในเขตเมือง สามารถให้บริการน้ำประปาได้ 6,554,000 ลบ.ม. (มีผู้ใช้น้ำรวม 24,000 ราย /ครอบครัว)

(3) แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดชัยภูมิเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร มีลำน้ำย่อยหลายสาย ก่อให้เกิดลำน้ำสำคัญ ได้แก่

(3.1) ลำน้ำชี ต้นน้ำอยู่บริเวณเทือกเขาพญาฝ่อ ในเขตอำเภอหนองบัวแดง ไหลผ่าน อำเภอหนองบัวระเหว บ้านเขว้า จัตุรัส เนินสง่า เมืองชัยภูมิ คอนสวรรค์ และแก้งคร้อ

(3.2) ลำน้ำพรม ต้นน้ำอยู่บริเวณเทือกเขาพญาฝ่อ เช่นเดียวกัน ไหลผ่านอำเภอคอนสาร ภูเขียว และบ้านแท่น เป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างชัยภูมิและขอนแก่น ไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์

(3.3) ลำน้ำที่สำคัญอื่น ๆ เช่น

(3.4) ลำน้ำจันทน์ ไหลผ่านอำเภอบำเหน็จณรงค์ จัตุรัส และอำเภอเมือง

(3.5) ลำน้ำเชิญ ไหลผ่านอำเภอคอนสาร และภูเขียว

(3.6) ลำชีลอง ไหลผ่านอำเภอเมืองและบ้านเขว้า

(3.7) ลำปะทาว ไหลผ่านอำเภอเมือง

(3.8) ลำสามหมอ ไหลผ่านอำเภอแก้งคร้อ และคอนสวรรค์

(3.9) ลำน้ำกล้า ไหลผ่านอำเภอคอนสวรรค์ ไปลงลำน้ำชี

(4) แหล่งน้ำชลประทาน ที่อยู่ในจังหวัด ประกอบด้วย

(4.1) การก่อสร้างเขื่อนเพื่อประโยชน์ด้านพลังงานและเกษตรกรรม

(1) เขื่อนจุฬาภรณ์ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอคอนสาร มีปริมาณเก็บกักน้ำ 188 ล้านลูกบาศก์เมตร

(2) เขื่อนลำปะทาว ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอแก้งคร้อ มีปริมาณเก็บกักน้ำ 43 ล้านลูกบาศก์เมตร

(3) เขื่อนหินทิ้งห้วยกุ่ม ในเขต อำเภอเกษตรสมบูรณ์ เก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร

(4) เขื่อนชีบน มีต้นน้ำอยู่ที่เขาเสียดาล เทือกเขาภูเขียว ในเขต อำเภอหนองบัวแดง เก็บกักน้ำได้ 325 ลบ.ม.

(4.2) โครงการชลประทานขนาดกลาง (อ่างเก็บน้ำ) เพื่อการเกษตรและการบริโภคอุปโภค มีจำนวน 14 แห่ง ในเขตอำเภอเมือง จัตุรัส บ้านเขว้า ภูเขียว เกษตรสมบูรณ์ บำเหน็จณรงค์ เทพสถิต และกิ่งอำเภอชัยใหญ่ รวมพื้นที่ชลประทานทั้งหมด 187,298 ไร่

(4.3) โครงการชลประทานขนาดเล็ก (อ่างเก็บน้ำหรือฝายน้ำล้น) ได้แก่ โครงการอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เหมือง ฝายน้ำล้น ที่กระจายอยู่ทั่วจังหวัดตามแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งสามารถเก็บกักน้ำได้ 47.72 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 181,909 ไร่

(4.4) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กและแหล่งน้ำในไร่นา ได้แก่ โครงการของหน่วยราชการที่ได้จัดสร้างแหล่งน้ำสาธารณะขนาดเล็ก ประเภทบ่อน้ำตื้น บ่อบาดาล สระเก็บน้ำในหมู่บ้าน เพื่อการอุปโภคบริโภค รวมถึงโครงการแหล่งน้ำในไร่นา โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร และโครงการ สนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ รวม 4,226 แห่ง พื้นที่เก็บกักน้ำประมาณ 5.32 ล้านลูกบาศก์เมตร

(4.5) สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จนถึงสิ้นเดือนสิงหาคม 2545 กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ได้ดำเนินการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในจังหวัดชัยภูมิ แล้ว จำนวน 72 สถานี พื้นที่โครงการ 154,954 ไร่ เพื่อประโยชน์ด้านเกษตรกรรม และขจัดปัญหาความแห้งแล้งของพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน

1.6.5 ป่าไม้

สภาพป่าของจังหวัดชัยภูมิ เป็นสภาพป่าที่สมบูรณ์มากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำสำคัญในภาคอีสานตอนกลาง สภาพป่ามีลักษณะเป็นป่าดงดิบแล้ง ป่าดงดิบชื้น ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าสนเขา และป่าดิบเขา จากพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด 7,986,429 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าทั้งสิ้น 1,911,408 ไร่ แบ่งเป็น

(1) ป่าอนุรักษ์

(1.1) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 3 เขต คือ ป่าภูเขียว 983,175 ไร่ ป่าผาผึ้ง 122,000 ไร่ และป่าตะแบะ-ห้วยใหญ่ 408,707 ไร่ เนื้อที่รวมกับ จังหวัดเพชรบูรณ์

(1.2) อุทยานแห่งชาติ จำนวน 6 อุทยาน คือ อุทยานแห่งชาติตาคลี 135,737.50 ไร่ อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว 166,875 ไร่ อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม 70,000 ไร่ อุทยานแห่งชาติภูแล่นคา 125,312 ไร่ อุทยานแห่งชาติไทรทอง 199,375 ไร่ และอุทยานแห่งชาติน้ำพอง 123,125 ไร่ เนื้อที่รวมกับเขตจังหวัดขอนแก่น

(2) ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 11 แห่ง เนื้อที่ประกาศเขต 2,064,839 ไร่ เหลือพื้นที่คงสภาพเป็นป่า 637,655 ไร่

- (2.1) ป่าหวาย 48,593.75 ไร่
- (2.2) ป่าตะเคียน 16,756.25 ไร่
- (2.3) ป่าโคกใหญ่ 35,425.00 ไร่
- (2.4) ป่าตาดิน 55,275.00 ไร่
- (2.5) ป่าภูแล่นคา ด้านทิศเหนือ 279,000.00 ไร่
- (2.6) ป่าภูแล่นคา ด้านทิศใต้ 209,765.00 ไร่
- (2.7) ป่าชำผักหนาม 290,000.00 ไร่
- (2.8) ป่าภูนาถก 1,016,668.00 ไร่
- (2.9) ป่าโคกหลวง 16,531.00 ไร่
- (2.10) ป่าผาคำ-ภูผาแดง 11,575.00 ไร่
- (2.11) ป่าหมายเลข 10 แปลง 2 85,250.00 ไร่

(3) ป่าเตรียมการสงวน จำนวน 2 แห่ง เนื้อที่ 2,195,886 ไร่

- (3.1) ป่าหมายเลข 10 แปลง 1 2,135,000.00 ไร่
- (3.2) ป่าภูโคง 60,886.00 ไร่

1.6.6 สัตว์ป่า

ความสำคัญของสัตว์ป่านั้นเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความมั่งคั่งให้แก่ท้องถิ่น ในอดีตจังหวัดชัยภูมิอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด ปัจจุบันป่าไม้ได้ถูกทำลายจึงทำให้จำนวนลดน้อยลง แต่ยังมีบางแห่ง เช่น บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว ซึ่งยังมีสัตว์ป่าอยู่อย่างชุกชุมและมากมายหลายชนิด เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีพื้นที่ป่าไม้อุดมสมบูรณ์และเหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า เพราะมีพื้นที่กว้างขวางสลัดกับทุ่งหญ้า แหล่งน้ำ และดินโป่งที่อุดมสมบูรณ์ จึงมีสัตว์ป่าที่สำคัญอาศัยอยู่เช่น ช้างป่า เลียงผา กระต๊อ วัวแดง เก้ง กวาง กระซัง เสือโคร่ง เสือดาว หมี ชะนี

ลิง หมูป่า นก รวมถึงสัตว์ป่าหายากเช่น นกเงือก นกกางเขน ไก่ฟ้าพญาลอ นกยูง และแรด พันธุ์สุมาตรา เป็นต้น

2. การคมนาคมขนส่งและโครงสร้างพื้นฐาน

2.1 การคมนาคมขนส่ง

ปัจจุบันการคมนาคมระหว่างอำเภอต่ออำเภอเป็นถนนลาดยางในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง ทำให้การติดต่อระหว่างอำเภอเป็นไปอย่างสะดวกสบาย ส่วนการคมนาคมจากอำเภอถึงตำบล หมู่บ้าน ส่วนใหญ่ยังเป็นถนนลูกรัง สามารถใช้ติดต่อคมนาคมอย่างสะดวกในหน้าแล้ง สำหรับฤดูฝน ยังมีความลำบากอยู่มาก ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานโยธาธิการจังหวัด สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล ได้พยายามจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงถนนลูกรังให้เป็นถนนลาดยาง หรือถนนคอนกรีตเชื่อมระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบล และการคมนาคมขนส่งของจังหวัดชัยภูมิมีด้วยกัน 3 ทางคือ

2.1.1 การขนส่งทางรถไฟ

จังหวัดชัยภูมิมิมีเส้นทางรถไฟผ่านพื้นที่ทางตอนใต้ของจังหวัดซึ่งเป็นเส้นทางระหว่างอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี – อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา – อำเภอเทพสถิต – บ้านหินเจดรงค์ – จตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีสถานีรถไฟรวม 6 สถานี มีขบวนรถไฟผ่านสถานีรถไฟอำเภอบ้านหินเจดรงค์ และอำเภอจตุรัส ขึ้นลงวันละ 10 ขบวน เนื่องจากการคมนาคมทางรถไฟ ไม่ผ่านเส้นทางสำคัญของจังหวัด และตัวจังหวัด ทำให้การเดินทางโดยรถไฟไม่เป็นที่นิยมสำหรับประชาชน เพราะไม่สะดวกเท่าทางรถยนต์

2.1.2 การขนส่งทางรถยนต์

การคมนาคมขนส่งทางบกของจังหวัดชัยภูมิ มีความสะดวกสบายและเป็นที่นิยมของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิตก โดยมิมีเส้นทางติดต่อกับกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงได้อย่างสะดวก มีทางรถยนต์โดยสาร วิ่งระหว่างจังหวัดกรุงเทพฯ มายัง จังหวัดชัยภูมิหรือจังหวัดอื่น ซึ่งผ่านจังหวัดชัยภูมิ 4 สายและรถยนต์โดยสารวิ่งระหว่างจังหวัดชัยภูมิไปยังจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 25 สาย รถยนต์โดยสารวิ่งระหว่างจังหวัดกับอำเภอมิ 29 สาย และเส้นทางเดินรถภายในชุมชนเมือง

ชัยภูมิ 3 สาย จังหวัดชัยภูมิ มีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ หลายจังหวัด สภาพถนนดี และเดินทางสะดวกทุกฤดูกาล ดังนี้

(1) จากกรุงเทพฯ เดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 1 ผ่านรังสิต วังน้อย จนถึงสามแยกจังหวัดสระบุรี เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 2 ผ่านอำเภอปากช่อง จะมีทางแยกซ้ายมือเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 201 ผ่านอำเภอสีคิ้ว อำเภอด่านขุนทด เข้าเขตจังหวัดชัยภูมิ ที่อำเภอจัตุรัส ขับตรงเข้าสู่ตัวจังหวัดชัยภูมิ

(2) จากจังหวัดลพบุรี เดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 1 ผ่านอำเภอชัยบาดาล ตำบลลำธารายณ์ เลี้ยวซ้ายไปตามทางหมายเลข 205 ผ่านอำเภอเทพสถิตจังหวัดชัยภูมิ จนถึงสี่แยกตำบลหนองบัวโคก เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวง 201 ผ่านอำเภอจัตุรัสเข้าสู่ตัวจังหวัดชัยภูมิ

(3) จากจังหวัดลพบุรี เดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 1 ผ่านอำเภอชัยบาดาล ตำบลลำธารายณ์ เลี้ยวซ้ายไปตามทางหมายเลข 205 ผ่านอำเภอเทพสถิตจังหวัดชัยภูมิ จนถึงสี่แยกตำบลหนองบัวโคก เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวง 201 ผ่านอำเภอจัตุรัสเข้าสู่ตัวจังหวัดชัยภูมิ

(4) จากจังหวัดนครราชสีมา เดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 2 ผ่านตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข 205 ผ่านอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมาตรงไปจนถึงสี่แยกตำบลหนองบัวโคก อำเภอจัตุรัส เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 201 เข้าสู่จังหวัดชัยภูมิ

(5) จากจังหวัดขอนแก่น มาได้ 2 ทาง คือ เดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 12 ผ่านบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข 2062 ผ่านอำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่นแล้วเลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข 2149 ตรงไปจนถึงสามแยกช่องสามหมอ เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 201 เข้าสู่จังหวัดชัยภูมิ หรือมาจากจังหวัดเลย จนถึงตลาดบ้านหัน เลี้ยวซ้ายขึ้นทางหลวงหมายเลข 12 ถึงสามแยกชุมแพ เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 201 ผ่านอำเภอภูเขียว แก้งคร้อ เข้าสู่จังหวัดชัยภูมิ

(6) จากจังหวัดเพชรบูรณ์ เดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 12 ผ่านอำเภอคอนสาร ตรงไปถึงสามแยกชุมแพ เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 201 ผ่านอำเภอภูเขียว แก้งคร้อ เข้าสู่จังหวัดชัยภูมิ

(7) จากจังหวัดนครสวรรค์ เข้าอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผ่านอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ เข้าอำเภอกักคิชุมพล หนองบัวระเหวและอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งจากการเดินทางติดต่อได้หลายจังหวัดดังกล่าว ทำให้จังหวัดชัยภูมิ เป็นศูนย์กลางการคมนาคมระหว่างภาคกลาง ภาคเหนือและภาค

นอกจากจังหวัดชัยภูมิจะเป็นศูนย์กลางที่มีรถโดยสารติดต่อไปยังจังหวัดต่าง ๆ แล้ว ยังมีรถโดยสารติดต่อไปยังอำเภอต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก จากสถานีขนส่งชัยภูมิมารถโดยสารประจำทางไปกรุงเทพฯ เลย เชียงใหม่ นครสวรรค์ นครราชสีมา ขอนแก่น เพชรบูรณ์-หล่มสัก พิษณุโลก ชุมแพ บัวใหญ่ คอนสวรรค์ หนองบัวแดง เกษตรสมบูรณ์ บ้านเขว้า สมอทอด คอนสาร ลำน้ำราชมัย บ้านไผ่

2.1.3 การขนส่งทางอากาศ

บริษัท การบินไทย จำกัด มหาชน ยังไม่มีบริการเที่ยวบินไปจังหวัดชัยภูมิ หากประสงค์จะเดินทางไปโดยเครื่องบินจะต้องลงที่จังหวัดขอนแก่น จากนั้นสามารถต่อรถโดยสารจากจังหวัดขอนแก่นย้อนกลับเข้าชัยภูมิ ระยะทางประมาณ 150 กิโลเมตร

2.2 โครงสร้างพื้นฐาน

2.2.1 ไฟฟ้า

ข้อมูลจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชัยภูมิ รายงานว่า จังหวัดชัยภูมิมีขอบเขตรับกระแสไฟฟ้าจากแหล่งผลิต ดังนี้

(1) กระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตที่เขื่อนจุฬาภรณ์ตำบลทุ่งลุยลาย อำเภอคอนสาร ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำผลิตไฟฟ้าด้วยพลังน้ำ เก็บน้ำได้ 188 ล้านลูกบาศก์เมตร มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้า 2 เครื่อง กำลังการผลิตกระแสไฟฟ้า 40,000 กิโลวัตต์/ชั่วโมง หรือ 140 ล้านหน่วย

- (2) กระแสไฟฟ้าจากสถานีจ่ายไฟฟ้าย่อยอำเภอเมืองพล จังหวัดขอนแก่น
- (3) กระแสไฟฟ้าจากสถานีไฟฟ้าย่อยอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
- (4) กระแสไฟฟ้าย่อย นครราชสีมา

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชัยภูมิ มีการไฟฟ้าในสังกัดขึ้นตรง จำนวน 4 แห่งคือ

- (1) การไฟฟ้าอำเภอจัตุรัส
- (2) การไฟฟ้าอำเภอแก้งคร้อ
- (3) การไฟฟ้าอำเภอหนองบัวแดง
- (4) การไฟฟ้าอำเภอบำเหน็จณรงค์

มีสถานีไฟฟ้าจำนวน 3 สถานี

(1) สถานีไฟฟ้าชัยภูมิ เป็นสถานี 22 เควี ตั้งอยู่ที่ ถนนสายชัยภูมิ-บัวใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีความต้องการพลังไฟฟ้าสูงสุด 46.841 เมกกะวัตต์ จ่ายไฟให้กับอำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอหนองบัวแดง อำเภอกักศิษุมพล อำเภอจัตุรัสบางส่วน และอำเภอบัวใหญ่บางส่วน

(2) สถานีไฟฟ้ามำเหน็จณรงค์ เป็นสถานี 22 เควี ตั้งอยู่ที่ ตำบลสุรนารายณ์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ มีความต้องการพลังไฟฟ้าสูงสุด 26.72 เมกกะวัตต์ จ่ายไฟให้กับอำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอจัตุรัสบางส่วน และอำเภอด่านขุนทดบางส่วน

(3) สถานีไฟฟ้าแก้งคร้อ เป็นสถานี 115 เควี .ตั้งอยู่ที่ ถนนสายแก้งคร้อ-ภูเขียว อำเภอ-แก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ มีความต้องการพลังงานไฟฟ้าสูงสุด 12 เมกกะวัตต์ จ่ายไฟให้กับอำเภอแก้งคร้อ อำเภอภูเขียว อำเภอคอนสวรรค์ และอำเภอบ้านแท่นปัจจุบันการไฟฟ้าได้ขยายเขตและให้บริการไฟฟ้าเกือบครบทุกหมู่บ้านแล้ว ยังเหลือเพียง 3 หมู่บ้าน เท่านั้นที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ เนื่องจากอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติในปีงบประมาณ 2544 มีการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าภายในจังหวัดทั้งสิ้น 257.86 ล้านยูนิต ซึ่งลดลงจากปีก่อน 4.31 % ในขณะที่จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าในปี 2544 มีจำนวน 225,741 ราย เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 6,138 คน หรือ 2.79%

2.2.2 ประปา

การให้บริการน้ำประปาของการประปาจังหวัดชัยภูมิ ส่วนใหญ่จะมีเฉพาะในเขตชุมชนเมืองใหญ่ เช่น ในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ เขตเทศบาลตำบล และหมู่บ้านที่มีประชากรหนาแน่น ในส่วนของการประปาส่วนภูมิภาคที่เข้าดำเนินการ มีจำนวนทำการประปา 9 แห่ง คือ เทศบาลเมืองชัยภูมิ เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว หนองบัวแดง แก้งคร้อ บ้านเพชร บำเหน็จฯ

จัดรัส บ้านเขว้า คอนสวรรค์ เทศบาลตำบลฝักปิ้ง ภูเขียว และอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบล 5 แห่ง คือ บ้านแท่น เกษตรสมบูรณ์ บ้านเป่า บำเหน็จณรงค์ เทศบาลตำบลนาหนองทุ่ม สำหรับชุมชนเมืองที่ไม่มีน้ำประปาบริการแต่อาศัยน้ำจากบ่อบาดาลมี 3 แห่ง คือ เทศบาลตำบลคอนสาร เทศบาลิต และหนองบัวระเหวสำหรับการบริการประปาใน อำเภอเมืองชัยภูมิ มีที่ทำการประปาจังหวัด และประปาสาขาภิบาล ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของการประปาภูมิภาค มีกำลังการผลิตรวมทั้งสิ้น 17,432,400 ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ผลิตได้ 12,443,733 ลูกบาศก์เมตร จำนวนผู้ใช้น้ำ 50,252 ราย สำหรับการใช้น้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคในชุมชนบท ประชาชนยังคงอาศัยแห่งน้ำธรรมชาติ และหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงาน ได้จัดหาแหล่งน้ำ โดยการจัดสร้างบ่อบาดาล บ่อน้ำตื้น อ่างเก็บน้ำ เขื่อนฝาย และการประปาชนบท พอเพียงกับความต้องการของประชาชน

2.2.3 การสื่อสารโทรคมนาคม

จากข้อมูลของบริษัท ทศท .คอร์ปอเรชัน จำกัด พบว่า ในปีงบประมาณ 2544 จังหวัดชัยภูมิ มีจำนวนชุมสายโทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยทั้งสิ้น 26 แห่ง มีเลขหมายจำนวนทั้งสิ้น 33,458 เลขหมาย โดยเป็นเลขหมายขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (บริษัท ทศท .คอร์ปอเรชัน) จำนวน 18,854 เลขหมาย มีผู้เช่าเลขหมายจำนวน 17,799 เลขหมาย จึงมีเลขหมายคงเหลือเท่ากับ 1,055 เลขหมาย ในขณะที่มีเลขหมายของบริษัทไทย เทเลโฟน แอนด์เทเลคอมมิวนิเคชัน จำกัด (มหาชน) จำนวน 14,604 เลขหมาย และมีผู้เช่าจำนวน 10,858 เลขหมายเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการใช้หมายเลขโทรศัพท์ของจังหวัดชัยภูมิจะพบว่า อัตราการใช้หมายเลขขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ในปี 2544 ลดลงจากปี 2543 ร้อยละ 4.88 แต่สำหรับเลขหมายของบริษัทไทยเทเลโฟน แอนด์เทเลคอมมิวนิเคชัน จำกัด (มหาชน) พบว่ามีเลขหมายค่อนข้างคงที่ และมีจำนวนผู้เช่าเลขหมายในอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.2.4 ไปรษณีย์โทรเลข

ไปรษณีย์โทรเลข เป็นบริการของการสื่อสารแห่งประเทศไทย จังหวัดชัยภูมิมีที่ไปรษณีย์โทรเลขที่ให้บริการด้านต่าง ๆ ได้แก่ รับ-ส่งไปรษณีย์ในประเทศและต่างประเทศ โทรศัพท์สาธารณะระหว่างประเทศ โทรพิมพ์ โทรสาร และอื่น ๆ โดยมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขกระจายให้บริการในทุกอำเภอในปีงบประมาณ 2544 มีที่ทำการไปรษณีย์ครบทุกอำเภอและกิ่งอำเภอ รวมทั้งไปรษณีย์ตำบลสำหรับเอกชนอีกด้วยรวมทั้งรวมทั้งหมด 45 แห่ง เป็นของทางราชการ จำนวน 16 แห่ง และเป็นของเอกชน 25 แห่ง ในปี พ.ศ .2544 มีการให้บริการไปรษณีย์ภัณฑ์รวมทั้งสิ้น 3,096,395 ชิ้น ซึ่งจำแนกเป็นการส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดา 2,481,054 ชิ้น บริการพิเศษ 574,229 ชิ้น พัสดุไปรษณีย์ 27,279 ชิ้น และโทรเลข 10,833 ครั้ง

2.2.5 การสาธารณสุข

การให้บริการด้านสาธารณสุขยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ป่วยภายในจังหวัด โดยเฉพาะในท้องถิ่นชนบททั่วไป ทั้งนี้เพราะขาดงบประมาณและบุคลากรในด้านนี้ แต่มีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยการออกหน่วยสาธารณสุขเคลื่อนที่อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้จังหวัดชัยภูมิมีโรงพยาบาลระดับจังหวัด 1 แห่ง จำนวน 440 เตียง โรงพยาบาลชุมชนระดับอำเภอ จำนวน 14 แห่ง จำนวน 10 - 90 เตียง นอกจากนี้ยังมีสถานีนอนำมัยตำบล สถานพยาบาลเอกชน ร้านขายยา ซึ่งพอจะบำบัดความเจ็บป่วยได้ในระยะเริ่มต้น

ตอนที่ 2 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดชัยภูมิ

1. สภาพเศรษฐกิจ

1.1 เศรษฐกิจโดยรวม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรายงานว่า ในปี พ.ศ. 2543 จังหวัดชัยภูมิมีมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ตามราคาประจำปี 29,988 ล้านบาท มูลค่ารวมผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัว (Per Capita / GPP) เท่ากับ 27,138 บาท จัดเป็นลำดับที่ 5 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และลำดับที่ 61 ของประเทศ รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาการเกษตรมากที่สุดถึงร้อยละ 23.74 คิดเป็นมูลค่า 7,121 ล้านบาท รองลงมาเป็นสาขาค้าส่งและค้าปลีก ร้อยละ 20.01 คิดเป็นมูลค่า 6,003 ล้านบาท และอุตสาหกรรมเป็นอันดับที่ 3 มีมูลค่า 5,528 ล้านบาท หรือร้อยละ 18.43 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 1.36 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวม พบว่า เศรษฐกิจของจังหวัดชัยภูมิมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี ถึงจะมีอัตราการเพิ่มไม่มากนักก็ตาม ภาคธุรกิจที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องได้แก่ อุตสาหกรรมการค้าปลีกค้าส่ง บริการ ส่วนภาคการเกษตรทรงตัว

1.2 รายได้ต่อหัว

จากรายงานของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า รายได้ส่วนใหญ่ของจังหวัดชัยภูมิขึ้นอยู่กับภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้าปลีก แต่อย่างไรก็ตาม อาชีพของคนส่วนใหญ่ของจังหวัดคือการประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ การทำนาในเขตที่ราบลุ่ม

แม่น้ำชี การปลูกพืชไร่ต่าง ๆ เช่น อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง และการปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นหลายชนิด สำหรับการปลูกสัตว์ส่วนใหญ่จะเลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน ดังนั้น รายได้ต่อหัวของจังหวัดชัยภูมิ จึงค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ภาคเกษตรกรรมของจังหวัดชัยภูมิประสบปัญหาราคาคงต่ำ ทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวของประชากรจังหวัดชัยภูมิ ณ ปี 2542 เท่ากับ 26,137 บาท ต่อปี หรือเฉลี่ยเดือนละ 2,178.80 บาท ในขณะที่ปีถัดมา คือปี 2543 ราคาสินค้าทางเกษตรกรรมดีขึ้น ส่งผลให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวปีของจังหวัดชัยภูมิจัดอยู่ในลำดับที่ 5 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นลำดับที่ 61 ของประเทศ

1.3 ภาคอุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ในจังหวัดชัยภูมิ เป็นอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานในลักษณะการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเบื้องต้น และส่งต่อไปยังโรงงานอุตสาหกรรมในกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่น ๆ อุตสาหกรรมในจังหวัดชัยภูมิที่คาดว่าจะมีแนวโน้มขยายตัวมาก คือ อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรในอำเภอที่มีการปลูกพืชเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น อำเภอภูเขียว บำเหน็จณรงค์ เทพสถิต คอนสวรรค์ และภักดีชุมพล ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมที่น่าจะมีการส่งเสริมอีก คือ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลัง สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์จากข้าวโพด เยื่อกระดาษจากฟางข้าว และไม้ไผ่เร็ว ไซโล ดอกไม้ประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์จากพลาสติก แป้งข้าวเจ้า แป้งถั่วเขียว นมพร้อมดื่ม อุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม

สถิติโรงงานอุตสาหกรรมในปีพ.ศ. 2544 จังหวัดชัยภูมิมีสถานประกอบอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 486 แห่ง เงินทุน 5,947.700 ล้านบาท จำนวนคนงาน 10,482 คน เป็นสถานประกอบอุตสาหกรรมเกษตรมากที่สุดจำนวน 118 แห่ง จำนวนเงินทุน 1,929,743,626 ล้านบาท มีการจ้างงานจำนวน 1,099 คน รองลงมา เป็นสถานประกอบอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ จำนวน 150 แห่ง จำนวนเงินทุน 752,814,765 ล้านบาท มีการจ้างงานจำนวน 875 คน โดยสถานประกอบอุตสาหกรรมด้านไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 7 แห่ง จำนวนเงินทุน 27,975,000

1.4 การส่งเสริมการลงทุน

โดยภาพรวมของโครงการที่อนุมัติให้มีการส่งเสริมการลงทุน จังหวัดชัยภูมิ ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2544 พบว่า มีโครงการที่ได้รับอนุมัติให้มีการส่งเสริมการลงทุนในจังหวัดชัยภูมิอย่างต่อเนื่อง โดยที่ในปี 2539 มีโครงการได้รับอนุมัติมากที่สุด คือ 7 โครงการ เงินลงทุน 907.8 ล้านบาท

มีการจ้างงานจำนวน 791 คน สำหรับในปี 2544 มีโครงการที่ได้รับการอนุมัติจำนวน 2 โครงการ เงินลงทุน 340 ล้านบาท มีการจ้างงานจำนวน 647 คน ซึ่งลดลงจากปี 2542 จำนวน 1 โครงการ เมื่อพิจารณาประเภทของอุตสาหกรรมทางเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร เงินลงทุน 300 ล้านบาท มีการจ้างงาน 120 คน

1.5 ภาคการผลิตที่แท้จริง

จากรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิและสำนักงานป่าไม้จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ในปี 2544 จังหวัดชัยภูมิ มีการใช้พื้นที่และการถือครองที่ดินทางการเกษตร ทั้งหมด 7,986,429 ไร่ หรือ 12,778.29 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็น พื้นที่เกษตร 3,332,282 ไร่ หรือร้อยละ 41.72 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ป่าไม้ประมาณ 2,064,839 ไร่ หรือร้อยละ 25.86 และพื้นที่อื่นๆ ประมาณ 2,589,308 ไร่ หรือร้อยละ 32.42 เมื่อพิจารณาเฉพาะการใช้พื้นที่ทางการเกษตรพบว่า ส่วนใหญ่ใช้เป็นพื้นที่เพื่อการทำนา ประมาณ 1,636,454 ไร่ รองลงมาคือ พื้นที่ปลูกพืชไร่ ประมาณ 1,565,487 ไร่ โดยพื้นที่จำนวนน้อยที่สุด ใช้เพื่อการปลูกสวนผักและไม้ดอก จำนวน 10,819 ไร่ ภาคการเกษตรจัดเป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้สำคัญเป็นอันดับ 1 ของจังหวัด โดยมีรายได้รวมในปี 2543 เท่ากับ 7,121 ล้านบาท และมีแรงงานทำงานอยู่ในภาคการเกษตรทั้งสิ้น 334,330 คน คิดเป็นร้อยละ 56.24 ของกำลังแรงงานที่มีงานทำของจังหวัด ซึ่งนับเป็นจำนวนแรงงานที่มีมากที่สุด เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายได้จากการเกษตรตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมา พบว่า เศรษฐกิจในภาคการเกษตรมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี แต่จากช่วงปี 2542 เป็นต้นมา รายได้จากภาคการเกษตรลดลง แต่ในอัตราที่ไม่มากนัก เมื่อจำแนกโครงสร้างภาคการเกษตร จะพบว่า การทำกิจกรรมเป็นอาชีพที่มีมูลค่าสูงสุดคือ 5,370 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 75.41 รองลงมาคือ การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย จำนวนมูลค่า 501 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 7.03 และการทำปศุสัตว์ จำนวนมูลค่า 435 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 6.10 ตามลำดับ โดยการทำประมงมีมูลค่าน้อยที่สุดคือ 241 ล้านบาท หรือเพียงร้อยละ 3

2. สภาพสังคม

2.1 การศึกษา แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

2.1.1 การศึกษาในโรงเรียน มีตั้งแต่ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยมีสถิติจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ ดังแสดงในตารางที่ 6

2.1.2 การศึกษานอกโรงเรียน กำลังขยายไปอย่างกว้างขวางหลายรูปแบบ เช่น โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ โรงเรียนสารพัดช่าง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด - อำเภอ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน รวมถึงกลุ่มสนใจฝึกฝนเพื่อพัฒนาอาชีพของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ตามตารางที่ 7

ตารางที่ 6 สถิติการศึกษาในโรงเรียนของจังหวัดชัยภูมิ

ชั้น/ระดับการศึกษา	ช่วงอายุ	ประชากรในวัยเรียน	นักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
ก่อนการประถมศึกษา	3 - 5	44,664	30,461	68.15
ประถมศึกษา	6 - 11	91,383	89,893	98.37
มัธยมศึกษาตอนต้น	12 - 14	42,524	27,130	63.80
มัธยมศึกษาตอนปลาย	15 - 17	46,154	14,857	32.19
อุดมศึกษา (ปริญญาตรี-อนุปริญญา)	18 - 21	64,301	7,588	11.80
รวมทั้งหมด	3 - 21	289,026	215,454	74.54

ที่มา: จังหวัดชัยภูมิ (2550)

ตารางที่ 7 สถิติการศึกษานอกโรงเรียนของจังหวัดชัยภูมิ

ประเภท	จำนวน	ผู้ให้บริการ
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	1	31,675
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	14	45,751
ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	1	25,421
ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	12	63,565
ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”	1	15,138
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	661	30 คน/วัน/แห่ง
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมการพัฒนาชุมชน)	104	4,671
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	120	10,348

ที่มา: จังหวัดชัยภูมิ (2550)

2.2 การศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาอื่น ๆ ก็มีบ้าง แต่จำนวนไม่มากนัก สำหรับความเชื่อถือประเพณีในสมัยก่อน ยังคงมีอยู่ตามชนบทและมีอิทธิพลทางจิตใจของประชาชนในแถบนั้น ๆ เช่น การแห่นางแมวขอฝน บุญพระเวส บุญบั้งไฟ บุญข้าวจี รวมถึงประเพณีรำผีฟ้า เพื่อบนบานรักษาคคนเจ็บป่วย เป็นต้น

2.3 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จังหวัดชัยภูมิได้ระดมกำลังทั้งฝ่ายปกครองและตำรวจ อำนาจการควบคุม กำกับดูแลและติดตามผลการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบ โดยวางแผนปฏิบัติดังนี้

2.3.1 ใช้มาตรการทุกวิถีทางในการป้องกัน เพื่อลดการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบให้ได้ผลเป็นหลัก พร้อมกับการกวาดล้างปราบปราม จับกุมอย่างจริงจังต่อเนื่องโดยเพิ่มประสิทธิภาพการจับกุม

2.3.2 การวางกำลังสายตรวจ จุดตรวจ ต้องให้เหมาะสมสอดคล้องและประสานการปฏิบัติได้ตลอดเวลา รวมทั้งการสืบสวนหาข่าวความเคลื่อนไหวของคนร้ายไว้ล่วงหน้าแล้วระดมกำลังเข้าดำเนินการกวาดล้าง

2.3.3 ขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกื้อกูลต่อการเกิดอาชญากรรมทุกประเภท

2.3.4 แสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมให้มากที่สุด

2.3.5 ร่วมมือประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่ เพื่อให้เกิดผลในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ผลการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและยาเสพติดให้โทษ

2.3.6 การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม จากการพิจารณากลุ่มความผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ มีการรับแจ้งคดีในรอบปี 2544 (ม.ค.-มิ.ย.44) รับแจ้ง 3,202 ราย จับกุมได้ 5,228 คน ในรอบปี 2545 (ระหว่างเดือน ม.ค.-มิ.ย.45) รับแจ้ง 2,834 ราย จับกุมได้ 4,902 คน ในภาพรวมกลุ่มความผิดต่าง ๆ มีดังนี้

ตารางที่ 8 สถิติการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของจังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มความผิด	ปี 2544 (ม.ค.-มิ.ย.44)		ปี 2545 (ม.ค.-มิ.ย.45)	
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ
คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	35	20	30	13
คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย เพศ	242	182	250	157
คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	188	133	166	123
คดีอาญาที่น่าสนใจ	110	48	131	68
คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	2,627	4,845	2,257	4,541
รวม	3,202	5,228	2,834	4,902

2.3.7 ยาเสพติด ในปี 2545 (เดือน ม.ค.- มิ.ย. 45) ดำรวจภูธรจังหวัดชัยภูมิ โดยชุดเฉพาะกิจของ ภ.จว.ชย. เป็นแกนนำ ได้ประสานและร่วมปฏิบัติกับทุกหน่วยงานในจังหวัดชัยภูมิ และจับกุมผู้ต้องหาได้ 1,383 คน ประเภทยาเสพติดที่จับกุมได้มากที่สุดคือ แอมเฟตามีน รองลงมาคือ สารระเหย ตามลำดับ

ตารางที่ 9 สถิติประเภทยาเสพติดที่จับกุมได้ของจังหวัดชัยภูมิ

ลำดับที่	ประเภท	คดี		ผู้ต้องหา
		จำนวน	ร้อยละ	
1	แอมเฟตามีน	829	66.63	871
2	สารระเหย	404	32.4	418
3	กัญชา	11	0.88	94
4	เฮโรอีน	-	-	-
	รวม	1,244	100	1,383

ที่มา: ตารางที่ 8 และ 9 อ้างจาก จังหวัดชัยภูมิ (2550)

ตอนที่ 3 สภาพการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

1. แหล่งท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่เพิ่มรายได้ให้แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นจำนวนมาก จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น น้ำตก ภูเขา ป่าไม้ และถ้ำต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุทยานแห่งชาติ ป่าหินงาม อ.เทพสถิต ที่มีดอกกระเจียวช่อสวยงามมาก ในช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคมของทุกปี นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเป็นโบราณวัตถุและโบราณสถาน จำนวนมาก เช่น ปรากฏ์คู ภูพระ ภูแฝด ไบเสมา(วัดกุดโจ่ง) และพระพุทธรูปสมัยทวารวดี อำเภอคอนสวรรค์ เป็นต้น

นอกจากนี้ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ได้ประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัดชัยภูมิ ประมาณ 760,000 คน การใช้จ่ายเงินของนักท่องเที่ยว โดยเฉลี่ยประมาณคนละ 200 บาท/คน/วัน คิดเป็นเงินประมาณ 152,000,000 บาท/ปี

จังหวัดชัยภูมิมีแหล่งท่องเที่ยว 4 รูปแบบคือ

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

อุทยานแห่งชาติตาดโตน

อุทยานแห่งชาติตาดโตน เดิมเป็นบริเวณป่าสงวนแห่งชาติภูแลนคา ได้ประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2523 มีอาณาบริเวณครอบคลุมเนื้อที่ 135,738 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไป เป็นที่ราบสูงโดยมีเทือกเขาล้อมรอบที่ราบเอาไว้ ตอนกลางเป็นหุบเขากว้างใหญ่ เทือกเขาล้อมรอบนี้ประกอบด้วยยอดเขาสูง ได้แก่ ภูเกษตร ภูคี ภูหยวก ภูโค้ง ภูอีเต่า เป็นต้น ยอดเขาที่สูงที่สุดคือ ภูคีสูงประมาณ 1,035 เมตร ยอดเขาสูงเหล่านี้เป็นต้นน้ำลำธารที่สำคัญหลายสาย เช่น ลำห้วยประทาว เป็นต้นกำเนิดของ น้ำตกตาดโตนซึ่งเป็นน้ำตกที่สูงใหญ่ และสวยงามแห่งหนึ่งใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยลานหินกว้างใหญ่ ที่เรียกว่า ตาด มีความกว้างประมาณ 40 เมตร ความสูงของน้ำตก หรือที่ชาวภาคอีสานเรียกว่า โตน สูงประมาณ 6 เมตร และมีน้ำไหลตลอดปี อุทยานแห่งชาติตาดโตนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิ แต่ละปีมีนักท่องเที่ยวแวะเวียนมาชม และพักผ่อนที่เรือนรับรอง ที่ ทางอุทยานจัดไว้บริการเป็นจำนวน

มาก นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ใช้ฝึกอบรม สัมมนา ของหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน เป็นผลทำให้ชาวบ้านในละแวกนั้นมีรายได้จากการนำสินค้า และอาหารพื้นเมืองไปจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว

ถ้ำแก้ว

ถ้ำแก้ว อยู่ห่างจากถ้ำพระประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นถ้ำ ขนาดใหญ่อยู่บนเทือกเขาหัวแดง อีกด้านหนึ่งมีหินงอกหินย้อย เป็นแก้วแวววาว สวยงามมากที่เดียวจากอำเภอภักดีชุมพลไปทางทิศเหนือ 9 กิโลเมตร ตาม ทางหลวง 2359 ถึงบ้านชัยเจริญมีทางแยกซ้ายไปอีก 5 กิโลเมตร ถ้ำแห่งนี้ อยู่ภายในบริเวณวัด ลักษณะของถ้ำคล้ายห้อง โถงลึกลงไปในภูเขา บรรยากาศเย็นและชื้นตลอดเวลา มีไฟฟ้าให้แสงสว่างภายในถ้ำ จาก ปากถ้ำมีทางเดินลงลึกไปถึงด้านล่าง ซึ่งมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ และมีหินย้อย อยู่ตามผนังถ้ำ เมื่อต้องแสงเกิดเป็นประกายแวววาวสวยงาม

อุทยานแห่งชาติภูแลนคา

อยู่ในท้องที่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านเขว้า อำเภอหนองบัวแดง และอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิ ประมาณ 20 กม. มีพื้นที่ 110,625 ไร่ หรือ 177 ตร.กม. ลักษณะภูมิประเทศ เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน พื้นที่ลาดชัน พื้นที่ลาดเอียง พื้นที่หน้าผาสูงสลับภูเขา และเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารที่ก่อกำเนิดลำห้วยน้อยใหญ่มากมาย ซึ่ง เป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำชี พื้นที่อุทยานฯ เป็น

พื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่อยู่ในเทือกเขาภูแลนคา ประกอบไปด้วย ป่าสงวนแห่งชาติภูแลนคา ด้านทิศเหนือ เนื้อที่ 79,357 ไร่ ด้านทิศใต้ เนื้อที่ 31,250 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นป่าดิบและป่าโปร่ง เพราะมีเรือนยอดของพรรณ ไม้มีนาชนิดปกคลุมแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญภายในเขตอุทยานแห่งชาติภูแลนคา ได้แก่ ป่าหินงามจันทร์แดง ป่าหินงามปราสาท ป่าหินงามหงษ์ฟ้า ลานหินแตก ภูคี ภูเกษตร พุ่มดอกกระเจียว ประตูดงโขลง ผาแก้ง ภูเพ ผากล้วยไม้ ถ้ำพระแล ถ้ำเกลือ น้ำตกตาดหิน เขาขาดและแม่น้ำชี ชิมุขชีคัน

น้ำตกเทพพนา และ น้ำตกเทพประทาน

อยู่ในอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม เป็นน้ำตกขนาดกลาง อยู่ในบริเวณป่าดิบ อากาศร่มเย็นสบาย มีความสวยงาม ในช่วงฤดูฝนลักษณะของน้ำตกจะมีรูปร่างแปลก ๆ มี หลายมุมต่างๆ กัน อยู่ห่างจาก อ. เทพสถิต ประมาณ 48 กม.เป็นน้ำตกที่ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางจากบ้านวะตะแบกไปอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม โดยมีทางแยกขวาไป น้ำตกเทพพนา 7 กิโลเมตร ส่วนน้ำตกเทพประทานมี ทางแยกขวา 1 กิโลเมตร เหมาะมาเที่ยวในช่วงฤดูฝน ส่วนในฤดูแล้งน้ำจะแห้ง

อุทยานแห่งชาติไทรทอง

ตั้งอยู่บ้านวังน้ำเขียว ต.วังตะเฒ่า อยู่ห่างจากตัวเมือง ชัยภูมิ ประมาณ 70 กม. และห่างจากที่ว่าการอำเภอหนองบัวระเหว ประมาณ 37 กม. ไปตามเส้นทางหลวง หมายเลข 225 สายชัยภูมิ-

นครสวรรค์ ถึงบริเวณหลัก กม. ที่ 122 มีทางแยกขวาเข้าไปยังบ้านท่าโปรง อีก ประมาณ 7 กม. อุทยานแห่งชาติไทรทอง ครอบคลุมพื้นที่ป่าบนเทือกเขาพังเหย ประกอบด้วยเขตป่าสงวนแห่งชาติ นายางกัก และป่าเตรียมการสงวนฯ ตามมติคณะรัฐมนตรี ประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2535 เป็น ลำดับที่ 77 ของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 319 ตร.กม. หรือประมาณ 199,375 ไร่ ในท้องที่ อ.หนองบัวระเหว อ.เทพสถิต อ.ภักดีชุมพล และ อ.หนองบัวแดง พื้นที่ป่าแห่งนี้ เป็นป่าต้นน้ำลำธารของลำห้วยโปรงขุนเพชร ลำห้วยเชียงทา ลำห้วยแย้ ลำห้วยยาง ลำน้ำเจา ซึ่งเป็น ลำน้ำสาขาของแม่น้ำชี สภาพป่าโดยรอบเป็นป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง ป่าดิบเขา และป่าเต็งรังผสมป่า เบญจพรรณซึ่งมีไม้ไผ่รวมขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิดอีกด้วย

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอุทยานฯ คือ น้ำตกไทรทอง น้ำตกชวนชม ทุ่งดอกบัวสวรรค์ หรือทุ่งดอกกระเจียว ผาพ่อเมือง จุดชมวิวเขาพังเหย จุดชมวิวหลังสัน

หนองแวง

เป็นบึงธรรมชาติขนาดกลาง เนื้อที่ประมาณ 350 ไร่ รูปร่างค่อนข้างกลมมีถนนวงแหวน สามารถขับรถได้ รอบบึง ในช่วงฤดูหนาวระหว่างเดือนพฤศจิกายน-เดือน เมษายน จะมีนกเป็ดน้ำ อพยพจากที่อื่นมาอาศัยอยู่เป็น จำนวนมากกว่า 4 หมื่นตัว ยามเย็น โพล้เพล้นกเป็ดน้ำ จะโฉบบินเป็น ฝูงๆเต็มท้องฟ้า พบพันธุ์นกที่สำคัญได้แก่ นกเป็ดแดง เป็ดคับแค นกอีล่า และนกอีแจว ด้านหน้า ของบึงมีสวนกาญจนาภิเษกเป็นสวนสาธารณะและสนามเด็กเล่นที่จัดสร้างโดยเทศบาลนครสวรรค์ ด้านข้างบึง มีศาลเจ้าพ่อหนองแวงเป็นที่นับถือบูชาของชาวบ้านหนองแวง

อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม

เมื่อถึงเวลาเริ่มต้นแห่งการจำพรรษาของพระภิกษุในแต่ละปีจะมาถึงนั้น จะเป็นช่วงเวลาเดียวกับการเริ่มต้น ของชีวิตอันงดงามไปด้วยสีส้มของดอกไม้ในตระกูล Curcuma ชื่อ C. parviflora wall ที่เมื่อแห้งซึ่งหลับ ไหลอยู่ใต้ดิน ถูกปลุกให้ตื่นขึ้นด้วยสายฝนแห่งการเริ่มต้นพรรษา พืชชนิดนี้ก็จะแทงใบสีเขียวขึ้นเหนือพื้นสัก 3-4 ใบ ก่อนจะส่งช่อดอกสีเขียวไล่โทนหาชมพูสดอวด ความงามตามออกมานั้นคือ "ดอกกระเจียว" ทุก ๆ ปี ในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงต้นเดือนสิงหาคม บรรดานักท่องเที่ยวและคนรักดอกไม้และนักถ่ายภาพ จากทั่วประเทศ จะเดินทางไปร่วมตัวกันที่ทุ่งดอกกระเจียวเพื่อชมความงามของดอกกระเจียวสีชมพูอมม่วงตัดใบสีเขียวและสัมผัสไอหมอกแห่งวสันต์ท่ามกลางภูมิอากาศทางธรรมชาติของหินล้านปีรูปร่างต่าง ๆ ที่สวยงาม อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อ.เทพสถิต ตั้งอยู่บนรอยต่อ 3 แบบคือ แบบแรกตั้งอยู่บนรอยต่อของ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดลพบุรี แบบที่สองตั้งอยู่บนรอยต่อของแผ่นดินที่ราบสูงกับที่ราบลุ่มและแบบที่สามตั้งอยู่บนรอยต่อของภาค กลางกับภาคอีสาน คือเทือกเขาพังเหย ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตอันชัดเจนของภาคกลางกับภาคอีสาน มีพื้นที่ 112 ตร.กม. หรือประมาณ 70,000 ไร่ ได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2537 เป็นต้นมา สภาพป่าโดยทั่วไปเป็นป่าเต็งรังหรือป่าโคกและหญ้าเพ็ก มีป่าหินรูปร่างแปลก ๆ กระจายอยู่ตามทุ่งหญ้าเป็นบริเวณกว้างกว่า 1,000 ไร่ มีต้นไม้เล็กใหญ่และกล้วยไม้ต่าง ๆ ขึ้นเต็ม ในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม มีดอกกระเจียวขึ้นอยู่เต็มบริเวณ ส่วนฤดูหนาวประมาณเดือนธันวาคม - มกราคม มีดอกกล้วยไม้ป่าสีเหลืองขึ้นตามซอกหิน นอกจากนี้บริเวณเหนือสุดของแนวป่าหินงามและทุ่งดอกกระเจียว ยังมีหน้าผาสูงชัน ความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 846 เมตร เรียกว่า " สูดแผ่นดินของที่ราบสูง"

บึงละหาน

อยู่ที่ ต.ละหาน อยู่ห่างจากจังหวัดไปทางทิศใต้ประมาณ 32 กม. ตามทางหลวงหมายเลข 201 ชัยภูมิ- สีคิ้ว ก่อนถึงที่ว่าการ อ.จักรีศรี ประมาณ 7 กม. แยกจากถนนลาดยางไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 500 เมตร มีลักษณะเป็นบึงธรรมชาติขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 16,000 ไร่ เป็นแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ด้วยปลาน้ำจืดหลายชนิดเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาและมีสถานี่ประมง น้ำจืด เป็นหน่วยงานดูแล ในช่วงฤดูหนาวจะมีนกเป็ดน้ำจำนวนมากบินตัวมาหากินในบึงแห่งนี้

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว

อยู่บนเส้นทางที่จะเข้าสู่เขื่อนจุฬาภรณ์ระหว่าง กม. ที่ 24 - 25 ทางด้านซ้ายมือ มีพื้นที่ประมาณ 1,560 ตร.กม. ภูมิประเทศเป็นเทือกเขาหินทราย มีหน้าผาสูงอยู่ทั่วไป สภาพป่าอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งกำเนิดของลำน้ำพรม ลำสะพุง แม่น้ำชี และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่ามากมาย รวมทั้งมีนกที่มีไม่น้อยกว่า 350 ชนิด เหมาะสำหรับการ ทัศนศึกษาพันธุ์ไม้และสัตว์ป่า การเพาะเลี้ยง และการขยายพันธุ์ สัตว์ป่า เช่น ไก่ฟ้าพญาลอ นกยูง เก้ง กวาง กระซัง เป็นต้น โดยจัดที่ให้อยู่ใกล้เคียงกับธรรมชาติมากที่สุด มีสถานที่ที่น่าสนใจ ได้แก่ ศาลปู่เหาะ ลำน้ำพรม บึงแปน น้ำตกตาดครอ และทุ่งกะมัง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฯ ให้ผู้สนใจเข้าไปศึกษาธรรมชาติเท่านั้น ซึ่งสามารถติดต่อขออนุญาต โดยทำหนังสือถึงหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวได้โดยตรง

ถ้ำวัวแดง

เป็นถ้ำขนาดใหญ่บนเทือกเขาวัวแดง มีชอกหลืบถ้ำที่มีความสวยงาม มีศาลาการเปรียญอยู่ที่บริเวณทางขึ้นไปยังวัดถ้ำวัวแดง ด้วยบันไดทางขึ้น 1,401 ขั้น เลาะลัดตามไหล่เขา ซึ่งอุดมไปด้วยป่าไม้ธรรมชาติ นอกจากถ้ำวัวแดงแล้ว บริเวณยอดเขายังมีถ้ำอื่น ๆ อีก เช่น ถ้ำแสงจันทร์ ถ้ำน้ำ ฯลฯ ที่มีความสวยงามไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเก็ง)

เป็นหน้าผาที่มีลักษณะเป็นก้อนหินใหญ่ยื่นออกไปจาก พื้นดิน ซึ่งอยู่ติดกับแนวเขตวัดชัยภูมิพิทักษ์และอยู่ริม ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2159 ผาเก็งแห่งนี้เป็นจุดชมทัศนียภาพทางธรรมชาติภูแลนคา มีเส้นทางหลวงตัดผ่านพื้นที่ป่าและลดหลั่นไปตามเขา มีลักษณะเป็นหน้าผาสูงริมทางคล้ายพระจันทร์เสี้ยวยื่นออกมา ชาวบ้านเรียกผาเก็ง ซึ่งหมายถึงพระจันทร์ในภาษาอีสาน นอกจากนี้ ที่วัดชัยภูมิพิทักษ์ยังเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธชัยภูมิพิทักษ์ และพระบรมธาตุผาเก็ง ตลอดจนพิพิธภัณฑ์สัตว์ตฤโโบราณ ให้นักท่องเที่ยวได้สักการะและชื่นชม

ถ้ำพระ

อยู่ที่ อ.ภักดีชุมพล เป็นถ้ำขนาดใหญ่อยู่บนเทือกเขาหัวแดง มีศาลาสร้างไว้หน้าถ้ำ เคยมีพระชุกงค์อาศัยอยู่และ มรณภาพไปแล้ว ปัจจุบันมีหลวงพ่อรูปหนึ่งจำพรรษาอยู่ในตำบลแหลมทอง ห่างจากที่ว่าการกิ่งอำเภอภักดีชุมพลประมาณ 20 กิโลเมตร มีหลายซอกหลายมุมน่าสนใจ ภายในมีหินงอกหินย้อย ลักษณะเป็นผลึกแก้วเวลาถูกแสงไฟจะสะท้อนแสงแวววาวสวยงามมาก เชื่อกันว่าเป็นที่มรณะภาพของพระสงฆ์สมัยโบราณและเป็นที่อยู่ของมนุษย์โบราณหลายร้อยปี บนเพดานถ้ำปัจจุบันยังคงมีร่องรอยให้ศึกษา ในบริเวณใกล้ถ้ำพระยังมีถ้ำอื่น ๆ อีกหลากหลายลักษณะ ประมาณ 8 แห่ง แต่ไม่เป็นที่นิยมคนทั่วไป และยังเชื่อกันว่าเป็นบริเวณที่มีสายแร่ทองคำไหลผ่าน

ภูคิง

ตั้งอยู่ที่บ้านบุงสิบลี บ้านโนนทอง ๒ ต.โนนทอง อ.เกษตรสมบูรณ์ มีลักษณะเป็นทุ่งหญ้าธรรมชาติ เนื้อที่ประมาณ 1,500 ไร่ ทิศเหนือเป็นผาสูงชัน ส่วนด้านอื่นลาดต่ำลง ตรงยอดเขาที่สูงที่สุดมีสภาพเป็นลานหินกว้างยื่นออกมาจากหน้าผา เป็นจุดชมวิวที่สวยงามที่สุด สามารถมองเห็นทัศนียภาพของเขื่อนห้วยกุ่ม ภูกระดึง ภูผาจิตร ภูซำผักหนาม ภูผักะ ภูนกแขวก ภูแลนคา ภูสำเภา และภูเวียง หากมองลงมาตรงหุบเขาแคบ ๆ จะ มองเห็นทุ่งนาอันกว้างใหญ่ ถ้ำน้ำพรมที่คดเคี้ยวตามยอดเขาสวยงาม

ภูคิงเป็นส่วนหนึ่ง และอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว ยอดเขาสูง 1,158 เมตร จากระดับน้ำทะเล สูงเป็นอันดับ 5 ของยอดเขาในภาคอีสาน รองจากภูหลวง ภูเรือ เขาแหลม และภูกระดึง ตลอดกลางคืนอากาศจะหนาวจัดทุกฤดู บริเวณยอดภูคิงเป็นทุ่งหญ้า (Savanna) มีบริเวณกว้าง มีไม้แคระและ ห่อมเฟิร์น สลับกับพันธุ์พืชที่สวยงาม ได้แก่ ดาวเรืองภู ซึ่งเป็นดอกสีเหลือง ขึ้นตามทุ่งหญ้า โดยจะออกดอกในช่วงปลายเดือนตุลาคม - ธันวาคม ส่วนฤดูที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวคือ ช่วงปลายฝนต้นหนาวประมาณเดือน ตุลาคม- พฤศจิกายน

โดยก่อนออกเดินทางสู่ภูคิง ต้องทำหนังสือขออนุญาตจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวก่อน แล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจภายในภูคิง ได้แก่ แผลหินงิบ แผลหินจ้อง

มอหินขาว

มอหินขาว เป็นปรากฏการณ์หินรูปทรงแปลกๆ อยู่บน เทือกภูแลนคา ถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยว Unseen แห่งใหม่ของจังหวัดชัยภูมิ ที่อยากแนะนำให้รู้จักแะเวียนเที่ยวชม เป็นสถานที่ที่มีความสวยงามและ อยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองชัยภูมิมากนัก มอหินขาว แห่งนี้ตั้งอยู่บริเวณ สำนักสงฆ์หินขาว บ้านวังคำแคน หมู่ที่ 5 ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมืองชัยภูมิ อยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศเหนือ ประมาณ 60 กิโลเมตร ตามถนนสายชัยภูมิ - น้ำตกตาดโตน - ท่าหิน โงม ถึงสามแยกทางไปบ้านแจ้งเจริญ เลี้ยวซ้ายเข้าไปถึงทางโค้งบ้านวังน้ำเขียว - บ้านวังคำแคน ประมาณ 9 กิโลเมตร จะถึงบริเวณที่ตั้งของหินขนาดใหญ่ จำนวนหลายแห่งและกลุ่มหินอีกจำนวนมาก ขนาดลดหลั่นกันใหญ่บ้างเล็กบ้าง ขึ้นอยู่ประปรายในพื้นที่ที่ถือเขา" ภูแลนคา "มอหินขาว อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 600 เมตร ทิศเหนือติดกับเขตอำเภอหนองบัวแดงและ อำเภอ เกษตรสมบูรณ์ สามารถมองเห็นอ่างเก็บน้ำลำประทาวที่อยู่ไกลลิบ ๆ เหมาะสำหรับผู้ที่ชอบสภาพอากาศ แบบธรรมชาติ มองไกลออกไปมีทิวทัศน์ที่สวยงาม มีลมพัดเย็นสบายตลอดทั้งวัน ลักษณะของหินแต่ละแห่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาตินี้ มีขนาดใหญ่มหึมา แต่ละแห่งมีความกว้างประมาณ 4 - 5 เมตร สูงประมาณ 15 - 20 เมตร และตั้งเรียงรายกันเป็นแถว แห่งหินแต่ละแห่งมีรูปร่างสูง โปรงแตกต่างกันออกไป มีสีขาว ความโดดเด่นของหิน ที่ธรรมชาติได้สรรสร้างตกแต่งได้อย่างน่าอัศจรรย์นี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นแกรนแคนยอนของเมืองไทยอีกแห่งหนึ่ง หรือ แกรนแคนยอนของเมืองชัยภูมิก็ได้ ในปี 2548 ได้มีการพัฒนาปรับปรุงเส้นทางสำหรับเดินทางไปท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดชัยภูมิแห่งนี้ เพื่อให้มีสภาพที่สามารถเดินทางได้สะดวกยิ่งขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไปได้ไปเที่ยวชมกัน

1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรและพลังงาน

เขื่อนลำประทาว

ตั้งอยู่ที่บ้านหุบช้างพลาย ต.เก่ายาดิ อ.แก่งคร้อ เป็น เขื่อนดินกั้นลำประทาว ประกอบด้วย เขื่อน 2 แห่งคือ เขื่อนบน ขนาดความจุน้ำ 44 ล้านลูกบาศก์เมตรและ เขื่อนล่าง ขนาดความจุน้ำ 14 ล้านลูกบาศก์เมตร ใช้ ผลิตรกระแสไฟฟ้าจ่ายให้กับพื้นที่ อ.แก่งคร้อ และ อ.คอนสวรรค์ นอกจากนี้ ยังจ่ายน้ำที่กักเก็บไว้ให้กับพื้นที่การเกษตร อ. แก่งคร้อ และ อ.เมืองชัยภูมิ รวมทั้ง ยังจ่ายน้ำไปยัง เขตน้ำตกตาดโตน และส่งไปผลิตน้ำประปาของการประปาจังหวัดชัยภูมิ เขื่อนบนถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมของชาวชัยภูมิ และจังหวัดใกล้เคียง เนื่องจากมีห้วยลำประทาวที่กว้างใหญ่ มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีหาดทรายน้ำจืดที่น่าเที่ยวชม โดยเฉพาะยามเย็นในอ่างเก็บน้ำลำประทาว ยังเป็นแหล่งเลี้ยงปลาในกระชัง สามารถปรุงเป็นอาหารสดเคี้ยวที่ขึ้นชื่อได้แก่ ทอดมันปลาสดลาด หรือ ที่รู้จักกันในนามของทอดมันปลาทรายนั่นเอง

เขื่อนห้วยกุ่ม

ตั้งอยู่ที่บ้านปากห้วยกุ่ม ตำบลหนองโพนงาม อำเภอ เกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ลักษณะเขื่อนเป็นเขื่อนหินถมแกนดินเหนียว สูง 35.5 เมตร อ่างเก็บน้ำมีความจุ 22.8 ล้านลูกบาศก์เมตร ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาดกำลังผลิตเครื่องละ 1,060 กิโลวัตต์ จำนวน 1 เครื่อง งานก่อสร้างตัวเขื่อนเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2521 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2523 ส่วนโรงไฟฟ้าก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2525 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงประกอบพิธีเปิดเขื่อน เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2523 บริเวณอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อน มีทัศนียภาพที่สวยงาม บนพื้นที่ 2.4 ตารางกิโลเมตร ถือเป็นแหล่งรวมทรัพยากรธรรมชาติที่รุ่มรื่น สบายตาเมื่อพบเห็น เหมาะสำหรับการแวะเที่ยวพักผ่อนระหว่างเดินทางได้เป็นอย่างดี

เขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรม)

อยู่ที่ ต.ทุ่งลุยลาย ปิดกั้นลำน้ำพรมบนเทือกเขาขุนทด ลักษณะเขื่อนเป็นเขื่อนหินทิ้ง แกนกลางเป็นดินเหนียว สันเขื่อนยาว 700 เมตร ความสูงจากฐานราก 70 เมตร สันเขื่อนกว้าง 8 เมตร เก็บกักน้ำได้ประมาณ 188 ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นลักษณะเขื่อนอเนกประสงค์ในคุณค่าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) โดยใช้ประโยชน์ในการผลิตพลังงานไฟฟ้า การชลประทานและอำนวยประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม นอกจากนี้ในอ่างเก็บน้ำของเขื่อนยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดอีกด้วย เขื่อนจุฬาภรณ์ สร้างกั้นลำน้ำพรม ซึ่งไหลมาจากต้นน้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวและ อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว ซึ่งกั้นพรมแดนระหว่าง จ.ชัยภูมิ และ จ.เพชรบูรณ์ ภายในบริเวณเขื่อนมีทิวทัศน์ที่งดงามมาก อากาศเย็นสบายตลอดปี มีจุดชมทิวทัศน์เหนือเขื่อนเรียกว่า "ศาลาหลุมควน" มีพระตำหนัก หอดูดาว และ ศูนย์ทดลองพืชเมืองหนาว ซึ่งประกอบด้วย ไม้ดอก ไม้ผล ที่หาชมได้ยากใน

ภาคอีสาน ภายในบริเวณมีบ้านพักรับรอง ผู้สนใจสามารถจองที่พัก อาหาร พร้อมทั้งจองเรือเพื่อชม บริเวณอ่างเก็บน้ำได้ที่ส่วนธุรกิจการไฟฟ้า การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย บางกรวย นนทบุรี การเดินทาง ใช้เส้นทางสายภูเขียว – ชุมแพ (ทางหลวงหมายเลข 201) ถึงทางแยกหนองสองห้อง เลี้ยวซ้ายไปตาม ทางหลวงหมายเลข 2055 ห่างจากที่ว่าการ อ.คอนสารไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 40 กม. รวมระยะทาง จากชัยภูมิ 120 กม.

1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ภูพระ – สระหงษ์

ภูพระเป็นส่วนหนึ่งของภูแลนคา ซึ่งเป็นภูเขาหินทรายขาว บริเวณที่ตั้งของภูพระนี้มีความสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 210 เมตร ลักษณะทั่วไปเป็นเพิงผาหิน ที่ผนัง ภูพระจำหลักเป็นพระพุทธรูปหลายองค์รวมทั้งหมดมี 9 องค์ มีองค์หนึ่งซึ่งมีขนาดใหญ่มาก ชาวบ้านเรียกกันว่า "พระเจ้าองค์ตื้อ" นั่งขัดสมาธิราบ พระหัตถ์ขวาวางอยู่ที่ พระเพลา พระหัตถ์ซ้ายวางพาดอยู่ที่พระชงฆ์ หน้าตัก กว้าง 5 ฟุต สูง 7 ฟุต เป็นพระพุทธรูปสมัยอุททองหรือเขมรตอนปลาย มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 18 - 19 ร่วมสมัยกับกรุงศรีอยุธยาตอนต้น สันนิษฐานว่าอาจจะสร้างขึ้น ในสมัยเดียวกับปราสาทกู่ก้อเป็นได้ กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2478 เป็นต้นมา ภายหลังได้กำหนดขอบเขตที่ดินเป็นเขตโบราณสถานไว้ เพื่อป้องกันมิให้มีการทำลาย โบราณสถานต่าง ๆ ที่ขึ้นทะเบียนในจังหวัดด้วย บริเวณแห่งนี้เดิมเคยเป็นที่ปฏิบัติธรรมของพระเกจิอาจารย์ต่าง ๆ เช่น พระอาจารย์มั่น พระอาจารย์ฝั้น และหลวงปู่แหวน แต่เดิมมีสภาพเป็นป่าทึบ เหมาะแก่การปฏิบัติธรรมอย่างยิ่ง ในทุก ๆ ปีจะมีผู้คนจากทั่วทุกสารทิศขึ้นไปกราบไหว้พระเจ้าองค์ตื้อในวันขึ้น 13 - 15 ค่ำ เดือน 5 เป็นจำนวนมาก เนื่องจากผู้คนเลื่อมใสศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ และเชื่อกันว่า หากบนบานต่อพระเจ้าองค์ตื้อแล้วจะได้ในสิ่งที่ปรารถนา ทั้งยังสามารถรักษาคนป่วยให้หายได้ นอกจากนี้ยังมีการจัดงานนมัสการขึ้นทุกปีโดยเริ่มในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 5 รวม 3 วัน

สระหงษ์ ตั้งอยู่ที่ ต.นาเสียว ภายในบริเวณวัดเขาสระหงษ์ ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิไปทางทิศเหนือ ประมาณ 12 กม. ตามทางหลวงหมายเลข 2051 ทางด้านซ้ายมือ ทางแยกเข้าอ่างเก็บน้ำช่อระกา เป็นสระโบราณอยู่กลางเนินเขา เตี้ย ๆ กว้างประมาณ 5 วา ห่างจากสระนี้ประมาณ 3 เมตรมีหินก้อนหนึ่งลักษณะคล้ายหงส์ ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

ไบเสมา (วัดกุดโจ่ง)

ตั้งอยู่ที่บ้านกุดโจ่ง ต.กุดด้อม จากชัยภูมิ ใช้เส้นทางหลวง หมายเลข 202 ประมาณ 12 กม. ถึงบ้านกุดด้อมเลี้ยวขวา ผ่านบ้านนุ่งคล้าย ไปจนถึงบ้านกุดโจ่ง เป็นสถานที่ที่เก็บ รักษาไบเสมาที่พบในหมู่บ้าน ไบเสมาทั้งหมดทำด้วยหิน ทราบแดงลักษณะค่อนข้างใหญ่ ปลายมุมแหลม ปีกอยู่รอบ ๆ หมู่บ้าน ซึ่งแต่เดิมเป็นชุมชนโบราณในราวพุทธ ศตวรรษที่ 12 - 13 ประกอบด้วยกลุ่มไบเสมาหินทราย ทั้งที่ไม่จำหลัก และกลุ่มไบเสมาหินทรายที่ด้านหน้ามีจำหลักกลายเป็นเรื่องราวชาดกต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา เช่น สุวรรณสามชาดก วิชฺฐชาดก มโหสถชาดก เป็นต้น นอกจากนี้ ไบเสมาบางแผ่นยังปรากฏมีจารึกอักษรปัลลวะของ อินเดียได้ และบางแผ่นสลักเป็นรูปแกนสถูปและรูปกวางหมอบ ส่วนองค์ระฆังรูปหม้อน้ำฝังอยู่ใต้ดิน นับเป็นกลุ่มเสมาที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งในอีสาน ในบริเวณหมู่บ้านยังพบเศษภาชนะดินเผา ขวานหิน ลูกปัดหิน ภาชนะเคลือบน้ำโคลน

ปัจจุบันชาวบ้านนำเอาเสมาหินจากบริเวณต่าง ๆ มารวมไว้ภายในศาลาวัด และโรงเรียนบ้านกุดโจ่งมีทั้งหมด 28 แผ่น ทั้งหมดอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร เชื่อกันว่าบริเวณบ้านกุดโจ่ง ยังมีโบราณวัตถุอีกมากมายที่ ถูกฝังอยู่และยังไม่ได้รับการขุดค้น

วัดพระธาตุหนองสามหมื่น หรือ พระธาตุบ้านแก้ง

จากชัยภูมิ เดินทางไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 201 ผ่าน อ.ภูเขียว เลยไปจนถึงบ้านธาตุสามหมื่น ระยะทาง 75 กม. เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 2055 เป็น ระยะทาง 9 กม. ถึงบ้านแก้ง เลี้ยวซ้ายเข้าวัดบ้านแก้ง อีก 5 กม. องค์พระธาตุตั้งอยู่ภายในวัดพระธาตุหนองสามหมื่น

พระธาตุสามหมื่น เรียกชื่อตามหนองน้ำสามหมื่นซึ่งอยู่ห่างออกไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวัด เป็นพระธาตุ ที่มีลักษณะสวยงามและสมบูรณ์ที่สุดองค์หนึ่ง มีลักษณะเป็นเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้าง 32 เมตร สูงถึงยอด 45 เมตร จากลักษณะทางสถาปัตยกรรม เป็นการผสมผสานกันระหว่างศิลปะล้านนา ล้านช้าง และอยุธยา สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 21 - 22 ในสมัยพระไชยเชษฐาธิราช แห่งอาณาจักรลาวบริเวณที่ตั้งพระธาตุหนองสามหมื่น แต่เดิมก็เคยเป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่สมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12 - 16 ปรากฏร่องรอยของคูน้ำ โบราณสถานและพบโบราณวัตถุมากมาย เช่น ใบเสมาหินทราย ประติมากรรมรูปเคารพศิลปะขอม

พระแท่นบัลลังก์

เป็นแท่นที่ตั้งประดิษฐานพระพุทธรูป มีขนาดกว้าง 1 คืบ 9 นิ้ว ยาว 1 ศอก 11 นิ้ว สูง 1 ศอก 6 นิ้ว ปัจจุบัน ประดิษฐานอยู่ที่บ้านแท่น หมู่ 3 ต.บ้านแท่น ทุกวันขึ้น 13 - 15 ค่ำ เดือน 5 ของทุกปี ชาวบ้าน อ.บ้านแท่น จะมาบนบานขอให้พ่อปู่แท่นบัลลังก์ช่วยเหลือ

ปราสาทกู่

ตั้งอยู่ที่บ้านหนองบัว ต.ในเมือง ห่างจากตัวเมือง 3 กม. เป็นปราสาทก่อด้วยศิลาแลง มีประตูทางเข้าทางเดียวคือ ด้านตะวันออกมีกำแพงศิลาแลงล้อมรอบ มีวิหารศิลาแลงอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ทางด้านทิศเหนือ มีสระน้ำรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ปราสาทกู่ถือเป็น โบราณสถานที่สมบูรณ์ที่สุดของจังหวัด ชวชัยภูมิให้ความเคารพและจัดงานประจำปีขึ้นในช่วงกลางเดือน 5 ของทุกปี

อนุสาวรีย์พระยาภักดีชุมพล (แล)

ประดิษฐานอยู่ตรงวงเวียนศูนย์ราชการ ปากทางเข้าสู่ตัว เมืองชัยภูมิ อนุสาวรีย์แห่งนี้ชาว จังหวัดชัยภูมิได้ร่วมใจ กันสร้าง ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2518 เพื่อเป็นที่ระลึกถึงพระยา ภักดีชุมพล ผู้ก่อตั้ง เมืองชัยภูมิ ซึ่งชาวชัยภูมิทั้งหลาย เรียกท่านว่า " เจ้าพ่อพญาแล " ตามประวัติเล่าว่า ในปี 2360 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 2 นายแล ซึ่งเป็นข้าราชการสำนักเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ ได้อพยพครอบครัวและบริวารข้ามลำน้ำโขงมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านน้ำจุ่น บริเวณอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมาในปัจจุบัน ต่อมาจึงได้ย้ายชุมชนมาตั้งใหม่ที่ โนนน้ำอ้อม บ้านชีลอง ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิ 6 กิโลเมตร ได้ส่งส่วยต่อเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ ต่อมาจึงย้ายชุมชนมาอยู่ที่บ้านหลวง ในเขตอำเภอเมืองปัจจุบัน และได้หันมาขึ้นตรงต่อเมืองนครราชสีมา ส่งส่วยแก่รัชกาลที่ 3 ไม่ขึ้นแก่เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์อีกต่อไป จึงโปรดเกล้าฯ ยกบ้านหลวงเป็นเมืองชัยภูมิ และแต่งตั้ง ขุนภักดีชุมพล (แล) เป็นเจ้าเมืองคนแรกของชัยภูมิ ครั้น พ.ศ.2369 เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ก่อการกบฏ ยกทัพเข้าตีเมืองนครราชสีมา ขุนภักดีชุมพลพร้อมเจ้าเมือง ไกล่เคียงยกทัพไปสมทบกับคุณหญิงโม ตีกระหนาบทัพเจ้าอนุวงศ์จนแตกพ่าย เจ้าอนุวงศ์เกิดความแค้นจึงยื้อน กลับมาจับขุนภักดีชุมพลประหารชีวิตที่บริเวณใต้ต้นมะขามริมหนองปลาเต่า ด้วยความดีที่ขุนภักดีชุมพลมีต่อแผ่นดิน ดินไทยจึงได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยาภักดีชุมพล (แล)

ศาลเจ้าพ่อพญาแล

อยู่บริเวณหนองปลาเต่า ห่างจากตัวเมือง 3 กม. ตามเส้นทางสายชัยภูมิ - บ้านเขว้า ทางหลวงหมายเลข 225 ที่ริม น้ำมีต้นมะขามใหญ่ ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นสถานที่ซึ่งเจ้าพ่อ พญาแลเสียชีวิต ในการสู้รบกับทหารเวียงจันทน์ เมื่อปี พ.ศ.2369 เดิมมีเพียงศาลไม้ตั้งอยู่ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2511 ชาวชัยภูมิได้ร่วมใจกันสร้างศาลขึ้นใหม่ มีงานสักการะเจ้าพ่อพญาแลทุกปี โดยเริ่มจากวันพุธ แรกของเดือน 6 เป็นเวลา 7 วัน ถือเป็นงานเทศกาลฉลองใหญ่ของชาวชัยภูมิ เรียกว่า งานเทศกาลบุญเดือนหก อันเป็นการรำลึกถึง ความดีของท่าน โดยในการจัดงานนี้ประกอบด้วย พิธีบวงสรวงดวงวิญญาณของเจ้าพ่อพญาแล ขบวนแห่สักการะอนุสาวรีย์เจ้าพ่อ ขบวนถวายช้างแด่เจ้าพ่อ และขบวนแห่ของอำเภอต่าง ๆ รวมทั้งการออกร้าน จัดนิทรรศการของหน่วยงานราชการและเอกชน การประกวดสินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองและสินค้าเกษตร งานบุญเดือนหกจึงถือเป็นงานใหญ่ประจำปีของชาวชัยภูมิ ลูกเจ้าพ่อพญาแลนั่นเอง

พระใหญ่และใบเสมา (วัดคอนสวรรค์)

อยู่ที่วัดคอนสวรรค์ ห่างจากตัวอำเภอคอนสวรรค์ ไปทาง ทิศตะวันออก 5 กิโลเมตร เป็น พระพุทธรูปหินแกะสลัก องค์ใหญ่ศิลปทวารวดี สูงประมาณ 3 เมตร ชาวบ้าน เรียกว่า “หลวงพ่อใหญ่” ประดิษฐานในวิหารหลังเล็กๆ ให้ผู้คนได้สักการะ มีใบเสมาหินทรายขนาดใหญ่จำหลัก ภาพ ซากดึกแก่รักษาอยู่ด้วยหลายชิ้น รวมทั้งจารึกอักษรมอญ ศตวรรษที่ 14 ด้านนอกยังมีเสมาทั้งที่มีและ ไม่มี ลวดลายวางเรียงรายอยู่อีกจำนวนมาก

เจดีย์บ้านปะโค (วัดบูรณบ้านปะโค)

ตั้งอยู่บริเวณวัดบูรณหรือที่ชาวบ้านนิยมเรียกว่า “วัดปะโค” หมู่ที่ 3 ต.บ้านชวน อ.บำเหน็จณรงค์ เป็น โบราณสถานศิลปะแบบผสมผสานก่อด้วยอิฐแดง ยอดปราสาทแบบขอมทำด้วยหินทราย บรรจุพระพุทธรูปและจารึกแผ่นเงินแผ่นทองและของโบราณจำนวนมากมีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ 20 นอกจากเจดีย์แล้วยังมีสิงโตหินแกะสลักด้วยหินทราย 1 ตัว ใบเสมาและพระพุทธรูปขนาดใหญ่อีก 1 องค์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปในสมัยข.3 ประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถวัดบูรณ หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “หลวงพ่อโต” และเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ที่จะช่วยบันดาลโชคลาภให้แก่ผู้เลื่อมใสศรัทธา ซึ่งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบำเหน็จณรงค์ประมาณ 3 กม.

อนุสาวรีย์พระฤทธิฤชัย

ตั้งอยู่บริเวณหน้าว่าการอำเภอบำเหน็จณรงค์ เป็นอนุสรณ์ที่พี่น้องประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมกันสร้างเพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของท่านในฐานะผู้สร้างเมืองบำเหน็จณรงค์ และเป็นต้นตระกูลของลูกหลานชาวบำเหน็จณรงค์ ในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปีจะมีงานเฉลิมฉลองและรำลึกถึงบุญคุณท่านเสมอ

พระพุทธรูปเขายายหอม

ตั้งอยู่บนลานหินบนยอดภูเขาหอม เทือกเขาพังเหย ดงพญาเย็นในบริเวณวัดพระพุทธรูปเขายายหอม ตำบลนาขางลัก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 65 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 63 กิโลเมตร แต่ถ้าหากเริ่มต้นจากที่ว่าการกิ่งอำเภอซับใหญ่ ไปทางทิศเหนือก็จะห่างเพียง 8 กิโลเมตรเท่านั้น พระพุทธรูปเขายายหอมมีลักษณะเป็นหินรอยพระพุทธรูปสี่แดง ช้างซ้ายประทับลี้กลงไปในลานหินขนาดกว้าง 75 เซนติเมตร ยาว 180 เซนติเมตร ลี้ก 45 เซนติเมตร หากมีโอกาสได้จาริกหรือทำสมาธิจะได้ชื่นชมทิวทัศน์ธรรมชาติที่มีบนภูเขาและสักการะรอยพระพุทธรูปอันศักดิ์สิทธิ์ ตลอดทั้งเที่ยวชมวัดอุทธรรมาตีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะหินรูปร่างแปลก ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับประวัติของพระพุทธศาสนา

1.4 แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น

ชุมชนหัตถกรรมสิ่งทอบ้านเขว้า

บ้านเขว้าเป็นอำเภอที่มีชื่อเสียงในการทอผ้าไหม และผ้าฝ้ายคุณภาพดี ลวดลายสวยงาม โดยเฉพาะผ้าไหมมัดหมี่ ซึ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลายในหมู่ผู้นิยมใช้ผ้าพื้นเมือง อยู่ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิ 13 กม. ตามทางหลวงหมายเลข 225 นอกจากนั้นในบริเวณหนองน้ำใหญ่อำเภอบ้านเขว้ายังเป็นที่อยู่ของนกเป็ดน้ำ ซึ่งอพยพมาอาศัย ในช่วงเดือนตุลาคม - มกราคม ไหมมัดหมี่บ้านเขว้าถือเป็นความภาคภูมิใจของชาวชัยภูมิ ด้วยคุณภาพและสีสันที่โดดเด่นและการออกแบบที่นำสมัยตามความต้องการของตลาด สียอดนิยมของผ้าไหมบ้านเขว้า คือสีน้ำเงิน สีน้ำทะเล และสีเทา และลายผ้าที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของชาวไทย และชาวต่างประเทศ คือผ้าไหมมัดหมี่ลายขนน้อยชื่อเสียงของผ้าไหมมัดหมี่ มีมาหลายชั่วอายุคนกระทั่งทำให้ผ้าไหมของชัยภูมิที่ทอกันในพื้นที่อื่น มักจะถูกเรียกรวมว่าเป็นผ้าไหมบ้านเขว้าเหมือนกันหมด ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงนั้น คุณภาพอันโดดเด่นทำให้ไหมมัดหมี่ของบ้านเขว้าแตกต่างและโดดเด่นกว่า

หมู่บ้านไม้ดัดบ้านเข้

จากตัวเมืองเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 201 ก่อนถึง อำเภอภูเขียว ประมาณ 1 กม. เป็นแหล่งจำหน่ายไม้ดัดสำหรับตกแต่งสวน ซึ่งเป็น อาชีพของชาวบ้านเข้ โดยนำไม้ประเภทข่อย มะสัง ตะโก ที่มีอยู่มากในบริเวณนั้น มาดัดและตัดแต่งให้เป็น รูปทรงที่สวยงามในลักษณะต่าง ๆ และจำหน่ายให้แก่ ผู้ที่สนใจในราคาย่อมเยา

2. เทศกาลและงานประเพณี

ชาวชัยภูมิประมาณร้อยละ 95 เป็นคนท้องถิ่นเดิม มีวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งมีลักษณะผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิมของท้องถิ่น สำหรับงานประเพณีวัฒนธรรมของชาวชัยภูมิ จะเหมือนชาวอีสาน โดยทั่วไปที่มีประเพณีทุกเดือน หรือที่เรียกว่าประเพณี 12 เดือนของชาวภาคอีสานไล่ตามเดือนต่าง ๆ ดังนี้

- **เดือนอ้าย** หรือเดือนเจียง เป็นงานบุญเข้ากรรม ซึ่งเป็นการออกจากอาบัติประจำปี ตามวิธีการของสงฆ์เป็นเวลา 6 วัน ประเพณีนี้คือการปลงอาบัติครั้งใหญ่ของสงฆ์นั่นเอง ชาวบ้านที่มีใจศรัทธาจะทำของถวายพระ อันประกอบด้วยข้าวปลาอาหาร เครื่องอัฐฐบริวารต่างๆ ไปถวายเพื่อนุโมทนาให้การเข้ากรรมลุล่วงไปด้วยดี และชาวบ้านก็ได้มีโอกาสฟังเทศน์ฟังธรรมไปในเวลาเดียวกันด้วย ประเพณีเข้ากรรมนี้บางแห่งเชื่อว่าเป็นการทดแทนคุณมารดา เพราะถือว่ามารดาเคยรับกรรมนี้มาแล้ว พระสงฆ์เวลาบวชตามคติความเชื่อแบบไทย ถือว่าทดแทนคุณบิดามารดา เมื่อบิดามารดาเห็นชายผ้าเหลืองของลูกชายซึ่งบวชเป็นพระถือว่าจะได้ขึ้นสวรรค์ เมื่อพระบวชให้มารดาก็ต้องอยู่กรรมทดแทนคุณไปด้วย ในวัดที่ใช้ประกอบพิธีกรรมนี้ภายในโบสถ์ แต่มีบางแห่ง เช่นที่จังหวัดเลยนิยมสร้างเป็นกุฏิเล็กๆ ชั่วคราวให้พระสงฆ์ทำการปลงอาบัติรอบๆ โบสถ์

- **เดือนยี่** ทำบุญคูณลาน ประเพณีนี้เป็นการแสดงลักษณะเฉพาะของสังคมเกษตรกรรม ซึ่งมีความเชื่อและความเคารพในบุญคุณของธรรมชาติที่ส่งผลถึงความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จจะทำการให้ทานเป็นสิริมงคลโดยการทำบุญที่วัดและฟังเทศน์ หรือบางครั้งอาจทำบุญกันที่ลานนวดข้าวเพื่อบูชาแม่โพสพ หากขนข้าวขึ้นยุ้งแล้วก็จะร่วมกันทำบุญที่วัด ในกรณีที่ทำบุญที่วัด พื้นที่ที่ใช้ คือในโบสถ์ และลานวัด

- **เดือนสาม** ทำบุญข้าวจี คือการนำข้าวเหนียวซึ่งได้จากการเก็บเกี่ยวมาปั้นแบบข้าวเหนียวปั้น สอดไส้ด้วยน้ำตาลหรือน้ำอ้อยไปถวายพระพร้อม ๆ กับอาหารคาวหวานและเครื่องอัฐ

บริการอื่น ๆ พร้อมกับมีการฟังเทศน์และเช่นสรวนบูชาผีปู่ตายาย ซึ่งชาวอีสานเรียก “ผีปู่ตา” อันเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ พื้นที่ที่ใช้ในการทำบุญข้าวจี่ก็ใช้โบสถ์และลานวัด

- เดือนสี่ เป็นงานบุญใหญ่ของอีสาน ลักษณะเดียวกันกับงานปอยหลวงของภาคเหนือ งานบุญเดือนสี่ของชาวอีสานเรียกบุญพระเวส (พระเวศ) หรือบุญคบังัน คืองานเทศน์มหาชาติ นั่นเอง เนื่องจากงานบุญพระเวสเป็นงานใหญ่ ซึ่งร่วมใจกันทำทั้งหมู่บ้านและมีการเฉลิมฉลองถึง 3 วัน การใช้พื้นที่ ๆ เกี่ยวเนื่องกับงานนี้จึงมีความเกี่ยวข้องกับระหว่างหมู่บ้านและวัด คือ

วันที่หนึ่ง เป็นวันที่ชาวบ้านมารวมกัน เรียกว่า วันโฮม (รวม)

วันที่สอง มีแห่พระเวสสังคร พระนางมัทรี และกัณหา ซาลี มีการเชิญนำขบวนเดิน จากหมู่บ้านมายังวัด

วันที่สาม เป็นวันฟังเทศน์มหาชาติ ซึ่งตามประเพณีกำหนดว่าต้องฟังให้ครบถ้วนในวันเดียวการฟังเทศน์ในงานบุญพระเวสนี้ถือว่าได้บุญใหญ่หลวง พร้อมทั้งมีการบริจาคเงินในการสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ พื้นที่ในการใช้เพื่องานนี้จะใช้ถนนระหว่างหมู่บ้านและวัด ลานวัดในการรวมผู้คน และโบสถ์ในการฟังเทศน์

- เดือนห้า งานบุญสงกรานต์ คืองานสงกรานต์นั่นเอง ในงานสงกรานต์หรือบุญสงกรานต์ของอีสานนี้ ชาวบ้านจะหยุดงานมาทำบุญและสนุกสนานร่วมกัน มีการสงน้ำพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ โดยการทำผาม (ประรำ) ข้าวคราว โดยการช่วยกันสร้าง 2 ผาม และอัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานผามหนึ่ง และสร้างผามสำหรับพระสงฆ์ผามหนึ่ง โดยเริ่มแต่เช้ามีการทำบุญตักบาตร ในบริเวณวัดถวายจันทน์เข้า ถวายเพล พอเที่ยงก็เริ่มสงน้ำพระ รดน้ำผู้ใหญ่ และไปเก็บดอกไม้มาบูชาพระ ค่ำฟังเทศน์ ปฏิบัติเช่นนี้ 7 วัน วันสุดท้ายมีการก่อพระเจดีย์ทรายรินน้ำหรือบริเวณวัด ในการทำบุญสงกรานต์นี้ จะใช้ลานวัดจะเป็นส่วนสำคัญของงาน เพราะใช้เป็นที่สร้างผาม 2 ผาม และก่อพระเจดีย์ทราย นอกจากนั้นก็ใช้โบสถ์หรือวิหารหรือศาลาการเปรียญตามแต่สะดวกเพื่อการฟังเทศน์

- เดือนหก งานบุญวิสาขบูชา มีการฟังเทศน์และเวียนเทียนรอบโบสถ์หรือเจดีย์ ดังนั้นบริเวณที่ใช้ในการทำบุญวิสาขบูชาคือ ลานรอบโบสถ์หรือเจดีย์เพื่อการเวียนเทียน และโบสถ์หรือวิหารเพื่อการฟังเทศน์

นอกจากงานบุญวิสาขบูชาแล้ว ในเดือนหกยังมีงานบุญซึ่งน่าสนใจคือบุญสัจจะหรือบุญบั้งไฟ ซึ่งถือว่าเป็นการบูชาเทวดาเพื่อขอให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ซึ่งเป็นประเพณีเพื่อความอยู่รอดตามลักษณะของสังคมเกษตรกรรม บั้งไฟที่จุดและพุ่งขึ้นไปบนท้องฟ้าจะแสดงถึงความสมบูรณ์ของข้าวปลาอาหารในปีต่อไป โดยการจัดงานบุญบั้งไฟนี้จะใช้บริเวณลานวัด เพราะสามารถรองรับผู้คนจำนวนมากได้ และใช้ลานขนาดใหญ่เพื่อการจุดบั้งไฟซึ่งมีหลายขนาด และมีประเพณีเกี่ยวเนื่องคือ แข่งและเถิดเทิงเป็นหมู่ ๆ ด้วย

- **เดือนเจ็ด** งานบุญซำชะ หมายถึง การชำระจิตใจให้เบิกบานแจ่มใส หลังจากที่มีการเกษตรกรรมได้ผลผลิตดี รวมทั้งมีการจัดงานบุญสนุกสนานรื่นเริงต่างๆ แล้วไปวัดเพื่อฟังเทศน์และทำบุญทำทาน และเตรียมตัวทำงานดำรงชีพต่อไป จะใช้บริเวณของโบสถ์วิหารในการทำบุญและฟังเทศน์

- **เดือนแปด** งานบุญเข้าพรรษา มีงานในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 โดยมีการจัดทำเทียนพรรษาอย่างสวยงาม และประกวดประชันกันระหว่างหมู่บ้าน เพื่อแห่ไปถวายวัดเป็นพุทธบูชา พร้อมมีขบวนแห่และการฟ้อนรำตามประเพณีเพื่อทำเทียนพรรษาไปยังวัด พร้อมการทำบุญเลี้ยงพระและฟังเทศน์ เวลากลางคืนมีการจัดงานฉลองสมโภชต้นเทียน ในงานบุญเข้าพรรษาจะใช้ถนนต่างๆ ในหมู่บ้านเพื่อการทำขบวนแห่ จนถึงวัดและใช้บริเวณลานวัดและโบสถ์วิหารเพื่อจัดทำพิธีสมโภชและพิธีสงฆ์

- **เดือนเก้า** บุญข้าวประดับดิน กำหนดจัดงานในวันแรม 14 ค่ำ เดือน 9 โดยชาวบ้านจะจัดอาหารคาว-หวาน หมากพลู บุหรี่ใส่กระทงหรือห่อเตรียมไว้ตั้งแต่คืนแรม 13 ค่ำ พอตี 4 ของแรม 14 ค่ำ ก็นำของไปวัด วางไว้ตามใต้ต้นไม้ ตามโบสถ์ หรือบนลานดิน เพื่อเป็นการให้ทานแก่เปรตหรือวิญญาณต่างๆ ที่ตกทุกข์ได้ยาก เป็นการแผ่ส่วนบุญตามความเชื่อของไทย พอช่วงสายชาวบ้านก็จะออกไปทำบุญที่วัด โดยการฟังเทศน์อีกหนหนึ่งในการทำบุญซำชะ จะใช้งานบริเวณวัดและบริเวณโดยทั่วไปในวัดเพื่อเช่นวิญญาณ และใช้โบสถ์วิหารในการทำบุญและฟังเทศน์

- **เดือนสิบ** งานบุญข้าวสาก กำหนดงานในวันเพ็ญเดือน 10 ซึ่งทำกันทุกครัวเรือน โดยการจัดทำข้าวสาก หรือที่ภาคกลางคือการกวนกระยาสารนั่นเอง ข้าวสากนั้นกวนแล้วจะนำไปแจกจ่ายญาติพี่น้อง ส่วนการทำบุญที่วัดชาวบ้านจะจัดเตรียมหาเนื้อปลาไว้ทำทาน โดยจะนำเนื้อปลาไปพร้อมกับอาหารถวายพระเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว การถวายอาหารพระพร้อมเครื่องอัฐบริขารนี้จะทำหลากหลายชื่อเจ้าของใส่ลงในบาตร เมื่อพระองค์ใดจับปลาได้ชื่อ

ของผู้ใดก็จะมารับของถวายจากคนชื่อนั้น ประเพณีนี้ก็คือประเพณีต้านภัยสลาทของภาคเหนือ หรือสลาทพัศค์ของภาคกลางนั่นเอง โดยใช้บริเวณลานวัดและ โบสถ์วิหารเพื่อประกอบพิธี

- **เดือนสิบเอ็ด** งานบุญออกพรรษา เป็นงานใหญ่และสนุกสนานรื่นเริงของชาวบ้านเพราะ นอกจากการทำบุญทำทาน ฟังเทศน์ตามปกติ ยังมีการละเล่นประเพณีซึ่งกระทำกันเป็นงานใหญ่ เช่น การแข่งเรือ (ช่วงเฮือ) ไหลเรือไฟ แห่ปราสาทผึ้ง และการจุดได้ประทีบ การไหลเรือไฟจะกระทำ หลังจากการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหาร และสวดมนต์รับศีล คือระหว่าง 19.00 – 20.00 น. จึงจะเริ่มพิธีไหลเรือไฟเพื่อเป็นการขอขมา และระลึกถึงพระคุณของแม่คงคาและบูชาพระพุทธเจ้าในวันเสด็จจากดาวดึงส์ คือบูชารอยพระพุทธบาทของพระพุทธเจ้า ณ ริมฝั่งแม่น้ำนัมมานที สำหรับการแห่ปราสาทผึ้งเป็นการอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ โดยถวายปราสาทผึ้งให้แก่วัด โดยการแห่ และเพื่อนรำตามประเพณีเพื่อนำปราสาทผึ้งมายังวัดพร้อมทำบุญฟังเทศน์ และเวียนเทียนรอบพระอุโบสถในการจัดงานบุญออกพรรษานี้ใช้พื้นที่มากมายตั้งแต่ถนนเพื่อการแห่แห่น ลานวัดเพื่อเป็นที่รวมคนในหมู่บ้าน โบสถ์ในการฟังเทศน์ วิหารหรือศาลาการเปรียญในการทำบุญเลี้ยงพระ รวมทั้งการเวียนเทียนรอบโบสถ์ด้วย

- **เดือนสิบสอง** งานบุญกฐิน มีการจองกฐิน แห่และการสมโภชกฐินเช่นเดียวกับของภาคอื่นๆ พื้นที่ที่ใช้ในการประกอบพิธีทอดกฐิน คือบริเวณลานวัดและ โบสถ์ และชาวบ้านจัดเตรียมอาหารคาวหวานเพื่อมาถวายพระและเลี้ยงต้อนรับกฐิน พร้อมทั้งรับฟังเทศน์

นอกจากประเพณีทั้ง 12 เดือนดังกล่าวมาแล้ว จังหวัดชัยภูมิยังมีประเพณีที่สำคัญอื่น ๆ อีกอาทิเช่น

- **งานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์พระยาภักดีชุมพล (แล)** งานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์พระยาภักดีชุมพล (แล) หรือเจ้าพ่อพระยาแล ซึ่งจัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของเจ้าพ่อพระยาแล ผู้สร้างเมืองชัยภูมิก่อนแรกจัดขึ้นระหว่างวันที่ 12 – 20 มกราคมของทุกปี บริเวณสนามหน้าศาลากลางจังหวัด และสี่แยกบริเวณอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพระยาแล ในการจัดงานนี้ประกอบด้วย พิธีบวง สรวงดวงวิญญาณของเจ้าพ่อพระยาแล ขบวนแห่สักการะอนุสาวรีย์เจ้าพ่อ ขบวนถวายช้างแด่เจ้าพ่อ และขบวนแห่ของอำเภอต่างๆ รวมทั้งการออกร้าน จัดนิทรรศการของหน่วยราชการและเอกชน การประกวดผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และอื่นๆ

- งานประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพระยาแล งานประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพระยาแล จัดที่บริเวณศาลหนองปลาเต่า ระหว่างวันที่ 12 – 20 พฤษภาคม ของทุกปี ชาวบ้านจะไปเคารพสักการะดวงวิญญาณของเจ้าพ่อ และรำถวายเจ้าพ่อที่ศาลหลังเก่ากันเป็นจำนวนมาก

- ประเพณีรำผีฟ้า ประเพณีรำผีฟ้า เป็นการรำบวงสรวงเป็นกลุ่มๆ ที่ภูพระ ซึ่งมีพระเจ้ายองค์คือ เป็นพระพุทธรูปแกะสลักในหินทรายสูงประมาณ 2 เมตร ชาวบ้านถือว่าศักดิ์สิทธิ์มาก การรำบวงสรวงจะมีขึ้นในระหว่างวันที่ 13 – 15 ค่ำ เดือน 5 คือ เดือนเมษายน และในวันเข้าพรรษา ออกพรรษาซึ่งจะมีประชาชนไปทำบุญกันมาก

- งานแห่เทียนพรรษา เป็นงานที่เทศบาลเมืองชัยภูมิ จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี ซึ่งตกอยู่ประมาณเดือนกรกฎาคม โดยจะมีการแข่งขันประกวดแห่เทียนพรรษา

- งานบุญเดือนสี่ จัดขึ้นที่ อ.คอนสาร ในวันขึ้น 1-3 ค่ำ เดือน 5 ประมาณกลางเดือนมีนาคม ของทุกปี เป็นงานประเพณีซึ่งมีลักษณะเฉพาะของชาวคอนสาร โดยชาวบ้านจะนิยมเล่นสะบ้า แข่งขันกัน เพื่อชิงรางวัลและเพื่อความสนุกสนานที่บริเวณวัดเจดีย์ ต.คอนสาร และที่อนุสาวรีย์หมื่นอร่ามคำแหง ซึ่งประเพณีแข่งสะบ้านี้จะพบที่เดียวเท่านั้นในภาคอีสาน

3. ร้านของฝากที่ระลึก

เอกลักษณ์ของชัยภูมิในสินค้าพื้นเมือง ที่เป็นของฝากและของที่ระลึกนั้น โดยส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวจะหาซื้อเป็นผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าฝ้าย ผ้าจิด หมอนขวานและสิ่งประดิษฐ์จากผ้าทอผ้าอื่น ๆ นอกเหนือจากผลิตภัณฑ์ผ้าไหมแล้วของฝากที่เป็นที่รู้จักของชัยภูมิมีดังนี้

- หม่ำชัยภูมิ เป็นชื่ออาหารอีสานอย่างหนึ่ง ซึ่งมีแพร่หลายทั่วไปในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะรสชาติเป็นที่นิยมใช้เป็นที่กับแกล้มหรือกับข้าวก็ได้ รับประทานได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ พระภิกษุสามเณรก็ฉันได้ หม่ำชัยภูมิปัจจุบันเป็นอาหารที่ขึ้นชื่อของชัยภูมิ สามารถหารับประทานได้ตามร้านอาหารทั่วไป แม้แต่ในโรงแรมใหญ่ๆ หูๆ ก็มีไว้บริการแขกบ้านแขกเมือง และปัจจุบันหม่ำชัยภูมิใช้เป็นของฝากของที่ระลึกจากเมืองชัยภูมิ ที่แขกมาเยือนแล้ว ต้องถือติดไม้ติดมือ ไปฝากคนทางบ้าน และญาติพี่น้องด้วย ท้องที่ที่นิยมทำเป็นสินค้าจำหน่ายเป็นลำเป็นสัน เห็นจะเป็นที่อำเภอภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอเมืองชัยภูมิ

- **ไส้กรอกชัณภูมิ** เป็นอาหารที่ขึ้นชื่อของชัณภูมิอีกชนิดหนึ่งที่คนทั่วไปนิยมชมชอบ หากได้มีโอกาสมาเยี่ยมเมืองชัณภูมิแล้วต้องหาลิ้มชิมรสไส้กรอกชัณภูมิให้ได้ ซึ่งร้านอาหารทั่วไปแม้แต่ในโรงแรมก็มีไว้บริการแขกที่มาพัก ดังนั้น ไส้กรอกชัณภูมิ ซึ่งเป็นอาหารที่ทำให้คนทั่วไปรู้จักชัณภูมิได้เป็นอย่างดี ไส้กรอกชัณภูมิทำด้วยเนื้อหมูและเนื้อวัว

- **ส้มรั้วชัณภูมิ** เป็นชื่ออาหารอีสานอย่างหนึ่ง ที่ทำด้วยเนื้อวัว ซึ่งกรรมวิธีทำก็ไม่ยาก สับเนื้อให้ละเอียด ใช้กระเทียมเกลือป่น ข้าวสวยตามส่วนผสมคลุกเคล้าให้เข้ากันได้ดี แล้วทำเป็นห่อด้วยใบตอง ทิ้งไว้ประมาณ คั้น 2 คั้น ก็ใช้รับประทานได้ ส่วนมากจะใช้เป็นกับแกล้ม หากจะใช้เป็นกับข้าวก็อาจจะทำให้สุกก่อนก็ได้ สำหรับเมืองชัณภูมิ ท่านสามารถซื้อรับประทานได้ตามร้าน อาหารทั่วไป หรือจะใช้เป็นของฝากจากชัณภูมิก็ได้ ท้องที่ทำการมาก ได้แก่ อำเภอเมืองชัณภูมิ ภูเขียว เกษตรสมบูรณ์ แก้งคร้อ คอนสวรรค์ เป็นต้น

- **ทอดมันปลาทรายชัณภูมิ** เป็นอาหารที่รู้จักในเมืองชัณภูมิมาไม่มากนัก แต่ในปัจจุบันทุกคนเมื่อมีโอกาสมาชัณภูมิแล้วหากท่านได้เข้าไปรับประทานในโรงแรม หรือร้านอาหารที่ใหญ่ ๆ ท่านจะได้รับการเสนอรายการอาหารดีดอย่างหนึ่ง นั่นคือ ทอดมันปลาทราย ซึ่ง ผู้ทำจะใช้เนื้อปลาแท้ๆ รสชาติอร่อยเหมาะสำหรับเป็นกับแกล้ม หรือกับข้าวก็ได้ ท่านสามารถรับประทานได้โดยทั่วไป โดยเฉพาะเขตอำเภอจัตุรัส อำเภอชัณภูมิ จะมีมากที่สุดนอกนั้นจะมีอาหารอื่น ๆ ที่ทำด้วยเนื้อปลา เช่น ปลาแดดเดียว ลาบปลา ต้มยำปลา ปลาหนังแจ่ว เป็นต้น

อนึ่งตามนโยบาย หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ได้ส่งผลทำให้เกิดผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของแต่ละตำบลในจังหวัดชัณภูมิขึ้น สามารถนำมาพัฒนาสนับสนุนเป็นของฝากของนักท่องเที่ยวได้ด้วย

ส่วนที่ 2 อุปสงค์ภายในประเทศ

ในงานวิจัยนี้ได้ออกแบบสอบถามขึ้นมาเพื่อหาลักษณะความต้องการและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 121 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับ และนักท่องเที่ยวแบบค้างคืน เพื่อวิเคราะห์หาอุปสงค์ภายในประเทศที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ จึงต้องทำการศึกษาในปัจจัยทั้ง 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 ทศนคติและความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวจำนวน 121 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.07 ส่วนอีกร้อยละ 47.93 เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.11 รองลงมาคืออายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.75 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 62.81 รองลงมาคือสถานภาพสมรสแล้วคิดเป็นร้อยละ 33.06 มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 33.88 รองลงมาคือข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 32.23 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 39.67 รองลงมาคือระดับการศึกษา อนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 38.84 มีรายได้ระหว่าง 6,001-9,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.10 รองลงมาคือรายได้ระหว่าง 9,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.97 มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 69.42 รองลงมาอยู่ในภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 18.18 จะเห็นได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวระหว่างเพศชายกับหญิง จะมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน อายุอยู่ในวัยกลางคน มีระดับการศึกษา ปวส.-ปริญญาตรี สัดส่วน 2 ใน 4 มีรายได้ระหว่าง 6,000 บาทถึง 15,000 บาท เกือบร้อยละ 70 มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 10 จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามข้อมูลส่วนตัว

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	58	47.93
หญิง	63	.5207
รวม	121	100.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 21 ปี	10	8.26
21 – 30 ปี	57	47.11
31 – 40 ปี	36	75.29
41 – 50 ปี	17	14.05
51 – 60 ปี	1	0.83
รวม	121	100.0
3. สถานภาพการสมรส		
โสด	76	62.81
สมรส	40	33.06
หม้าย	2	1.65
หย่า / แยกกันอยู่	3	2.48
รวม	121	100.0
4. อาชีพ		
นักเรียน / นักศึกษา	19	15.70
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	39	32.23
พนักงานบริษัท	41	33.88
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	16	13.22
เกษตรกร	1	0.83
อื่น ๆ	5	4.13
รวม	121	100.0

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
5. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา (ป.1-ป.6)	1	0.83
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)	9	7.44
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช	10	8.26
อนุปริญญา / ปวส.	47	38.84
ปริญญาตรี	48	39.67
สูงกว่าปริญญาตรี	6	4.96
รวม	121	100.0
6. รายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 3,000 บาท	9	7.44
3,001 – 6,000 บาท	8	6.61
6,001 – 9,000 บาท	34	28.10
9,001 – 15,000 บาท	29	23.97
15,001 – 20,000 บาท	14	11.57
มากกว่า 20,000 บาท	27	22.31
รวม	121	100.0
7. ภูมิลำเนาของท่านอยู่ภาคใด		
ภาคเหนือ	9	7.44
ภาคกลาง	22	18.18
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	84	69.42
ภาคตะวันออก	4	3.31
ภาคใต้	2	1.65
รวม	121	100.0

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจำนวน 121 คน พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 28.10 ไม่เคยท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ส่วนที่เคยท่องเที่ยวมาก่อน พบว่า ร้อยละ 23.14

เคยท่องเที่ยวในหลายแห่งของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัด เช่น น้ำตกตาดโตน อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม เป็นต้น การวางแผนออมทรัพย์พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 52.10 ไม่มีการวางแผนด้านนี้ ส่วนที่มีการวางแผนออมทรัพย์ ร้อยละ 20.66 วางแผนออมทรัพย์ไม่เกิน 5,000 บาท การมาท่องเที่ยวในครั้งนี้เป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 30.58 วัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิคือ มาท่องเที่ยว และพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 69.42 รู้จักแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ พบว่าส่วนใหญ่รู้จักจากเพื่อน/ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 50.41 เดินทางมากับครอบครัว/ญาติ คิดเป็นร้อยละ 44.63 เดินทางมาท่องเที่ยวโดยรถส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 92.56 ที่พักค้างแรม ได้แก่ โรงแรม/บังกะโล/รีสอร์ท คิดเป็นร้อยละ 43.80 ระยะเวลาเดินทางมาท่องเที่ยว คือ 1 – 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 88.43 มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเฉลี่ยเป็นเงิน ต่ำกว่า 1,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.24 ที่ระลึกที่นักท่องเที่ยวเลือกซื้อมากที่สุด คือสินค้าเพื่อใช้ในการบริโภค คิดเป็นร้อยละ 58.02 เหตุผลที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากทิวทัศน์และธรรมชาติที่สวยงาม คิดเป็นร้อยละ 33.46 แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบมากที่สุดคืออุทยานแห่งชาติตาดโตน คิดเป็นร้อยละ 31.75 กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมักกระทำการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิคือ เล่นน้ำตก คิดเป็นร้อยละ 29.46

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เคยท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิหรือไม่		
เคย		
ได้แก่		
ไปหลายแห่ง เช่น ตาดโตน,ป่าหินงาม ฯลฯ	28	23.14
อุทยานแห่งชาติตาดโตน	23	19.01
อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	7	5.79
เขื่อนจุฬาภรณ์	4	3.31
อุทยานแห่งชาติไทรทอง	3	2.48
เจ้าพ่อพญาแล	2	1.65
แหล่งอื่นๆ ตามอำเภอต่างๆ ไป (แห่งละ 1 คน)	6	4.96
ไม่ระบุสถานที่	14	11.57
ไม่เคย	34	28.10
รวม	121	100.0

ตารางที่ 11 (ต่อ)

พฤติกรรมगतท่องเที่ยว	จำนวนคน	ร้อยละ
2. มีการวางแผนออมทรัพย์สำหรับท่องเที่ยว		
มี จำนวน		
ไม่เกิน 5,000 บาท	25	20.66
5,001-10,000 บาท	16	13.22
20,000 บาท	9	7.44
30,000 บาท	4	3.31
40,000 บาท	2	1.65
50,000 บาท	2	1.65
ไม่มี	63	52.10
รวม	121	100.0
3. จำนวนครั้งที่มาเที่ยวช้ชัญญุมิ		
มาครั้งแรก	37	58.30
มาครั้งที่สอง	27	22.31
มามากกว่า 2 ครั้ง	27	22.31
มาประจำทุกปี	30	24.79
รวม	121	100.0
4. วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดช้ชัญญุมิ		
ท่องเที่ยว / พักผ่อน	84	69.42
เยี่ยมชมครอบครัว/ญาติ/ เพื่อน	15	12.40
ธุรกิจ / ปฏิบัติราชการ	8	6.61
ประชุม / สัมมนา	8	6.61
ทัศนศึกษา	4	3.31
อื่น ๆ	2	1.65
รวม	121	100.0

ตารางที่ 11 (ต่อ)

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวนคน	ร้อยละ
5. ท่านรู้จักจังหวัดชัยภูมิจากสื่อใด		
วิทยุ / โทรทัศน์	17	14.05
หนังสือพิมพ์ / สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ	2	1.65
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	10	8.26
กรมป่าไม้	4	3.31
เพื่อน /ญาติพี่น้อง	61	50.41
รู้จักตนเอง	26	21.49
ไม่ระบุ	1	0.83
รวม	121	100.0
6. ผู้ร่วมเดินทาง		
เดินทางมาคนเดียว	4	3.31
เพื่อน	46	38.02
ครอบครัว / ญาติ	54	44.63
กลุ่มทัวร์ / คณะทำงาน	17	14.05
รวม	121	100.0
7. พาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทางของจังหวัดชัยภูมิ		
รถยนต์ส่วนตัว	112	92.56
รถโดยสารประจำทาง	5	4.13
อื่นๆ	4	3.31
รวม	121	100.0
8. สถานที่พักแรมที่ท่านใช้บริการ		
โรงแรม / บังกะโล / รีสอร์ท	53	43.80
เกสต์เฮาส์	1	0.83
บ้านญาติ / บ้านเพื่อน	42	34.71
อื่นๆ	25	20.66
รวม	121	100.0
9. ระยะเวลาที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ		
1 – 3 วัน	107	88.43
4 – 6 วัน	7	5.79
มากกว่า 7 วันขึ้นไป ได้แก่ 10 วัน, 14 วัน	7	5.79
รวม	121	100.0

ตารางที่ 11 (ต่อ)

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวนคน	ร้อยละ
10. ท่านใช้จ่ายเงินเฉลี่ย (บาท/คน/วัน) ในการเดินทางท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิ		
น้อยกว่า 1,500 บาท	62	51.24
1,501 – 3,000 บาท	42	71.34
3,001 – 4,500 บาท	10	8.26
มากกว่า 4,500 บาท	7	5.79
รวม	121	100.0
11. ที่ระลึกในจังหวัดชัยภูมิที่ท่านเลือกซื้อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เครื่องเรือน / เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน	20	12.35
อัญมณี / เครื่องประดับ	12	7.41
เครื่องแต่งกาย	36	22.22
สินค้าบริโภค	94	58.02
รวม	121	100.0
13. แหล่งท่องเที่ยวที่ท่านชื่นชอบมากที่สุดของจังหวัดชัยภูมิ (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)		
อุทยานแห่งชาติตาดโตน	80	31.75
อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	59	23.41
อุทยานแห่งชาติไทรทอง	41	16.27
เขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรม)	40	15.87
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว (ทุ่งกระมัง)	32	12.70
รวม	121	100.0
14. กิจกรรมที่ท่านมักกระทำในการมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ของจังหวัดชัยภูมิ		
เดินป่า	18	8.04
เล่นน้ำตก	66	29.46
ปิกนิก/รับประทานอาหาร	55	24.55
ศึกษาธรรมชาติ	22	9.82
ส่องสัตว์/ดูนก	13	5.80
ถ่ายรูป/บันทึกภาพ/เสียง	33	14.73
ซื้อของฝากที่ระลึก	17	7.59
รวม	121	100.0

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว สรุปความพึงพอใจในด้านต่างๆ ที่จัดอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก ได้ดังนี้

ก. ด้านลักษณะพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก 4 หัวข้อ เรียงลำดับ ได้ดังนี้ 1) ความสมบูรณ์ของพืชพรรณป่าตามธรรมชาติ/ป่าชุมชน $\bar{x} = 3.91$ 2) สภาพภูมิทัศน์และการบำรุงแหล่งท่องเที่ยว $\bar{x} = 3.78$ 3) ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ห้องสุขา ฯลฯ $\bar{x} = 3.55$ และ 4) ความน่าสนใจของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน $\bar{x} = 3.49$

ข. ด้านการคมนาคม นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก 4 หัวข้อ เรียงลำดับ ได้ดังนี้ 1) ทางเดินเท้าเพื่อศึกษาธรรมชาติมีเพียงพอ สามารถเข้าถึงได้สะดวก $\bar{x} = 3.63$ 2) ความสะดวกของสถานที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยว $\bar{x} = .358$ 3) เส้นทาง/ถนนไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีเพียงพอสามารถเข้าถึงได้สะดวก $\bar{x} = 3.57$ 4) ป้ายบอกเส้นทางชัดเจนและเพียงพอ $\bar{x} = 3.46$

ค. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก 2 หัวข้อ เรียงลำดับ ได้ดังนี้ 1) ป้ายบอกเส้นทางในการเที่ยวชมตามจุดสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว $\bar{x} = 3.48$ 2) ป้ายบอกชื่อ ประเภท ลักษณะต้นไม้ สัตว์และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว $\bar{x} = .341$

ง. ด้านสื่อความหมายธรรมชาติ ทั้ง 5 หัวข้อ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

จ. ด้านราคาและค่าใช้จ่าย ทั้ง 5 หัวข้อ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ตารางที่ 12 ความพึงพอใจต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	ร้อยละความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ก. ด้านลักษณะพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว						
1. ความสมบูรณ์ของพืชพรรณป่าตามธรรมชาติ/ป่าชุมชน	18.2	55.4	25.6	0.8	-	3.91
2. ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ห้องสุขา ฯลฯ	7.4	43.8	44.6	4.1	-	3.55
3. สภาพภูมิทัศน์และการบำรุงแหล่งท่องเที่ยว	13.2	52.9	32.2	1.7	-	3.78
4. ความน่าสนใจของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน	8.3	38.0	47.9	5.8	-	3.49
5. รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดำเนินการอยู่	5.8	30.6	58.7	4.1	0.8	3.36
ข. ด้านการคมนาคม						
1. ทางเดินเท้าเพื่อศึกษาธรรมชาติมีเพียงพอ สามารถเข้าถึงได้สะดวก	11.6	43.0	43.0	1.7	0.8	3.63
2. เส้นทาง/ถนนไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีเพียงพอสามารถเข้าถึงได้สะดวก	14.9	37.2	40.5	5.0	2.5	3.57
3. สภาพพวดนอยู่ในสภาพดี ไม่ขรุขระ	10.7	27.3	52.1	6.6	3.3	3.36
4. ป้ายบอกเส้นทางชัดเจนและเพียงพอ	12.4	36.4	38.8	9.9	2.5	3.46
5. ความสะดวกของสถานที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยว	12.4	38.0	44.6	5.0	-	3.58
ค. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย						
1. ป้ายบอกเส้นทางในการเที่ยวชมตามจุดสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว	12.4	38.0	36.4	11.6	1.7	3.48
2. ป้ายบอกชื่อ ประเภท ลักษณะต้นไม้ สัตว์และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	12.4	38.0	30.6	16.5	2.5	.341
3. ปริมาณซุ่ม โต๊ะ ม้านั่ง บริเวณแหล่งท่องเที่ยวหรือเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยว	5.8	28.1	46.3	18.2	1.7	3.18
4. ปริมาณถังขยะและจุดวางถังขยะ	6.6	31.4	43.8	15.7	2.5	3.24
5. ปริมาณบ้านพักนักท่องเที่ยว	5.8	28.9	47.1	16.5	1.7	3.21
6. ความสะดวกด้านไฟฟ้า/โทรศัพท์/น้ำประปา	5.8	27.3	52.1	9.9	5.0	3.19
7. การบริการของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	7.4	33.1	47.1	9.1	3.3	3.32
8. ระบบการกำจัดขยะ/การบำบัดน้ำเสีย ของเสีย	5.0	30.6	48.8	14.0	1.7	3.23
9. ระบบการรักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	6.6	35.5	47.1	9.1	1.7	3.36
10. อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เช่น เสื้อชูชีพ ไม่เท่าค้ำยัน	4.1	26.4	45.5	19.0	5.0	3.06

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	ร้อยละความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ง. ด้านสื่อความหมายธรรมชาติ						
1. แผ่นพับ/เอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว	4.1	26.4	44.6	20.7	4.1	3.06
2. วิกิทัศน์/สไลด์แนะนำแหล่งท่องเที่ยว	1.7	18.2	49.6	24.8	5.8	2.85
3. การจัดนิทรรศการแนะนำจุดท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว	2.5	27.3	42.1	25.6	2.5	3.02
4. การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.1	26.4	44.6	22.3	2.5	3.07
5. การนำเที่ยวและให้ความรู้โดยเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว	4.1	21.5	40.5	31.4	2.5	2.93
จ. ด้านราคาและค่าใช้จ่าย						
1. ความเหมาะสมของราคาที่พัก	9.9	26.4	54.5	8.3	0.8	3.36
2. ความเหมาะสมของราคาอาหาร	7.4	26.4	50.4	14.0	1.7	3.24
3. ความเหมาะสมของราคาสินค้าของที่ระลึก	6.6	22.3	62.0	8.3	0.8	3.26
4. ความเหมาะสมของอัตราค่าเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว	5.0	24.0	59.5	9.9	1.7	3.21
5. ความเหมาะสมของอัตราค่าบริการขนานพาหนะนำชมแหล่งท่องเที่ยว	5.8	21.5	59.5	11.6	1.7	3.18

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ (คำนวณจากระดับคะแนนความพึงพอใจ น้อยที่สุด = 1 คะแนน ถึงมากที่สุด = 5 คะแนน) การแปลผลค่าเฉลี่ย มี 5 ระดับคือ น้อยที่สุด = 1.80-1.00 คะแนน , น้อย = 2.60-1.81 คะแนน , ปานกลาง = 3.40-2.61 คะแนน , มาก = 4.20-3.41 คะแนน , มากที่สุด 5.00-4.21 คะแนน

ตอนที่ 4 ทศนคติและความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

1. ปัญหาและอุปสรรคที่ท่านประสบในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ (เรียงลำดับปัญหาหนักที่สุดไปถึงน้อยที่สุด คือ 1-3)

นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับปัญหาเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ 1) การบริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว (คะแนน = 195) 2) ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว (คะแนน = 156) 3) การหารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว (คะแนน = 113) 4) ความปลอดภัยในการเดินทาง (คะแนน = 111) และ 5) อัยยาศัยไมตรีของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว/ประชาชนในพื้นที่ (คะแนน = 100)

ตารางที่ 13 ปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิของนักท่องเที่ยว

หัวข้อ	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	ค่าคะแนน
1. การบริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว	35	34	22	195
2. ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	32	21	18	156
3. ความปลอดภัยในการเดินทาง	17	21	18	111
4. การเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว	22	14	19	113
5. อรรถสัย์ไมตรีของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว/ ประชาชนในพื้นที่	12	19	26	100

หมายเหตุ: ระดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิของนักท่องเที่ยว (อันดับ 1 = 3 คะแนน ถึง อันดับ 3 = 1 คะแนน)

2. สิ่งที่น่าสนใจในจังหวัดชัยภูมิ (เรียงลำดับปัญหามากที่สุดไปถึ้น้อยที่สุด คือ 1-3) นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับสิ่งที่ประทับใจ เรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว (คะแนน = 285) 2) ความสะดวกสบายของที่พักร (คะแนน = 137) 3) ความสะดวกในการเดินทาง (คะแนน = 100) 4) อรรถสัย์ไมตรีของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว/ประชาชนในพื้นที่ (คะแนน = 86) 5) กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ตั้งแคมป์ ส่องสัตว์ ฯลฯ (คะแนน = 63)

ตารางที่ 14 สิ่งที่น่าสนใจในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิของนักท่องเที่ยว

หัวข้อ	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	ค่าคะแนน
1. สภาพแวดล้อมและความสวยงามของแหล่ง ท่องเที่ยว	78	21	9	285
2. ความสะดวกสบายของที่พักร	9	40	30	137
3. ความสะดวกในการเดินทาง	14	17	24	100
4. อรรถสัย์ไมตรีของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว/ ประชาชนในพื้นที่	8	20	22	86
5. กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ตั้งแคมป์ ส่องสัตว์ ฯลฯ	8	10	19	63

หมายเหตุ: ระดับสิ่งที่น่าสนใจในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ ของนักท่องเที่ยว (อันดับ 1 = 3 คะแนน ถึง อันดับ 3 = 1 คะแนน)

3. หากมีโอกาสท่านจะกลับมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิอีกหรือไม่ เพราะเหตุใด

นักท่องเที่ยวได้ระบุว่าจะกลับมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิอีก คิดเป็นร้อยละ 97.52 ส่วนอีก 2.48 ระบุว่าไม่กลับมาท่องเที่ยวอีก โดยนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีก ให้เหตุผล 3 ลำดับแรก คือ 1) ต้องการสัมผัสกับธรรมชาติที่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 66.12 2) การเดินทางสะดวก คิดเป็นร้อยละ 13.22 และ 3) ต้องการการพักผ่อน หย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 10.74

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

นักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นเพื่อการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ คือ นักท่องเที่ยวให้ข้อเสนอแนะใน 10 หัวข้อ โดยส่วนใหญ่ 3 อันดับแรก ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดให้ทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 21.49 2) ด้านการสร้างเส้นทางคมนาคม คิดเป็นร้อยละ 14.88 3) ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 8.26

ตารางที่ 15 เหตุผลการกลับมาท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิของนักท่องเที่ยว

การกลับมาเที่ยวอีก	จำนวน	ร้อยละ
1. หากมีโอกาสท่านจะกลับมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิอีกหรือไม่		
- ต้องการกลับมาอีก	118	97.52
เหตุผลที่ต้องการกลับมาอีก เพราะ....		
1) ต้องการการพักผ่อน หย่อนใจ	6	10.74
2) ต้องการสัมผัสธรรมชาติที่สมบูรณ์	73	66.12
3) การเดินทางสะดวก	16	13.22
4) ยังไม่ได้เที่ยวอีกหลายแห่ง	7	5.79
5) ต้องการซื้อของฝาก	2	1.65
- ไม่ต้องการกลับมาอีก	3	2.48
เหตุผลที่ไม่ต้องการกลับมาอีก เพราะ....		
1) ต้องการพักผ่อนที่บ้าน	1	0.83
2) ระยะเวลาไกล	1	0.83
3) ที่เที่ยวเหมือนเดิม	1	0.83
รวม	121	100.0

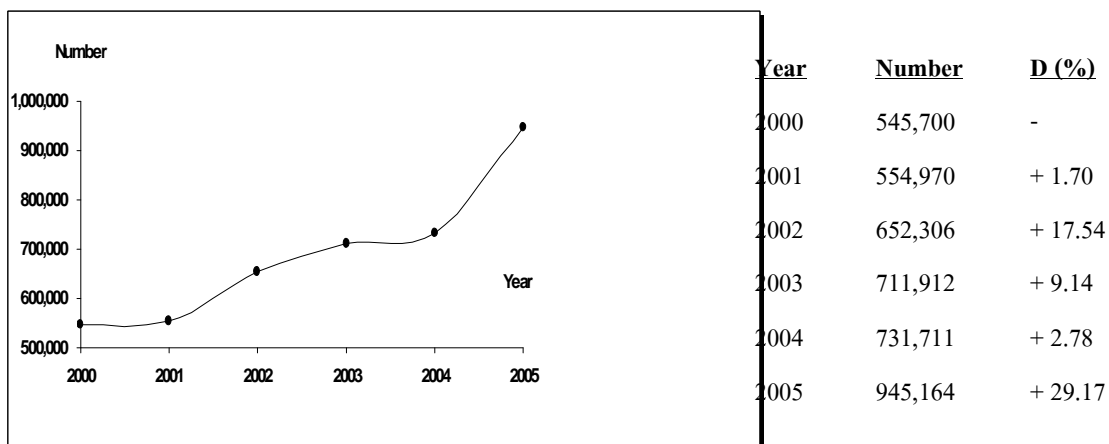
ตารางที่ 16 ข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1	ด้านการประชาสัมพันธ์	26	21.49
2	ด้านที่พัก	1	0.83
3	ด้านการสร้างเส้นทางคมนาคม	18	14.88
4	ด้านสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว	5	4.13
5	ที่ตั้งไกลจากแหล่งที่พัก	1	0.83
6	อัตราค่าผ่านประตูไม่เหมาะสม	7	5.79
7	เจ้าหน้าที่ที่ให้ข้อมูลการท่องเที่ยว	6	4.96
8	กิจกรรมการท่องเที่ยว	6	4.96
9	ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว	10	8.26

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ส่วนที่ 3 อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ

จากข้อมูลสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ พบว่าการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิมียุทธศาสตร์เติบโตในทิศทางที่ดี สังเกตได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.17 ปีจจัยที่คาดว่าจะส่งผลดีต่อการเดินทางท่องเที่ยวอาจเป็นผลมาจากจังหวัดชัยภูมิมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่งเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เช่น อุทยานแห่งชาติตาคลีและหนองหาน อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม (ทุ่งดอกกระเจียว) ประกอบกับภาครัฐและภาคเอกชนยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น อาทิ งานเทศกาลดอกกระเจียวบานระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคมของทุกปี งานเจ้าพ่อพญาแล และงานกาชาดจังหวัด เป็นต้น จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นยังมีการจัดการประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน และทัศนศึกษาของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ทำให้ส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวทั้งค้างคืนและเข้าไปเย็นกลับมากขึ้น

ภาพที่ 5 ความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

เมื่อพิจารณาข้อมูลแบบสอบถามจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น โรงแรม/ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของฝากที่ระลึก จำนวน 14 แห่งดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ

ผู้ประกอบการจำนวน 14 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 50 เป็นสถานประกอบการประเภทโรงแรม/รีสอร์ท เนื่องจากโรงแรมในจังหวัดชัยภูมิเพิ่มจำนวนขึ้นค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในเขตเมือง รองลงมา ร้อยละ 28.57 เป็นร้านขายของฝากที่ระลึก เหตุผลที่ลูกค้ามาใช้บริการส่วนใหญ่ร้อยละ 35.71 เนื่องจากสถานประกอบการมีจุดเด่น-มีความเป็นเอกลักษณ์ และมีกิจกรรมส่งเสริมการขาย

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการ จำแนกตามลักษณะทั่วไป

ข้อมูลสถานประกอบการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทสถานประกอบการ		
โรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์	7	50.00
ร้านอาหาร	2	14.29
ร้านขายของฝากที่ระลึก	4	28.57
อื่นๆ (ธุรกิจส่วนตัว, นวดแผนโบราณ)	1	7.14
รวม	14	100.0
2. การดำเนินงานของสถานประกอบการที่ลูกค้านิยมเข้ามาใช้บริการ ?		
จุดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์	5	35.71
กิจกรรมส่งเสริมการขาย	5	35.71
การให้บริการลูกค้า	4	28.58
รวม	14	100.0

สถานประกอบการประเภทโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์ มีจำนวนห้องพักสูงสุด 98 ห้อง ต่ำสุดเพียง 19 ห้อง และเฉลี่ยเท่ากับ 72 ห้อง โดยมีราคาห้องพักเริ่มต้นเฉลี่ย 500 บาท สูงสุด 1,200 บาท ต่ำสุด 180 บาท ส่วนค่าห้องพักสูงสุดเฉลี่ย 2,200 บาท จำนวนห้องสัมมนาเฉลี่ย 2 ห้อง และขนาดความจุของห้องสัมมนา จุคนได้เฉลี่ย 250 คน

ตารางที่ 18 ข้อมูลเบื้องต้นของสถานประกอบการประเภทโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์

รายการ	(N = 7 ราย)		
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย
จำนวนห้องพัก	19	98	72
ราคาห้องพักเริ่มต้น	180	1200	546
ราคาห้องพักสูงสุด	450	4000	2238
จำนวนห้องประชุม/สัมมนา	1	3	2
ความจุของห้องประชุม/สัมมนา	50	500	258

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมากที่สุด แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวมากที่สุดร้อยละ 64.29 คืออุทยานแห่งชาติป่าหินงาม รูปแบบกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยมมากที่สุดร้อยละ 71.42 คือกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 85.72

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการ จำแนกตามความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว

ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
1. แหล่งท่องเที่ยวประเภทใดที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว		
แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	14	100.0
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	-	-
วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น	-	-
รวม	14	100.0
2. แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยม		
อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	9	64.29
อุทยานแห่งชาติตาคลี	1	7.14
เขื่อนจุฬาภรณ์(เขื่อนน้ำพรม)	2	14.29
อุทยานแห่งชาติไทรทอง	1	7.14
อื่นๆ (พักผ่อน/ประชุมสัมมนา)	1	7.14
รวม	14	100.0
3. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยม		
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	10	71.42
ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2	14.29
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	2	14.29
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	-	-
รวม	14	100.0
4. จำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดอยู่ในระดับ		
มาก	1	7.14
ปานกลาง	12	85.72
น้อย	1	7.14
รวม	14	100.0

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 84.71 เป็นนักท่องเที่ยวคนไทย ส่วนอีกร้อยละ 15.29 เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยสถานประกอบการที่ให้ข้อมูล ระบุว่านักท่องเที่ยวชาวไทย สูงสุดถึงร้อยละ 99 ส่วนชาวต่างชาติที่ระบุสูงสุดคือร้อยละ 30 ได้แก่ ประเทศอังกฤษ อเมริกา เยอรมัน ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น ตามลำดับ

ตารางที่ 20 สถานประกอบการระบุลูกค้าส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการจำแนกเป็นชาวไทย และชาวต่างประเทศ

(N = 14 ราย)

ระบุ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย
ชาวไทย	70	99	84.71
ชาวต่างประเทศ	1	30	15.29

นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุด คือวันหยุดนักขัตฤกษ์ คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมาคือวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 57.14 ช่วงเวลาที่นิยมเข้าพักคือ เดือนมิถุนายน กันยายน พฤศจิกายน และธันวาคม ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 50 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากวิทยุ รองลงมาร้อยละ 35.71 ได้รับจากสิ่งพิมพ์ต่างๆ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพบว่าร้อยละ 64.29 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนที่เคยเข้าร่วมเป็นการเข้าร่วมเพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 21.43

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการ จำแนกตามความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว

ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
1. ช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมากที่สุด		
วันธรรมดา(จันทร์-ศุกร์)	2	14.29
วันหยุดเสาร์-อาทิตย์	4	28.57
วันหยุดนักขัตฤกษ์/	8	57.14
รวม	14	100.0
2. เคยได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของชัยภูมิ ?		
- ไม่เคย	-	-
- เคย		
โทรทัศน์	2	14.29
วิทยุ	7	50.00
สิ่งพิมพ์ต่างๆ	5	35.71
การร่วมประชุม/อบรม	-	-
รวม	14	100.0
3. เคยร่วมกิจกรรมส่งเสริม/พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ?		
- ไม่เคย		64.29
- เคย	9	
การสำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	-	-
การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	3	21.43
การเป็นคณะกรรมการการท่องเที่ยว	2	14.29
รวม	14	100.0

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ จากความคิดเห็นของผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับปัญหาเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ 1) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก (คะแนน = 24) 2) การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว (คะแนน = 18) 3) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน (คะแนน = 13) 4) การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ (คะแนน = 9) และ 5) ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (คะแนน = 7)

ตารางที่ 22 อันดับของปัญหาและค่าคะแนนระดับปัญหา-อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวใน
จังหวัดชัยภูมิ เรียงลำดับปัญหามากที่สุดไปถึน้อยที่สุด คือ (3-1)

ลำดับ	หัวข้อ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	ค่า คะแนน
		1	2	3	
1	การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก	6	3	-	24
2	การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	2	4	4	18
3	การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	2	3	1	13
4	การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ	1	2	2	9
5	ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	1	-	4	7

หมายเหตุ: ระดับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ จากความคิดเห็น
ของผู้ประกอบการ (อันดับ 1=3 คะแนน ถึง อันดับ 3=1 คะแนน)

ผู้ประกอบการเห็นว่าสิ่งที่ควรปรับปรุงมากที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวของ
จังหวัดชัยภูมิ โดยการให้ระดับความสำคัญของสิ่งที่ควรปรับปรุง (อันดับ 1=3 คะแนน ถึง อันดับ
3=1 คะแนน) ผู้ประกอบการให้ความสำคัญเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ 1) การบริการข้อมูลข่าวสาร
แก่นักท่องเที่ยว (คะแนน = 32) 2) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว (คะแนน = 18) 3) ความ
สะอาดของแหล่งท่องเที่ยว (คะแนน = 13) 4) ความปลอดภัยในการเดินทาง (คะแนน = 8) และ
5) การเอาใจเขามาใส่ใจเรา (คะแนน = 3)

ตารางที่ 23 อันดับของสิ่งที่ควรปรับปรุงมากที่สุดในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของ
จังหวัดชัยภูมิ เรียงลำดับปัญหามากที่สุดไปถึน้อยที่สุด คือ (3-1)

ลำดับ	หัวข้อ	อันดับ			ค่า คะแนน
		1	2	3	
1	การบริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว	8	3	2	32
2	การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	1	7	1	18
3	ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	2	2	3	13
4	ความปลอดภัยในการเดินทาง	-	1	6	8
5	การเอาใจเขามาใส่ใจเรา	1	-	-	3

หมายเหตุ: ระดับสิ่งที่ควรปรับปรุงมากที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ
(อันดับ 1=3 คะแนน ถึง อันดับ 3=1 คะแนน)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ผู้ประกอบการมีข้อเสนอแนะรวม 13 ประเด็น โดยประเด็นที่สถานประกอบการระบุนมากที่สุด 3 ราย (ร้อยละ 21.43) มี 2 ประเด็นคือ 1) ควรจัดสถานที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้มากขึ้น และ 2) ควรเพิ่มการสื่อสารประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้น

ตารางที่ 24 ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ควรจัดสถานที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้มากขึ้น	3	21.43
2	ควรเพิ่มการสื่อสารประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้น	3	21.43
3	เพิ่มป้ายบอกเส้นทางให้มากขึ้น	2	14.29
4	ดูแล/เพิ่มความปลอดภัยในการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว	2	14.29
5	ขาดการสนับสนุนจากส่วนราชการ	1	7.14
6	ดูแลความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	1	7.14
7	ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวและสินค้าประจำจังหวัด	1	7.14
8	สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงบางแห่งขาดการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่	1	7.14
9	การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้น	1	7.14
10	จังหวัดควรให้ความสนใจการท่องเที่ยวให้มากขึ้น	1	7.14
11	ควรปรับปรุงถนนให้ได้ตามมาตรฐาน	1	7.14
12	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้/ความเข้าใจในสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัด	1	7.14
13	ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บกับการท่องเที่ยว	1	7.14
รวม		14	100.0

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ส่วนที่ 4 กลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันภายในประเทศ

สภาพการแข่งขันของปัจจุบันนี้ คงไม่มีใครสามารถปฏิเสธได้ว่าเหตุแห่งการแข่งขันในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละที่นั่นเกิดจากศักยภาพหรือความสามารถที่จะทำกำไรในอุตสาหกรรมนั้น ๆ (Profit Potential) ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดศักยภาพแห่งการทำกำไรของแต่ละอุตสาหกรรม ได้แก่ ระดับความเข้มข้นแห่งการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมนั้นในขณะใดขณะหนึ่ง หากผู้ผลิตภายในอุตสาหกรรมสามารถมีผลกำไรจากการประกอบการในอุตสาหกรรมแล้ว ผลกำไรจะเป็นตัวดึงดูดให้นักลงทุนหน้าใหม่เข้ามาแข่งขันในอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลให้ระดับการแข่งขันมีมากขึ้น (สมคิด จาตุศรีพิทักษ์, 2549) ดังเช่น สภาพการแข่งขันในประเทศเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งในการผลักดันให้เกิดการแข่งขัน อุตสาหกรรมที่มีผู้แข่งขันมากรายจะทำให้เกิดสภาพการแข่งขันในประเทศเข้มข้นขึ้นและเกิดการผลักดันซึ่งกันและกันให้เกิดการพัฒนาและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้น ดังนั้นในทุกประเทศจึงส่งเสริมให้มีการแข่งขัน เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ-สังคมของคน

การศึกษาโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นการศึกษาระบบการจัดการภายในองค์กรของจังหวัดชัยภูมิ โดยพิจารณาจากพลังผลักดันการแข่งขัน 5 ประการดังนี้ (คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545)

1. อันตรายจากการเข้ามาของผู้แข่งขันรายใหม่
2. อำนาจต่อรองของผู้ซื้อ
3. อำนาจต่อรองของผู้ขาย
4. การคุกคามของผลิตภัณฑ์ทดแทน
5. สภาพการแข่งขันระหว่างผู้แข่งขันเดิมในอุตสาหกรรม

ตอนที่ 1 อันตรายจากการเข้ามาของผู้แข่งขันรายใหม่ (Threats Of New Entrants)

ผู้เข้มารายใหม่ภายในอุตสาหกรรมจะสร้างกำลังการผลิตขึ้นมาใหม่ ทำให้ส่วนแบ่งการตลาดและทรัพยากรของผู้เข้มารายใหม่คุกคามต่อองค์กรเดิม และถูกตอบโต้จากคู่แข่งที่มีอยู่เดิม ซึ่งสามารถอธิบายอุปสรรคของผู้เข้มารายใหม่ได้ดังนี้

1.1 ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ (Product Differentiation) ผลิตภัณฑ์ในที่นี้คือ แหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีจุดเด่นและความหลากหลายแตกต่างกันของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับจากลูกค้า (นักท่องเที่ยว) ดังนั้นผู้เข้ามาใหม่ต้องทุ่มเทเพื่อเอาชนะความจงรักภักดีของลูกค้า (นักท่องเที่ยว) ให้ได้ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันด้านราคา คุณภาพสินค้าและการให้บริการ เป็นต้น ฉะนั้นความแตกต่างของผลิตภัณฑ์จึงเป็นอุปสรรคของผู้เข้ามารายใหม่

1.2 นโยบายของรัฐ (Government Policy) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่นำรายได้หลักมาสู่ประเทศและเป็นอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดธุรกิจต่อเนื่องหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นธุรกิจโรงแรม/ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของฝากที่ระลึก บริษัทนำเที่ยว เป็นต้น เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ รัฐบาลจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดเอาไว้ เพื่อให้จังหวัดเล็ก ๆ ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายได้มีโอกาสแข่งขันกับจังหวัดใหญ่ ๆ ต่อไป ดังนั้นนโยบายของรัฐจึงเป็นอุปสรรคของผู้เข้ามารายใหม่

1.3 ความต้องการเงินทุน (Capital Cost) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ต้องใช้เงินทุนสูง เพราะต้องทำการวิเคราะห์และวิจัยตลาดตลอดเวลา เพื่อที่จะได้เข้าถึงส่วนแบ่งการตลาดและเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค (นักท่องเที่ยว) ตลอดเวลาด้วย ดังนั้นความต้องการเงินทุนจึงเป็นอุปสรรคของผู้เข้ามารายใหม่

1.4 ความเสียเปรียบด้านต้นทุน (Cost Advantage) ผู้เข้ามารายใหม่ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จะต้องเรียนรู้การพัฒนาตลาดและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น ที่มีอยู่ของคนในมากเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความคุ้นชินและรู้จักของลูกค้า (นักท่องเที่ยว) รวมถึงความรู้สึกอยากมาเยือนในแหล่งท่องเที่ยววัน ๆ ดังนั้นองค์กรเดิมจึงได้เปรียบในเรื่องของต้นทุนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นที่รู้จักของสื่อและบุคคลทั่วไปอยู่แล้ว

1.5 การเข้าถึงช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel Of Distribution) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีช่องทางการจำหน่ายตามกลุ่มผลิตภัณฑ์อยู่แล้ว ถ้าผู้เข้ามารายใหม่จะเข้าถึงช่องทางการจำหน่ายได้จะต้องมีกลยุทธ์ที่หลากหลายและต้องใช้ต้นทุนต่ำ เพื่อที่จะเปลี่ยนความจงรักภักดีของลูกค้า (นักท่องเที่ยว) ดังนั้นการเข้าถึงช่องทางการจำหน่ายจึงเป็นอุปสรรคของผู้เข้ามารายใหม่

สรุปผลการวิเคราะห์การคุกคามของผู้เข้ามารายใหม่ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความเข้มข้นของพลังการคุกคามของผู้เข้ามารายใหม่สูง และมีอุปสรรคต่อการเข้ามาสู่อุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นด้านเงินลงทุนสูง ความเสียเปรียบด้านต้นทุน ผลกระทบที่มีความแตกต่าง และผู้เข้ามารายใหม่ต้องมีกลยุทธ์เพื่อให้ได้ส่วนแบ่งการตลาด

ตอนที่ 2 อำนาจต่อรองผู้ซื้อ (Bargaining Power of Customer)

ผู้ซื้อมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมด้วยความสามารถของพวกเขาคือจะกดดันราคาให้ต่ำลง และคุณภาพดีขึ้น ปัจจัยที่ทำให้ผู้ซื้อมีการต่อรองสูงดังนี้

2.1 จำนวนของผู้ซื้อ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีผู้ซื้อเป็นจำนวนมาก เช่น นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวชาวไทย แต่สัดส่วนปริมาณการซื้อต่อยอดขายจะมีมากเป็นบางส่วนเท่านั้น ดังนั้นจำนวนของผู้ซื้อไม่มีผลต่ออำนาจต่อรองของผู้ซื้อ

2.2 มาตรฐานของสินค้าหรือบริการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีมาตรฐานสินค้าและบริการแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น แต่ละจังหวัดซึ่งขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ของแต่ละจังหวัด ดังนั้นผู้ซื้อจะมีอำนาจในการต่อรองต่ำ

2.3 Switching Cost ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การที่ผู้ซื้อจะเปลี่ยนจากการซื้อจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่งทำให้ Switching Cost ของผู้ซื้อเพิ่มขึ้น มีผลทำให้อำนาจต่อรองของผู้ซื้อต่ำ

2.4 การมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับต้นทุนของผู้ขาย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีวัตถุประสงค์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นหรือมีความสำคัญเฉพาะ ต้นทุนไม่แน่นอน ทำให้ผู้ซื้อไม่รู้ต้นทุนของผู้ขาย จึงมีผลทำให้อำนาจต่อรองของผู้ซื้อต่ำ

สรุปผลการวิเคราะห์อำนาจต่อรองของผู้ซื้อ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ผู้ซื้อมีอำนาจต่อรองต่ำ ผู้ซื้อที่มีจำนวนมากราย มาตรฐานสินค้ามีความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น ผู้ซื้อไม่รู้ต้นทุนของผู้ขาย และ Switching Cost ของผู้ซื้อเพิ่มขึ้น

ตอนที่ 3 อำนาจต่อรองของผู้ขาย (Bargaining Power Of Supplier)

ผู้จัดหาวัตถุดิบมีผลกระทบต่อศักยภาพการทำกำไรของธุรกิจ เพราะ Supplier อาจเพิ่มราคาหรือลดคุณภาพสินค้าหรือบริการที่จัดหาให้กับธุรกิจ ถ้าสภาวะการแข่งขันสูงปัจจัยที่มีผลต่ออำนาจต่อรองของ Supplier ดังนี้

3.1 จำนวนของ Supplier อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีจำนวนของ Supplier ทั่วประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่แต่ละจังหวัดมีวัตถุดิบที่มีความหลากหลายและน่าสนใจไม่แพ้กัน แต่แหล่งวัตถุดิบของประเทศไทยก็ยังขาดการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดี

3.2 สินค้าหรือบริการ สำหรับสินค้าหรือบริการของ Supplier มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมาก เพราะวัตถุดิบเป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย และเป็นจุดดึงดูดใจแก่ผู้ซื้อ ดังนั้น Supplier จึงมีอำนาจต่อรองสูง

3.3 ต้นทุน วัตถุดิบของธุรกิจในการหา Supplier การที่จะเปลี่ยนการซื้อวัตถุดิบจากรายหนึ่งไปยังอีกรายหนึ่ง จะทำให้ธุรกิจมี Switching Cost ในส่วนที่เพิ่มขึ้น เพราะอาจจะต้องทำการทดลอง พิสูจน์ ศึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพทั้งของวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่ใช้วัตถุดิบนั้น ๆ เป็นส่วนประกอบ ดังนั้น Switching Cost ของธุรกิจมีผลทำให้ Supplier มีอำนาจต่อรองสูง

สรุปผลการวิเคราะห์อำนาจต่อรองของผู้ขาย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ผู้ขายมีอำนาจการต่อรองสูง พบว่าจำนวน Supplier มีมากราย และสินค้าของ Supplier มีความสำคัญต่อประเทศมาก และมีผลทำให้ต้นทุนการเปลี่ยนชื่อของอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น

ตอนที่ 4 การคุกคามของผลิตภัณฑ์ทดแทน (Substitute Product)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ และจุดเด่นความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกัน ผู้ผลิตแต่ละที่แต่ละจังหวัดก็จะมีนโยบายและจุดขายที่จะพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะรักษาส่วนแบ่งการตลาดไว้ หากผลิตภัณฑ์ของจังหวัดนั้นแพงขึ้น ผู้บริโภคก็จะเปลี่ยนไปใช้ผลิตภัณฑ์จากจังหวัดอื่น จะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีสิ่งทดแทนได้แต่เป็นการทดแทนที่ไม่สมบูรณ์

สรุปผลการวิเคราะห์อุปสรรคของผลิตภัณฑ์ทดแทน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีอุปสรรคของสินค้าทดแทนสูง เพราะสินค้าที่จะมาทดแทนได้แต่เป็นการทดแทนที่ไม่สมบูรณ์

ตอนที่ 5 สภาพการแข่งขันระหว่างผู้แข่งขันเดิมในอุตสาหกรรม (The Degree Of River try In The Industry)

การแข่งขันภายในอุตสาหกรรมจะเป็นการแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาดโดยการใช้กลยุทธ์ เช่น การแข่งขันด้านราคา การแนะนำสินค้า การโฆษณา ปัจจัยที่ทำให้เกิดการแข่งกันอย่างรุนแรง คือ

5.1 จำนวนของกลุ่มแข่งขัน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีผู้ประกอบการหลายรายมีขนาดที่ไม่เท่ากัน ดังนั้นจำนวนคู่แข่งที่มีมากในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้เกิดการแข่งขันกันภายในอุตสาหกรรมในระดับสูง

5.2 อัตราการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งดูได้จาก Product Time ที่ออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภทมากขึ้น เพื่อเข้าถึงผู้บริโภคมากที่สุด ดังนั้นอัตราการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมจึงทำให้ความรุนแรงของการแข่งขันในอุตสาหกรรมสูง

5.3 คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ ถ้าพิจารณาถึงคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยพื้นฐานเหมือนกัน ไม่พิจารณาการนำเสนอของแต่ละจังหวัดจะมีการแข่งขันกันภายในเกรดแต่ละเกรดบนพื้นฐานราคาเท่านั้น ถ้า Switching Cost ต่ำ ลูกค้าน่าจะเปลี่ยนจากผู้จำหน่ายวัตถุดิบรายหนึ่งไปยังอีกรายหนึ่งเพื่อลดต้นทุน จะเป็นการสร้างความรุนแรงระหว่างผู้จำหน่ายวัตถุดิบ

5.4 อัตราต้นทุนคงที่ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่ต้องใช้ต้นทุนที่สูงมากนัก จึงมีผลทำให้การแข่งขันภายในอุตสาหกรรมมีความรุนแรง

5.5 กำลังการผลิต อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถขยายกำลังการผลิตได้เต็มที่ตามอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้น โครงการสนับสนุนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการบริหารจัดการด้านการ

ท่องเที่ยว ทำให้ต้นทุนการผลิตมีการวางแผนที่ดีและต้นทุนต่ำ ดังนั้นกำลังการผลิตจึงทำให้เกิดความรุนแรงในการแข่งขัน

5.6 อุปสรรคของการออกจากอุตสาหกรรม อุปสรรคของการถอนตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีต่ำ เนื่องจากทรัพย์สินมีความเฉพาะด้านต่ำ ความจงรักภักดีของผู้บริการต่อธุรกิจต่ำ ทำให้จังหวัดไม่ต้องมีการแข่งขัน

5.7 ความหลากหลายของกลุ่มแข่ง ภายในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวคู่แข่งมักมีกลยุทธ์และรูปแบบที่หลากหลาย ทำให้มีแนวทางการแข่งขันแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดความท้าทายและเกิดการแข่งกันอย่างไม่รู้ตัว

สรุปผลการวิเคราะห์ความรุนแรงของการแข่งขันในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเข้มข้นของการแข่งขันสูง มีความหลากหลายของกลุ่มแข่งขัน อัตราการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมรวดเร็ว การใช้กำลังการผลิตเต็มที่

จากการวิเคราะห์พลังผลักดันการแข่งขัน 5 ประการของโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 สรุปผลการวิเคราะห์พลังผลักดันการแข่งขัน 5 ประการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

พลังผลักดันแห่งการแข่งขัน	ระดับการแข่งขัน				
	สูงมาก	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำมาก
1. อัตราจากการเข้ามาของผู้แข่งขันรายใหม่		×			
2. อำนาจต่อรองของผู้ซื้อ		×			
3. อำนาจต่อรองของผู้ขาย			×		
4. อัตราจากสินค้าทดแทน				×	
5. สภาพการแข่งขันระหว่างผู้แข่งขันเดิม		×			

ส่วนที่ 5 เหตุสุตวิสัย

เหตุสุตวิสัย หมายถึง การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่อยู่นอกเหนือการควบคุมหรือการเกิดเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดคิดเอาไว้ก่อน เหตุสุตวิสัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อการกำหนดข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศ เนื่องจากเหตุสุตวิสัยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอุตสาหกรรมในระบบเพชรหรือในบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของอุตสาหกรรม

จากการศึกษาข้อมูลและการสำรวจสภาพพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ พบว่าจังหวัดชัยภูมิโดยทั่วไปเป็นป่าเขา โดยเฉพาะทางด้านเหนือและตะวันตกเป็นที่ราบสูงและมีป่ามาก ส่วนทางตอนกลางตอนใต้และด้านตะวันออกเป็นที่ราบ โดยระยะเวลาในแต่ละฤดูอาจคาดเคลื่อนไปตามสภาพดินฟ้าอากาศของแต่ละปี มีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาว ร้อนจัดในฤดูร้อน และช่วงฝนสลับกับช่วงแห้งแล้งแตกต่างกันอย่างชัดเจน และจากลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง มีเทือกเขาเพชรบูรณ์ทอดตัวเป็นแนวยาวทางทิศตะวันออก เทือกเขาแดงพญาเย็นทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้เทือกเขาดังกล่าวเป็นสิ่งที่กีดขวางลมฝน จากอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ จึงส่งผลให้ปริมาณน้ำฝนของจังหวัดชัยภูมิไม่มากเท่าที่ควรในฤดูฝน เนื่องจากสภาพภูมิประเทศตั้งอยู่ในเขตเงาฝน โดยเฉพาะพื้นที่ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือและด้านตะวันตกของจังหวัด

นอกจากนี้เหตุการณ์ที่ถือได้ว่าเป็นเหตุสุตวิสัยของการเดินทางท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวก็คือสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง-การปกครองที่ส่งผลถึงความไม่มั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากประเทศไทยได้เกิดเหตุการณ์หลายอย่างไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ระเบิดในจุดสำคัญของกรุงเทพมหานคร เหตุการณ์ความไม่สงบของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนด้านเศรษฐกิจ-สังคมนั้น ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เกิดโรคซาร์ โรคไข้หวัดนก และค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้นไปด้วย ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวลง

ดังนั้นเหตุสุตวิสัยที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวมาจากปัจจัยภายนอกที่เกิดในประเทศเท่านั้น ส่วนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมียังไม่มีเหตุการณ์ใดที่ส่งผลให้เกิดอุปสรรคต่อการเดินทางท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นด้านอุทกภัย วาตภัย หรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทำให้จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดหนึ่งที่เหมาะสมกับการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 6 บทบาทของรัฐบาล

รัฐบาลก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่นอกเหนือจากปัจจัยทั้งสี่ที่มีความสัมพันธ์กับข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศ และรัฐบาลไม่ควรเป็นตัวกำหนดข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศโดยตรง รัฐบาลควรเป็นเพียงตัวแปรที่มีผลต่อตัวกำหนดทั้งสี่ โดยบางกรณีอาจมีผลทางด้านบวกและด้านลบ

จากการสำรวจความคิดเห็นระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/เอกชน จำนวน 65 คน มีผลการวิเคราะห์แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของหน่วยงานภาครัฐ-ภาคเอกชน

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิให้มีความสามารถในการแข่งขันได้ดีขึ้นดังนี้

1.1 สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีภารกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ในการพัฒนามาตรฐาน การบริการด้านการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการสนับสนุนการ ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ให้อยู่ในระดับมาตรฐาน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และเพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1.2 สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ส่งเสริมและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชในเขตพื้นที่ป่า เพื่อการอนุรักษ์ โดยการควบคุมป้องกันพื้นที่ป่าอนุรักษ์เดิมที่มีอยู่ และฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ด้วยกลยุทธการส่งเสริมกระตุ้นและปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนมีความรู้สึกหวงแหน และการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร แหล่งนันทนาการและการท่องเที่ยวธรรมชาติของประชาชน

1.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลผลประโยชน์ของท้องถิ่น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.4 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 1 เป็นภูมิภาคที่สามที่องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือ อ.ส.ท. ในสมัยก่อน เล็งเห็นความสำคัญในการที่จะสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นภูมิภาคที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสาขาในประเทศแห่งแรกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงได้ถือกำเนิดขึ้น ณ จังหวัดนครราชสีมา โดยทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2521 ในสมัยแรก อ.ส.ท.สำนักงานนครราชสีมา รับผิดชอบการดำเนินงานทางด้านการท่องเที่ยวของทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จนกระทั่งมีการก่อตั้งสำนักงานสาขาในประเทศเพิ่มมากขึ้น และในที่สุดได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น “การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 1” โดยมีหน้าที่หลักดังต่อไปนี้ 1) งานโฆษณาชักชวนนักท่องเที่ยว 2) งานรับรองนักท่องเที่ยว 3) งานบำรุงสถานที่ท่องเที่ยวและที่พัก

1.5 สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด เน้นบทบาทการวางแผนการประชาสัมพันธ์ระดับจังหวัด โดยให้คำปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์แก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัด ส่งเสริมสนับสนุนรวมทั้งประสานการประชาสัมพันธ์ทั้งภาคคน โยบายและปฏิบัติการตลอดจนเป็นศูนย์กลางข้อมูล ข่าวสาร ของจังหวัด

1.6 หอการค้าจังหวัด เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการค้าอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงินและเศรษฐกิจ โดยมีได้มุ่งหวังกำไรและช่วยแก้ไขปัญหาในการดำเนินธุรกิจให้แก่สมาชิก เพื่อเป็นปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยส่วนรวม

ตารางที่ 26 วิทยาลัยฯ จำแนกตามหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในจังหวัดชัยภูมิ

ลำดับ	หน่วยงาน	วิทยาลัยฯ
1	อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	มุ่งอนุรักษ์ คุ้มครอง ป้องกัน รักษาทรัพยากรธรรมชาติ ร่วมกับประชาชนและพัฒนาการจัดการพื้นที่
2	อุทยานแห่งชาติไทรทอง	อนุรักษ์ ฟื้นฟูระบบนิเวศ พัฒนาการท่องเที่ยว โดยประชาชนมีส่วนร่วม
3	อุทยานแห่งชาติตาดโตน	อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอุทยานให้ยั่งยืนนาน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีส่วนร่วมของประชาชน

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ลำดับ	หน่วยงาน	วิสัยทัศน์
5	หอการค้าจังหวัดชัยภูมิ	ทำงานร่วมกับภาครัฐ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
6	สภาอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	เป็นผู้นำการพัฒนาอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4	องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ	เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรอินทรีย์มูลค่าเพิ่ม สร้างเสริมคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็ง แหล่งอุตสาหกรรมสิ่งทอ”
7	สภาอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ	เป็นผู้นำการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดชัยภูมิ
8	ประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยภูมิ	มุ่งสร้างโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกัน
9	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ	ส่งเสริมเศรษฐกิจการเกษตร อุตสาหกรรมสิ่งทอ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติและพัฒนาคูณภาพชีวิตที่ยั่งยืน
10	ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดชัยภูมิ	ส่งเสริม พัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬานันทนาการ
11	ที่ว่าการอำเภอภักดีชุมพล	ส่งเสริม พัฒนากีฬานันทนาการ และการท่องเที่ยว
12	ที่ว่าการอำเภอบำเหน็จณรงค์	ส่งเสริม พัฒนากีฬานันทนาการ และการท่องเที่ยว
13	ที่ว่าการอำเภอเนินสง่า	ส่งเสริม พัฒนากีฬานันทนาการ และการท่องเที่ยว
14	ที่ว่าการอำเภอคอนสาร	ส่งเสริม พัฒนากีฬานันทนาการ และการท่องเที่ยว
15	ที่ว่าการกิ่งอำเภอซับใหญ่	ส่งเสริม พัฒนากีฬานันทนาการ และการท่องเที่ยว
16	สำนักงานการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1	ศูนย์การท่องเที่ยวและสุขภาพแห่งเอเชีย

ตารางที่ 27 แผนงาน/โครงการตามแผนงานที่ผ่านมา จำแนกตามหน่วยงานภาครัฐและเอกชนใน
จังหวัดชัยภูมิ

ลำดับ	หน่วยงาน	แผนงาน/โครงการตามแผนงานที่ผ่านมาของหน่วยงาน
1	อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	ดำเนินกิจการตามโครงการ แผนงานประจำปี 2549คือ โครงการมีส่วนร่วมของชุมชนรอบแนว อุทยานฯ ., โครงการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ "ทุ่งดอกกระเจียวละลานตาที่ป่าหินงาม"
2	อุทยานแห่งชาติไทรทอง	อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ป้องกันฟื้นฟูธรรมชาติด้านการท่องเที่ยว
3	อุทยานแห่งชาติตาดโตน	แผนงานอนุรักษ์ ฟื้นฟูวิจัย พัฒนาป่าไม้และส่งเสริมการท่องเที่ยว
4	องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ	โครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการท่องเที่ยว แผนงานบริหารงานทั่วไป และโครงการท่องเที่ยวภาคฤดูร้อน
5	หอการค้าจังหวัดชัยภูมิ	จัดกิจกรรมหอการค้า
6	สภาอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ส่งเสริมผลักดันการลงทุนภาคอุตสาหกรรมสู่เส้นทางเศรษฐกิจ
7	สภาอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ	โครงการ NEC สร้างผู้ประกอบการใหม่
8	ประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยภูมิ	ดำเนินงานตามโครงการของหน่วยงาน
9	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ	จัดทำแผนแม่บท คู่มือพัฒนาการท่องเที่ยว ออกแบบรายละเอียดเพื่อปรับปรุง พัฒนาการท่องเที่ยว อทช.ไทรทอง, ป่าหินงาม
10	ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดชัยภูมิ	แผนส่งเสริมการ ทท .กีฬา และนันทนาการ
11	ที่ว่าการอำเภอภักดีชุมพล	-
12	ที่ว่าการอำเภอบำเหน็จณรงค์	-
13	ที่ว่าการอำเภอเนินสง่า	-
14	ที่ว่าการอำเภอคอนสาร	-
15	ที่ว่าการกิ่งอำเภอซับใหญ่	-
16	สำนักงานการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1	จัดโครงการส่งเสริมการขาย "นครชัยบุรินทร์"

ตารางที่ 28 แผนงาน/โครงการปัจจุบัน จำแนกตามหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในจังหวัดชัยภูมิ

ลำดับ	หน่วยงาน	แผนงาน/โครงการปัจจุบันของหน่วยงาน
1	อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	ดำเนินงานตามโครงการ/แผนงาน ปี 2550 โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จัดตั้งภูมิทัศน์, ป้องกันไฟป่าช่วงฤดูแล้ง, ความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐและเอกชน
2	อุทยานแห่งชาติไทรทอง	ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงนิเวศ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ ปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
3	อุทยานแห่งชาติตาดโตน	แผนงานอนุรักษ์ ฟื้นฟูวิจัย พัฒนาป่าไม้ ส่งเสริมการ ทท.เชิงอนุรักษ์
4	องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ	โครงการท่องเที่ยวช่วงฤดูหนาว ฤดูฝน ฤดูร้อน
5	หอการค้าจังหวัดชัยภูมิ	จัดโครงการเกี่ยวกับปฏิทินร่วมกับจังหวัด และกิจกรรมหอการค้า
6	สภาอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ส่งเสริมอุตสาหกรรมสู่อิน โดจีน
7	สภาอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ	การผลิตสื่อเพื่อการ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในรูปแบบข้อมูล ข่าวสาร เอกสารข่าว สื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์
8	ประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยภูมิ	ดำเนินการตามแผนประชาสัมพันธ์ของจังหวัด
9	สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ	แผนยุทธศาสตร์อยู่ดี – มีสุข พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
10	ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดชัยภูมิ	-
11	ที่ว่าการอำเภอภักดีชุมพล	-
12	ที่ว่าการอำเภอบำเหน็จณรงค์	-
13	ที่ว่าการอำเภอเนินสง่า	-
14	ที่ว่าการอำเภอคอนสาร	-
15	ที่ว่าการกิ่งอำเภอซับใหญ่	-
16	สำนักงานการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1	จัดโครงการ "ต้นไม้ของพ่อ"

ตอนที่ 2 ความพร้อมของหน่วยงานในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ความพร้อมของหน่วยงานในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชน เห็นว่ามีความพร้อมในระดับมาก มี 3 รายการ ดังนี้ (1) นโยบายของหน่วยงานที่ท่านสังกัด อยู่มีความชัดเจนทาง ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว $\bar{x} = 4.03$ (2) หน่วยงานของท่าน พร้อมที่จะมีการรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การเข้าร่วมส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว $\bar{x} = 3.95$ และ (3) หน่วยงานของท่านมีการวางแผนป้องกัน ดูแลและรักษาสภาพ แวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ $\bar{x} = 3.55$ มีความพร้อมในระดับปานกลาง 2 รายการ ดังนี้ (1) หน่วยงานของท่านมีการติดตามตรวจสอบและ ประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวหรือไม่ $\bar{x} = 3.40$ (2) จำนวน บุคลากรที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวในหน่วยงานของท่านมีความเพียงพอหรือไม่ $\bar{x} = 2.62$ และ มีความพร้อมในระดับน้อย 2 รายการ ดังนี้ (1) หน่วยงานของท่านมีวัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ ยานพาหนะ ฯลฯ เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์หรือไม่ $\bar{x} = 2.55$ (2) งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากส่วนกลาง เช่น รัฐบาล ททท. จังหวัด มีความเพียงพอ หรือไม่ในการสนับสนุนกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว $\bar{x} = 2.29$

ตารางที่ 29 ความพร้อมของหน่วยงานในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

ข้อบ่งชี้ความพร้อม	ร้อยละความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. นโยบายของหน่วยงานที่ท่านสังกัดอยู่มีความชัดเจนทางด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว	29.2	46.2	23.1	1.5	-	4.03
2. จำนวนบุคลากรที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวในหน่วยงานของท่านมีความเพียงพอหรือไม่	1.5	7.7	46.2	40.0	4.6	2.62
3. งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากส่วนกลาง (รัฐบาล ททท.จังหวัด) (มีความเพียงพอหรือไม่ในการสนับสนุนกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว)	-	1.5	41.5	41.5	15.4	2.29
4. หน่วยงานของท่านมีวัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ ยานพาหนะ ฯลฯ เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์หรือไม่	1.5	10.8	41.5	33.8	12.3	2.55

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ข้อบังคับความพร้อม	ร้อยละความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
5. หน่วยงานของท่านมีการวางแผนป้องกัน ดูแลและรักษา สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่	6.2	49.2	38.5	6.2	-	3.55
6. หน่วยงานของท่านมีการติดตามตรวจสอบและ ประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาการ ท่องเที่ยวหรือไม่	3.1	44.6	43.1	7.7	1.5	3.40
7. หน่วยงานของท่านพร้อมที่จะมีการณรงค์ให้ประชาชน ในพื้นที่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การเข้าร่วมส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว	23.1	53.8	20.0	1.5	1.5	3.95

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ (คำนวณจากระดับคะแนนความพึงพอใจ เมื่อน้อยที่สุด = 1 คะแนน : ถึงมากที่สุด = 5 คะแนนการแปลผลค่าเฉลี่ย มี 5ระดับคือ น้อยที่สุด = 1.80-1.00 คะแนน , น้อย = 2.60-1.81 คะแนน , ปานกลาง = 3.40-2.61 คะแนน , มาก = 4.20-3.41 คะแนน , มากที่สุด 5.00-4.21คะแนน

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

แม้ว่าการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่ดีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิก็ตาม แต่จากแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พบว่าแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมียังประสบกับปัญหาและอุปสรรคหลายอย่างอาทิเช่น

ก. ด้านสถานที่ท่องเที่ยว ไม่มีรายการใดที่มีปัญหาและข้อจำกัดในระดับมาก ทั้ง 11 รายการ จัดอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยมีปัญหาและข้อจำกัด 3 อันดับแรกคือ 1) ความเป็นระเบียบของสถานที่จำหน่ายสินค้า/เครื่องดื่ม ($\bar{x} = 3.15$) 2) การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ($\bar{x} = 3.06$) 3) แหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในปริมาณมาก ($\bar{x} = 3.00$)

ข. ด้านบุคคล ไม่มีรายการใดที่มีปัญหาและข้อจำกัดในระดับมาก ทั้ง 6 รายการจัดอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยมีปัญหาและข้อจำกัด 3 อันดับแรกคือ 1) ความรู้ ประสบการณ์ของมัคคุเทศก์ที่นำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.18$) 2) ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของบุคลากร ($\bar{x} = 3.14$) 3) เจ้าหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น บริษัทนำเที่ยว โรงแรม ฯลฯ ($\bar{x} = 3.08$)

ค. ด้านการดำเนินงาน การบริการ และการจัดการ มีปัญหาและข้อจำกัดในระดับมาก 1 รายการคือ การจัดระบบการจัดจำหน่ายสินค้า ($\bar{x} = 3.42$) ส่วนที่เหลืออีก 11 รายการเป็นปัญหาและข้อจำกัดในปานกลาง โดยมีปัญหาและข้อจำกัด 3 อันดับแรกคือ 1) ความร่วมมือกันระหว่างชุมชนที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.23$) 2) ความพร้อมของชุมชนสำหรับการให้บริการการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.20$) 3) เงินงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ที่เข้ามาช่วยเหลือ ($\bar{x} = 3.17$)

ง. ด้านนักท่องเที่ยว มีปัญหาและข้อจำกัดในระดับมาก 1 รายการ คือ ความต้องการของนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.42$) ส่วนที่เหลืออีก 4 รายการเป็นปัญหาและข้อจำกัดในปานกลาง โดยมีปัญหาและข้อจำกัด 3 อันดับแรกคือ 1) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มา ($\bar{x} = 3.12$) 2) ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัด ($\bar{x} = 3.09$) 3) จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม ($\bar{x} = 3.03$)

ตารางที่ 30 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ข้อบ่งชี้ความพร้อม	ร้อยละความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว						
1. แหล่งท่องเที่ยวไม่มีจุดดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว	3.1	13.8	50.8	24.6	7.7	2.80
2. แหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในปริมาณมาก	6.2	13.8	56.9	20.0	3.1	3.00
3. เส้นทางในการเดินทางเพื่อเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว	4.6	13.8	38.5	35.4	7.7	2.72

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ข้อบ่งชี้ความพร้อม	ร้อยละความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
4. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว	1.5	23.1	46.2	20.0	9.2	2.88
5. การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	2.9	21.5	40.0	24.6	4.6	3.06
6. การโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวตามสื่อต่าง ๆ	6.2	12.3	55.4	24.6	1.5	2.97
7. สิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ประปา ไฟฟ้า ในแหล่งท่องเที่ยว	6.2	18.5	38.5	32.3	4.6	2.89
8. สถานที่แสดงกิจกรรมและส่วนแสดงวิชาการในเรื่องสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	1.5	23.1	49.2	21.5	4.6	2.95
9. ความเพียงพอของสถานที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว	7.7	13.8	46.2	29.2	3.1	2.94
10. ความเป็นระเบียบของสถานที่จำหน่ายสินค้า/เครื่องดื่ม	12.3	12.3	53.8	21.5	-	3.15
11. ความสะอาดของห้องน้ำ-ห้องสุขา	4.6	18.5	50.8	15.4	10.8	2.91
ด้านบุคลากร						
12. ความเพียงพอของบุคลากรต่อการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	4.6	21.5	41.5	30.8	1.5	2.97
13. ความพร้อมของบุคลากรในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว	3.1	27.7	44.6	20.0	4.6	3.05
14. ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของบุคลากร	6.2	23.1	55.4	9.2	6.2	3.14
15. ความรู้ ประสบการณ์ของมัคคุเทศก์ที่นำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว	6.2	29.2	44.6	16.9	3.1	3.18
16. การจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การจัดทำเอกสาร แผ่นพับแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น	1.5	20.0	49.2	23.1	6.2	2.88
17. เจ้าหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น บริษัทนำเที่ยว โรงแรม ฯลฯ	6.2	23.1	49.2	15.4	6.2	3.08
ด้านการดำเนินงาน การบริหาร และการจัดการ						
18. การสื่อสารภายในหน่วยงานของจังหวัด	1.5	23.1	53.8	20.0	1.5	3.03
19. การสื่อสารระหว่างชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว	3.1	30.8	41.5	21.5	3.1	3.09

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ข้อบ่งชี้ความพร้อม	ร้อยละความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
20. การดูแลความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	4.6	20.0	58.5	10.8	6.2	3.06
21. รายได้จากจัดการการท่องเที่ยว	4.6	15.4	52.3	21.5	6.2	2.91
22. ความสามารถของชุมชนในการตอบสนองความต้องการ/ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	3.1	18.5	63.1	15.4	-	3.09
23. การวางแผนการตลาดของชุมชน						
24. ความร่วมมือกันระหว่างชุมชนที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	9.2	26.2	43.1	21.5	-	3.23
25. ความพร้อมของชุมชนสำหรับการให้บริการการท่องเที่ยว	3.1	30.8	50.8	13.8	1.5	3.20
26. การจัดระบบการจัดจำหน่ายสินค้า	10.8	33.8	41.5	13.8	-	3.42
27. การเข้ามาพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	7.7	18.5	55.4	15.4	3.1	3.12
28. เงินงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ที่เข้ามาช่วยเหลือ	13.8	20.0	40.0	21.5	4.6	3.17
29. การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ซึ่งนอกเหนือจากหน่วยงานต้นสังกัด	10.8	18.5	43.1	20.0	7.7	3.05
ด้านนักท่องเที่ยว						
30. ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัด	4.6	29.2	44.6	13.8	7.7	3.09
31. จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม	3.1	20.0	60.0	10.8	6.2	3.03
32. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มา	6.2	20.0	55.4	16.9	1.5	3.12
33. ความต้องการของนักท่องเที่ยว	10.8	29.2	52.3	6.2	1.5	3.42
34. ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	4.6	26.2	30.8	26.2	12.3	2.85

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ (คำนวณจากระดับคะแนนความพึงพอใจ เมื่อน้อยที่สุด = 1 คะแนน : ถึงมากที่สุด = 5 คะแนน การแปลผลค่าเฉลี่ย มี 5 ระดับคือ น้อยที่สุด = 1.80-1.00 คะแนน , น้อย = 2.60-1.81 คะแนน , ปานกลาง = 3.40-2.61 คะแนน , มาก = 4.20-3.41 คะแนน , มากที่สุด 5.00-4.21คะแนน

เจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชน มีข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ รวม 21 หัวข้อ โดยข้อเสนอแนะ 3 อันดับแรก ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ให้มีการอบรมคนให้ความรู้ประวัติของแหล่งท่องเที่ยวมากกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 16.92 2) ส่งเสริมสนับสนุนการ

ท่องเที่ยวท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 6.15 และ 3) จัดสรรงบประมาณสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 4.62

ตารางที่ 31 ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1	ให้มีการอบรมคนให้ความรู้ประวัติของแหล่งท่องเที่ยวมากกว่านี้	11	16.92
2	ให้หน่วยงานร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด	2	3.08
3	หน่วยงานทั้งรัฐและเอกชน ควรมีบทบาทด้านการประชาสัมพันธ์	1	1.54
4	ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวท้องถิ่น	4	6.15
5	รัฐควรจัดสรรงบประมาณผู้องค์กรท้องถิ่นให้เพียงพอ	1	1.54
6	เพิ่มงบประมาณโดยการบูรณาการ งบประมาณจากหน่วยงานในท้องถิ่น	1	1.54
7	พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ชุมชนพัฒนาตนเอง รับการสนับสนุนจากรัฐ	1	1.54
8	พัฒนาการท่องเที่ยว ไปพร้อมกับการ ประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง	2	3.08
9	เน้นมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว และการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว	1	1.54
10	ทุกหน่วยงานควรให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด	1	1.54
11	ทำถนนมาตรฐานเชื่อมเส้นทางสายหลัก และให้มีบริการนำเที่ยวครบวงจร	1	1.54
12	ต้องการให้มีรถโดยสารประจำทางผ่านมายังอุทยานด้วย เพราะไม่สะดวกกับนักท่องเที่ยวที่ไม่มีรถส่วนตัว	1	1.54
13	ต้องการให้ภาครัฐและเอกชนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง	1	1.54
14	ต้องการให้จังหวัดมีการประชาสัมพันธ์มากขึ้น	1	1.54
15	ช่วงเทศกาลดอกกระเจียว ควรมีเจ้าหน้าที่ให้ความดูแลด้วย ควรจัดหาคนช่วยในการจัดระเบียบร้านค้าและร้าน OTOP	1	1.54
16	จัดสรรงบประมาณสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว	3	4.62
17	จังหวัดควรมีการแจกแผ่นพับประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด	2	3.08
18	ควรรวมกลุ่มเป็นคัสเตอร์การท่องเที่ยว	1	1.54

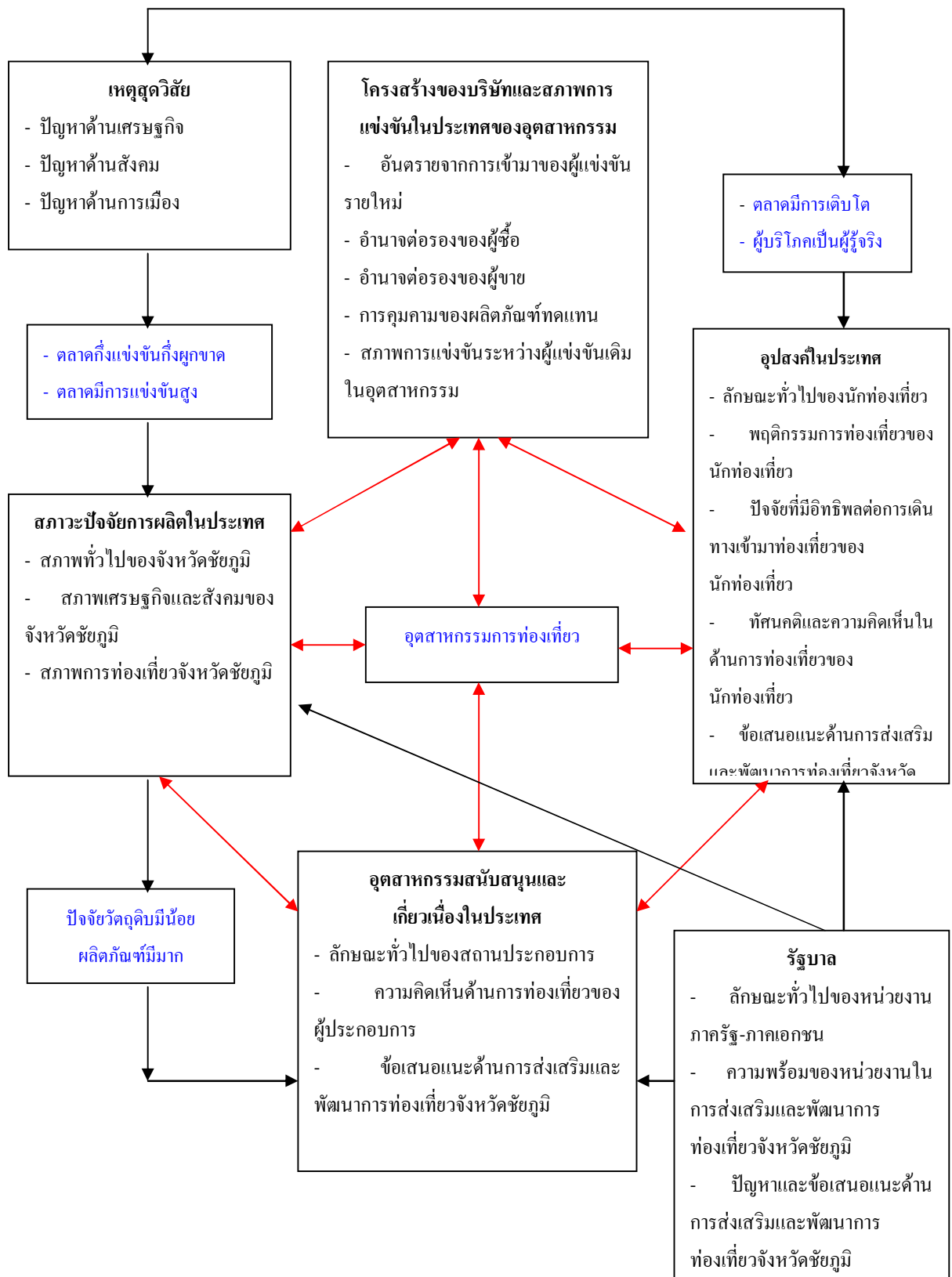
ตารางที่ 31 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
19	ควรมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้เพียงพอกับปริมาณงาน และควรจัดสรรงบประมาณคืนบริการสังคมให้เพียงพอ	1	1.54
20	ควรมีการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งงบประมาณให้มากกว่านี้ และควรให้เอกภาพกับอุทยานแห่งชาติ	2	3.08
21	ควรประชาสัมพันธ์ว่าสามารถอุทยานแห่งชาติเที่ยวป่าหิมนางมาได้ตลอดทั้งปี และควรระบุช่วงของดอกกระเจียวออกดอกให้ชัดเจน	1	1.54
รวม		65	100.0

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ส่วนที่ 7 สรุปผลการศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน

การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันตามแนวคิดของ Michael E.Porter ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งแสดงเป็นระบบเพชรสมบูรณ์ได้ดังภาพที่ 6 พบว่าปัจจัยการผลิตในจังหวัดชัยภูมิมีวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตน้อย เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้มีศักยภาพในการแข่งขัน ทั้ง ๆ ที่จังหวัดชัยภูมิมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นทางด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น ตลาดการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดและมีการแข่งขันสูง การกระจุกตัวต่ำ ซึ่งผู้ประกอบการซื้อสินค้าและบริการโดยใช้คุณภาพสินค้าเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจจึงเป็นผู้บริโภคที่รู้จริง เหตุสุดวิสัยจากนโยบายของรัฐ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนคณะรัฐมนตรีบ่อยครั้งทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการปรับเปลี่ยนนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามรัฐบาลมีส่วนช่วยส่งเสริมให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการพัฒนาในการกำหนดมาตรฐานทั้งในส่วนการดำเนินงานและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังคงมีการดำเนินงานบางส่วนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ เช่น การขาดงบประมาณสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 6 ระบบเพชรสมบูรณ์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 5

การวิเคราะห์ภาพรวมของจังหวัดชัยภูมิ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ในด้านความได้เปรียบแข่งขันตามแนวคิดของ ไมเคิล อี.พอตเตอร์ ทั้ง 6 ปัจจัย คือ (1) สถานะปัจจัยการผลิต (2) สถานะอุปสงค์ภายในประเทศ (3) อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง (4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขัน (5) เหตุสุดวิสัย (6) รัฐบาล ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ภาพรวมของจังหวัด ชัยภูมิได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ
  - 1.1 ภาพรวมการพัฒนาการท่องเที่ยว
  - 1.2 ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว
  - 1.3 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ
2. การวางแผนทางส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ
  - 2.1 หลักการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่แนวทางการปฏิบัติ
  - 2.2 การกำหนดแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ
  - 2.3 แนวทางโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้แผนกลยุทธ์

การวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ

1. ภาพรวมการพัฒนาการท่องเที่ยว
  - 1.1 แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิมีจำนวนและศักยภาพสูง สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวในระดับประเทศและนานาชาติได้ เช่น อุทยานแห่งชาติ

ศาลโตน อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติไทรทอง เขื่อนจุฬาภรณ์ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว (ทุ่งกระมัง) นอกจากจุดเด่นทางด้านแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวแล้ว จังหวัดชัยภูมิยังมีประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นที่น่าสนใจหลายแห่งเช่น ปรากฏ ภูพระสระหงส์ วัดพระพุทธรบาทเขายายหอม วัดพระธาตุหนองสามหมื่น เจดีย์โบราณอิฐแดงวัดบูรณ บ้านประโค หมู่บ้านไม้ค้ำเค้ และชุมชนหัตถกรรมสิ่งทอบ้านเขว้า อย่างไรก็ตามแหล่งท่องเที่ยวเสริมที่มีอยู่ยังขาดจุดเด่นบางประการ อีกทั้งมีที่ตั้งกระจายตัว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเป็นเพียงแหล่งท่องเที่ยวในระดับจังหวัดหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับคนในท้องถิ่นเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวต่อไปได้

นอกจากปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้พื้นที่ที่มีความพยายามที่จะยกระดับงานประเพณีต่าง ๆ ให้มีความโดดเด่น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นมากขึ้น ทั้งงานเทศกาลและประเพณีเช่น งานเทศกาลทุ่งดอกกระเจียวบาน งานประเพณีรำผีฟ้า งานบวงสรวงเจ้าพ่อพระยาแล งานแห่เทียนเข้าพรรษา งานบุญบั้งไฟ และงานบุญข้าวจี เป็นต้น เพียงแต่ต้องปรับปรุงรูปแบบของงานให้มีเอกลักษณ์และพัฒนาให้เกิดความแตกต่างและแปลกใหม่ เพื่อจะได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวในระดับประเทศได้

1.2 การคมนาคมขนส่งและการเดินทาง

การเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมินั้นค่อนข้างมีความได้เปรียบด้านการเชื่อมโยงในหลายวิธีการเดินทาง (Mode of Transportation) ทั้งการคมนาคมทางอากาศและทางบก เนื่องจากมีพื้นที่จังหวัดติดกับเมืองใหญ่ ๆ หลายแห่ง เช่น นครราชสีมา ขอนแก่น เพชรบูรณ์ และเลย ซึ่งทั้ง 4 จังหวัด มีถนนสายหลักเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่ง ซึ่งใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่นานจนเกินไป จึงสามารถถ่ายเทการพักแรมของนักท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดได้

1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่ทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิมีความสมบูรณ์มากขึ้น คือ ระบบโทรคมนาคม ไฟฟ้า น้ำประปา หรือโรงพยาบาลแล้วแต่อยู่ในสภาพที่มีความพร้อมที่จะเติบโตและรองรับการขยายตัวตามแนวโน้มการเติบโตด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี แต่ด้านโรงแรมที่พัก ร้านอาหาร นั้นยังขาดมาตรฐานการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอยู่มาก เนื่องจากขาดการสนับสนุนและพัฒนาความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจการ

ท่องเที่ยว รวมถึงร้านขายของฝากที่ระลึกที่ตั้งอยู่กระจายมีที่ตั้งไม่ชัดเจน จนทำให้เกิดปัญหา ด้านการเข้าถึง เนื่องจากไม่มีการรวบรวมแหล่งร้านค้าและแผนที่บอกทิศทางแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้จังหวัดชัยภูมิก็ยังไม่มีการประกอบการคนใดที่จะกล้าลงทุนเปิดบริษัทนำเที่ยว เนื่องจาก ขาดมัคคุเทศก์ที่มีความชำนาญ และความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับประวัติแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้ง ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศอีกด้วย

2. ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

จากการสำรวจสภาพพื้นที่และแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐ-ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ พบว่าแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทมี ปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งอาจสรุปปัญหาได้ดังนี้

2.1 ปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติตั้งอยู่ห่างไกลชุมชน ถนนทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวไม่ดี โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยว ประเภทถ้ำ น้ำตก และอุทยานแห่งชาติ ซึ่งส่วนใหญ่ถนนเป็นถนนลูกรัง การเดินทางฤดูฝนจะ ลำบาก รวมไปถึงขาดสัญลักษณ์ ป้ายบอกทางที่ชัดเจน ทำให้เป็นปัญหากับนักท่องเที่ยวมาก นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนาสถานส่วนใหญ่ตั้งอยู่ไกลจาก ถนนหลักทำให้การเข้าถึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก

2.2 ปัญหาด้านนโยบายและการจัดการ ซึ่งรวมถึงขาดงบประมาณและบุคลากร นักท่องเที่ยวไม่สามารถประสานงานกับผู้รับผิดชอบ มีปัญหาเรื่องผลประโยชน์ระหว่างกลุ่ม ร้านค้าเพราะขาดการจัดการที่ดี ไม่มีนโยบายและระเบียบที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังมีความขัดแย้ง ทางความคิดระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว บางหน่วยงานก็พยายามประชาสัมพันธ์ ดึงดูดนักท่องเที่ยวมาเที่ยว ในขณะที่กลุ่มอนุรักษ์ก็เน้นการอนุรักษ์เป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังขาด การประชาสัมพันธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงปัญหาความเสื่อมโทรม ขาดการจัดการพื้นที่ ที่ชัดเจนระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยวและพื้นที่อนุรักษ์ที่เหมาะสม

2.3 ปัญหาด้านการติดต่อประสานงาน ขาดการประสานงานหรือขอความร่วมมือจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น กรมศิลปากร ที่มีความชำนาญทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือทางด้านการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการขอความร่วมมือจัดทำป้ายสื่อความหมาย

ธรรมชาติจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังขาดการประสานงานกับประชาชนในท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีแต่การขอความร่วมมือเป็นครั้งคราว ทำให้การพัฒนาและการจัดการดูแลสภาพธรรมชาติทำได้ไม่เต็มที่

2.4 ปัญหาการบริการทางการท่องเที่ยว ในปัจจุบันปัญหาการบริการทางการท่องเที่ยวยังมีสภาพไม่รุนแรงนัก มีการขยายการบริการตามแนวโน้มการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นด้านการเดินทาง โรงแรมที่พัก ร้านอาหาร และร้านขายของฝากที่ระลึก ก็ยังเป็นไปตามสภาพของแนวโน้ม ปัญหาหลักคือ มาตรฐานของการให้บริการที่ยังขาดความเป็นมาตรฐานสากลเพียงพอที่จะยกระดับการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวระดับนานาชาติเข้ามาใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นป้ายสัญลักษณ์ มัคคุเทศก์ และสื่อให้ความรู้ทางอารยธรรม โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์ เนื่องจากยังขาดการสืบค้นเรื่องราว พร้อมการนำเสนออย่างเพียงพอที่จะรองรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าที่จะอนุรักษ์ต่อไป

2.5 ปัญหาด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ที่จอดรถ เป็นต้น ยังไม่มีความเพียงพอต่อการรองรับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเยือนในแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่มีห้องน้ำ บ้านพักรับรอง และน้ำดื่ม น้ำใช้

3. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

จากข้อมูลทั้งหมดในเรื่องภาพรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้ศึกษาและสังเคราะห์ผลข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดนั้น สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์หากกลยุทธ์ในระดับจังหวัดที่เหมาะสมดังที่เรียกกันว่า “STRATEGIC PLANS” เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของจังหวัดได้โดยการใช้วิธีการที่นิยมกันมากในปัจจุบันเพื่อให้ได้มาซึ่งแผนกลยุทธ์ดังกล่าวคือการวิเคราะห์ “SWOT ANALYSIS” ซึ่งเป็นวิธีการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กรหรือสถานที่เพื่อทำให้รู้สถานะของตนเองว่าเป็นอย่างไร ส่วนการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งที่มีผลกระทบด้านบวกและด้านลบก็จะทำให้มองเห็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่กำลังเกิดขึ้น หากนำความรู้สภาพภายในของตนเองมาวิเคราะห์ร่วมกับสภาพแวดล้อมก็จะทำให้มองเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์นั้นก็คือ “การวางแผนกลยุทธ์”

ดังนั้นในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยภายในและภายนอกของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมินั้นจะมองถึง 4 หลักใหญ่ ๆ คือ (1) ลักษณะทั่วไปของพื้นที่/แหล่งท่องเที่ยว (2) ความต้องการของนักท่องเที่ยว (3) การให้บริการการท่องเที่ยว (ผู้ประกอบการ) (4) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1 ลักษณะทั่วไปของพื้นที่/แหล่งท่องเที่ยว

3.1.1 จุดแข็ง

(1) จังหวัดชัยภูมิมีสถานที่ท่องเที่ยวทั้งด้านธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นเก่าแก่ที่กระจุกกระจายอยู่รอบ ๆ ทั่วทั้งจังหวัด

(2) จังหวัดชัยภูมิมีการคมนาคมขนส่งหลักถึง 3 รูปแบบคือ ทางรถไฟ ทางรถยนต์ และทางอากาศ ซึ่งการคมนาคมขนส่งทางรถยนต์นั้นถือว่าจังหวัดชัยภูมิเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งระหว่างภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีถนนสายหลักและสายรองเชื่อมโยงโครงข่ายไปยังจังหวัดใหญ่ ๆ ที่สำคัญหลายแห่ง เช่น กรุงเทพฯ เลย เชียงใหม่ นครสวรรค์ นครราชสีมา ขอนแก่น เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก

(3) จังหวัดชัยภูมิเป็นเมืองเล็ก ๆ ที่มีความสงบเรียบร้อยและการเมืองท้องถิ่นไม่วุ่นวาย สัมผัสได้จากสถิติการประกอบอาชญากรรมอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง เช่นจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีคดีรวมทั้งสิ้น 5,258 คดี ส่วนจังหวัดชัยภูมิ มีคดีรวมทั้งสิ้น 4,902 คดี สำหรับการนับถือศาสนาอื่น ๆ เช่น คริสต์ อิสลาม ก็พอมืออยู่บ้าง แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกับชาวพุทธได้อย่างปกติสุข ปราศจากข้อขัดแย้งทางลัทธิศาสนา

(4) ชาวชัยภูมิซึ่งเป็นเจ้าบ้านในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีทัศนคติในทางที่ดีต่อการท่องเที่ยว เพราะการท่องเที่ยวทำให้เกิดการสร้างแรงงานและรายได้ภายในท้องถิ่น ดังนั้นจึงไม่มีความคิดขัดแย้งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว แม้ว่าจะมีบางส่วนที่เห็นว่าการท่องเที่ยวจะทำให้มีโจรผู้ร้ายและค่าครองชีพสูงขึ้น แต่เมื่อคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมทำให้ชาวชัยภูมิส่วนใหญ่ไม่มีความคิดขัดแย้งในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวนับว่าเป็นนิมิตหมายอันดีสำหรับการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันในการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้น

3.1.2 จุดอ่อน

(1) แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร เช่น อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติไทรทอง และอุทยานแห่งชาติภูแลนคา ส่วนโบราณสถานและศาสนสถานก็ยังคงขาดการฟื้นฟูบูรณะเท่าที่ควรทำให้เกิดสภาพความเสื่อมโทรม เช่น วัดพระพุทธรูปเขาบายหอม วัดบูรณบ้านปะโค เป็นต้น บางกรณีได้มีการพัฒนาแต่ยังขาดการพิจารณาในเชิงอนุรักษ์ศิลปะดั้งเดิม หรือขาดการพัฒนาให้เข้ากับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของบริเวณแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีปัญหาในส่วนของสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อยู่ห่างไกลกันและตั้งอยู่กระจัดกระจายไปตามอำเภอต่าง ๆ ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางนาน ประกอบกับเส้นทางนอกเขตตัวเมืองมีลักษณะคดเคี้ยวสร้างความเมื่อยหนายในการเดินทางให้กับนักท่องเที่ยว และทำให้นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจแม้สถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นจะมีความน่าสนใจมากก็ตาม

(2) สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งของจังหวัดชัยภูมียังมีปัญหาเรื่องถนนที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ยังขาดการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง แล้วพบว่าจังหวัดชัยภูมิมีความพร้อมในด้านนี้น้อยกว่าทุกจังหวัดถึงแม้ว่าความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับใกล้เคียงกันก็ตาม แต่ระบบสาธารณูปโภคหลายอย่างของจังหวัดชัยภูมียังต้องมีการปรับปรุงเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวขึ้นอีกมาก โดยเฉพาะระบบไฟฟ้า และน้ำประปา นอกจากนี้สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งยังขาดแคลนห้องสุขา ที่ทิ้งขยะมูลฝอย ที่จอดรถ ป้ายบอกเส้นทาง และสื่อความหมายธรรมชาติอีกด้วย

3.1.3 โอกาส

(1) จังหวัดชัยภูมิเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ค่อนข้างสมบูรณ์ คือเป็นพื้นที่ภูเขาและป่าไม้ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการท่องเที่ยวแบบนี้ที่ต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติเป็นหลัก อีกทั้งพืชพันธุ์ไม้บางชนิดของจังหวัดชัยภูมิเป็นพืชที่พบเพียงแห่งเดียวในพื้นที่นี้ จึงทำให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ประกอบกับจังหวัดชัยภูมิยังไม่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางจึงยังไม่มีปัญหาจากการท่องเที่ยวดังเช่นจังหวัดอื่น ดังนั้นนับเป็นโอกาสดีที่จะมีการวางยุทธศาสตร์ในการตั้งรับที่ดีและมียุทธศาสตร์ในการรุกที่เหมาะสมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

(2) จากการศึกษาภูมิหลังของชาวอีสานมีหลักฐานวัฒนธรรมที่พบเห็นในเขตจังหวัดชัยภูมิ คือ ร่องรอยอารยธรรมลาวเวียงจันทร์เพราะบริเวณเหล่านี้เป็นทางเดินทัพในสมัยโบราณระหว่างเวียงจันทร์ลงไปยังกรุงเทพฯ โดยมีเส้นทางเดินทัพจากกรุงเทพฯผ่านเมืองสระบุรี เมืองชัยบาดาล ผ่านแนวเทือกเขาแดงพญาเย็นอันเป็นแนวเขตที่ราบสูงโคราช ซึ่งเป็นกำแพงธรรมชาติอันแข็งแกร่งยิ่งในการปกป้องดินแดนแถบนี้ ทางผ่านสำคัญได้แก่ ช่องตะโก (บริเวณช่องสำราญในเขตอำเภอเทพสถิตในปัจจุบัน) ผ่านทางด่านบ้านชวน (บริเวณอ.บำเหน็จณรงค์) ข้ามลำน้ำชีบริเวณเมืองหามหมอก (เมืองโบราณริมแม่น้ำชีในเขตอำเภอบ้านเขว้า) เข้าสู่บริเวณเมืองชัยภูมิผ่านเมืองกาหลง (บริเวณเมืองเก่าอำเภอคอนสวรรค์) ผ่านช่องสามหมอ (อำเภอแก้งคร้อ) เมืองภูเขียว เมืองภูเวียง สู่มืองหนองบัวลำภู เพื่อไปสู่เมืองเวียงจันทร์ เส้นทางนี้เป็นทางหลักในการเดินทัพในคราวเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์ก่อกบฏต่อกรุงเทพฯ เพราะเป็นเส้นทางที่ทัพเจ้าอนุวงศ์ใช้ในการถอยทัพและกวาดต้อนครัวเรือนในเขตอีสานกลับไปเวียงจันทร์ จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้จังหวัดชัยภูมิมีโอกาสที่จะพัฒนาหัวเมืองในอดีตของเส้นทางเดินทัพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมได้ เพราะมีหลักฐานเกี่ยวพันกับเส้นทางนี้คือ ศาลาเก่าห้องที่พักทัพของเจ้าอนุวงศ์ซึ่งเป็นซากปรักหักพังเห็นได้อยู่บางส่วนในปัจจุบัน

(3) ปัจจุบันจังหวัดชัยภูมิมีการคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบายทั้งทางบก และทางอากาศ และเป็นจังหวัดที่มีความเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงที่มีชื่อเสียงทางด้านแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้ว ทำให้จังหวัดชัยภูมิมีโอกาสทางด้านการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันกับจังหวัดใกล้เคียง เนื่องจากคนชัยภูมียังมีความเป็นกันเองและมีน้ำใจกับผู้มาเยือนค่อนข้างมาก ราคาอาหาร ที่พัก และค่าใช้จ่ายในการเดินทางก็ยังพอเหมาะ ไม่แพงเกินไปดังเมืองท่องเที่ยวใหญ่ ๆ บางแห่ง อีกทั้งในอดีตจังหวัดแห่งนี้เคยเป็นสมรภูมิการสู้รบเพื่ออธิปไตยของไทย ซึ่งเป็นวีรกรรมสำคัญของชาติ จนมีการสร้างเป็นอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพระยาแลขึ้น ประวัติความน่าสนใจตรงนี้เป็นจุดสำคัญที่จะนำเสนอเป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงศึกษาหาความรู้และประวัติศาสตร์ของชาติได้

(4) จังหวัดชัยภูมิมีชุมชนที่น่าสนใจหลายแห่งคือ ชุมชนหัตถกรรมบ้านเขว้า หมู่บ้านไม้ดัดแซ่ และวิถีชีวิตชาวบนหรือวิถีชีวิตชุมชนที่อาศัยอยู่ในป่า (ชาวญ้อฮู้กร) ซึ่งสามารถส่งเสริมให้คนต่างถิ่นเข้ามาศึกษาถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของประชาชนในพื้นที่เหล่านี้ได้ เนื่องจากปัจจุบันสภาพความเป็นอยู่ในชุมชนยังคงรักษานขนบธรรมเนียมและประเพณีโบราณต่าง ๆ เอาไว้ เช่น การใช้เกวียนในการสัญจร การเข้าทรง การรำขอพรผีปู่ย่า และการกวนข้าวเม่าหรือกระยาสาร เป็นต้น

(5) ไม่เพียงแต่รูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวแบบหลัก ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเท่านั้น จังหวัดชัยภูมิยังมีศักยภาพที่จะจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบพิเศษอื่น ๆ อีกได้ ดังเช่น การท่องเที่ยวแนวสุขภาพ โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวตั้งแต่วัยกลางคน ผู้ใกล้เกษียณ หรือเกษียณจากงานประจำแล้ว นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ต้องการพักผ่อนในเมืองที่เงียบสงบ สวยงาม ไม่คับคั่งดังเมืองใหญ่ ๆ รวมทั้งมีความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทางและการท่องเที่ยว ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่จังหวัดชัยภูมิมีอยู่สามารถสนองความต้องการของคนกลุ่มนี้ได้ ยกตัวอย่างเช่น การนวดแผนโบราณหรือการทำสปาเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อ เป็นต้น

3.1.4 อุปสรรค

(1) จังหวัดชัยภูมิจึงอุปสรรคในเรื่องของการเข้าถึงที่ยังไม่สะดวก เนื่องจากจังหวัดชัยภูมิมีชื่อเสียงเปรียบที่ตำแหน่งที่ตั้งของจังหวัดถูกขนาบข้างด้วยจังหวัดขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงด้านแหล่งท่องเที่ยวอยู่ก่อนแล้ว เช่น จังหวัดขอนแก่น เพชรบูรณ์ นครราชสีมา เลย ลพบุรี ทำให้ถูกบดบังและไม่อยู่ในความสนใจเป็นอันดับแรก ๆ ที่จะมาท่องเที่ยว ทำให้เป็นเพียงจังหวัดทางผ่านที่ไม่ได้เป็นจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวโดยตรง

(2) ภูมิอากาศของประเทศไทยมีแนวโน้มเกิดภาวะเรือนกระจก (Green House Effects) เนื่องจากการตัดไม้ทำลายป่า ส่งผลให้เกิดความแห้งแล้งสังเกตเห็นได้ชัด จนเป็นเหตุให้ภาคอีสานซึ่งเป็นภาคที่แห้งแล้งอยู่แล้ว กลับถูกมองว่าไม่มีแหล่งท่องเที่ยวใดที่น่าสนใจ

3.2 ความต้องการของนักท่องเที่ยว

3.2.1 จุดอ่อน

(1) จังหวัดชัยภูมิได้ลงมือประชาสัมพันธ์จังหวัดให้เป็นที่รู้จักในเชิงท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ทำให้ตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดยังไม่เฟื่องฟู เพราะไม่สามารถสร้างแรงจูงใจเพื่อการมาเยือนของนักท่องเที่ยวได้ อีกทั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ยังมีได้ทำหน้าที่ด้านนี้ต่อจังหวัดชัยภูมิอย่างเต็มที่ ทำให้นักท่องเที่ยวต้องระบุดูความต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิให้มากขึ้น นอกจากนั้นยังมีปัญหาในเรื่องการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ต่อเนื่อง เช่น มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเฉพาะช่วงที่มีเทศกาลสำคัญเท่านั้น และสื่อที่ใช้ยังล้าสมัยและไม่ดึงดูดความสนใจ ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลเรื่องการท่องเที่ยวภายในจังหวัดชัยภูมิน้อย

3.2.2 อุปสรรค

(1) ปัจจุบันประเทศไทยมีพลังงานด้านน้ำมันในจำนวนที่จำกัดและมีราคาแพง ส่งผลให้ค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้นตามไปด้วย จนทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ต้องประหยัดและลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวลง

(2) ในช่วงปีพ.ศ.2548-2549 ประเทศไทยประสบกับปัญหาและเหตุการณ์หลายอย่างไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอุทกภัย เหตุการณ์ไม่สงบของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไข้หวัดนก และโรคซาร์ ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลง เนื่องจากเกรงเหตุการณ์ดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศไทย

3.3 การให้บริการการท่องเที่ยว (ผู้ประกอบการ)

3.3.1 จุดอ่อน

(1) จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดที่ไม่มีผู้ประกอบการรายใดลงทุนทำธุรกิจด้านการนำเที่ยวทั้ง ๆ ที่ธุรกิจนี้ถือได้ว่าเป็นธุรกิจที่สามารถประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักกับแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดได้เป็นอย่างดี รวมทั้งบริษัทนำเที่ยวในส่วนกลางยังไม่นิยมจัดทัวร์มาลง ทำให้จังหวัดชัยภูมิมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติต่ำ

(2) จังหวัดชัยภูมิขาดแคลนมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ ความเข้าใจในแหล่งท่องเที่ยวน้อยมาก อีกทั้งไม่มีมัคคุเทศก์ที่ใช้ภาษาอังกฤษคอยให้ความรู้ทางด้านประวัติความเป็นมาในแหล่งท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

(3) จังหวัดชัยภูมินั้นมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายหลายแห่งแต่จากสภาพปัจจุบันยังมีธุรกิจให้บริการแก่นักท่องเที่ยวน้อยและยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมที่พัก จนเป็นเหตุให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในจังหวัดชัยภูมิไม่ได้รับความพึงพอใจกับการบริการ จนเป็นเหตุให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางไปพักในจังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น

(4) จังหวัดชัยภูมิมีสินค้าและของฝากที่ระลึกเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวคุณภาพโดยรวมยังคงดี ทำให้มีโอกาสน้อยในการสร้างรายได้ โดยเฉพาะจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่นิยมซื้อของฝากที่ระลึกกลับไปยังประเทศของตน

3.4 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.4.1 จุดแข็ง

(1) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนาจังหวัดชัยภูมิให้เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3.4.2 จุดอ่อน

(1) ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาของจังหวัดชัยภูมียังเป็นทางด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเป็นหลัก นอกจากจะเป็นการใช้งบประมาณไปในทางนี้แล้ว ยังต้องจัดสรรงบประมาณดังกล่าวไปใช้ในเรื่องการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการกระตุ้นให้ประชาชนเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อจังหวัดชัยภูมิ และการจัดทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดแล้วก็น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อจังหวัดมากกว่า

3.4.3 โอกาส

(1) จังหวัดชัยภูมิมีการสำรวจแร่ธาตุโปแตส ทองคำขาว ทองแดง หินปูน เหล็ก สินเธาว์ และแร่ธาตุอื่น ๆ ในปริมาณสูง เช่น ปูนโปแตส ซึ่งมีความต้องการสูง ขณะนี้การทำเหมืองแร่โปแตสยังมีปัญหาด้านการขจัดของเสีย ซึ่งกำลังสำรวจการอัดของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิตลงใต้ดิน หากประสบความสำเร็จก็จะดำเนินการต่อไปได้ รวมทั้งมีโอกาสในการลงทุนในด้านการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างมาก

(2) นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิมากขึ้น โดยให้ประโยชน์ในด้านภาษีอากร และประโยชน์อื่น ๆ ภายใต้งบประมาณที่เหมาะสมกับการลงทุน เช่น การส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอภายในจังหวัดชัยภูมิก็ได้รับการยกเว้นภาษี เป็นต้น

(3) ปัจจุบันการพัฒนาและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทันสมัยขึ้นทำให้เป็นโอกาสอันดีที่จะมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิให้คนได้รู้จักกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่มากมายทั้งในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น

3.4.4 อุปสรรค

(1) สภาพปัจจุบันประเทศไทยผลักดันให้จังหวัดหรือท้องถิ่นมีศักยภาพในเชิงธุรกิจมากขึ้น ทำให้จังหวัดใกล้เคียงดังเช่น จังหวัดขอนแก่นและนครราชสีมามีอำนาจทางเศรษฐกิจที่สำคัญเช่นกัน จนเป็นเหตุให้จังหวัดชัยภูมิซึ่งเป็นจังหวัดที่ยังคงผูกพันกับฐานการเกษตรต้องประสบกับแรงแข่งขันมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา โดยเฉพาะการถูกแย่งชิงทุนและทรัพยากรภายในจังหวัดและถ้าหากจังหวัดชัยภูมิไม่ยอมให้เป็นจังหวัดที่ถูกมองข้ามดังเช่นที่ผ่านมา จังหวัดชัยภูมิจำเป็นต้องสร้างกลยุทธ์และแรงผลักดันให้เกิดการแข่งขันด้านการลงทุนให้มากขึ้นด้วย

(2) การเมืองของประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรีบ่อยครั้ง ส่งผลให้กระทบต่อนโยบายด้านการท่องเที่ยว รวมถึงความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับนักการเมืองระดับชาติที่มีประโยชน์ทับซ้อนกันในเชิงนโยบายต่อกัน

ตารางที่ 32 สรุปการวิเคราะห์ภาพรวมของจังหวัดชัยภูมิ

จุดแข็ง	โอกาส	จุดอ่อน	อุปสรรค
1. ความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	1. การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีสภาพถนนขรุขระและไม่มีป้ายบอกเส้นทาง	1. แหล่งที่ตั้งของจังหวัดถูกแวดล้อมด้วยจังหวัดใหญ่ ๆ ที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยว
2. ความพร้อมของประชาชน	2. การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	2. การพัฒนาปรับปรุงและรักษาแหล่งท่องเที่ยว	2. ปัจจัยเสริมอื่น ๆ เช่น สภาพอากาศ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
3. ความเป็นเมืองสงบและปลอดภัย	3. การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น	3. การขาดแคลนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยว	

ตารางที่ 32 (ต่อ)

จุดแข็ง	โอกาส	จุดอ่อน	อุปสรรค
4. โครงข่ายการคมนาคมที่สะดวกสบาย	4. การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแนวสุขภาพ 5. การส่งเสริมการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรภายในจังหวัด เช่น ฝ้ายไหม เป็นต้น	4. ขาดการประชาสัมพันธ์และการตลาด 5. ขาดแคลนธุรกิจและบุคลากรทางการท่องเที่ยว 6. งบประมาณของจังหวัดยังไม่ได้รับการจัดสรรที่เพียงพอ	

การวางแผนทางส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

1. หลักการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่แนวทางการปฏิบัติ

การวางแผนกลยุทธ์ หรือ Strategic Planning นั้นเป็นสิ่งที่ใช้กันแพร่หลายมาก ในกิจการด้านการทหาร ในด้านการศึกษาระดับสูง ในด้านการเมืองระหว่างประเทศ และโดยเฉพาะในการบริหาร ในวงการธุรกิจเอกชนนั้น ประสบความสำเร็จสูงมาก ก้าวหน้าและเป็นที่ยกย่องถึงกันมาก ปัจจุบันนี้การวางแผนแบบแผนกลยุทธ์ได้แพร่หลายเข้ามาในวงงานราชการมากขึ้น แต่คำที่นิยมใช้และได้รับการยอมรับมากที่สุดคือ “แผนยุทธศาสตร์”

การวางแผนเชิงกลยุทธ์นั้น เป็นการวางแผนที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ มีการกำหนดเป้าหมายระยะยาวที่แน่ชัด มีการวิเคราะห์อนาคตและคิดเชิงการแข่งขัน ที่ต้องการระบบการทำงานที่มีความสามารถในการปรับตัวสูง สำหรับการทำงานในสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ต้องการระบบการทำงานที่คล่องตัว ต้องการการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงในการสู่เป้าหมายในอนาคต สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อความอยู่รอด (Survive) และความก้าวหน้า (Growth) ขององค์กร ของหน่วยงาน หรือของธุรกิจของตนในอนาคต

การวางแผนกลยุทธ์หรือการวางแผนเชิงกลยุทธ์นี้ มีส่วนเป็นอย่างมากต่อการสร้างความเป็นผู้นำ (Leadership) หรือในการสร้างภาพลักษณ์ (Image) ที่แสดงถึงจุดเด่นของหน่วยงาน ขององค์กรหรือของธุรกิจ ในการวางแผนกลยุทธ์นั้น จะมีการกำหนดเป้าหมายรวมขององค์กร สำหรับการดำเนินในอนาคต ที่เรียกว่า วิสัยทัศน์ มีการคิดในเชิงรุก มุ่งเอาดี เอาเด่น เอาก้าวหน้า ก้าวไกล มุ่งเอาชนะ เอาความยิ่งใหญ่ เน้นคุณภาพ เอาความเป็นเลิศ อย่างไรก็ตามการมีแผนกลยุทธ์ไว้ก็มิได้เป็นหลักประกันว่าองค์กรนั้นจะก้าวไปสู่ความสำเร็จได้ หากองค์กรนั้นไม่สามารถที่จะนำกลยุทธ์ที่วางไว้ไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จเป็นรูปธรรม และบ่อยครั้งที่พบว่าแผนกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดมาอย่างดีต้องประสบกับความล้มเหลว เพราะองค์กรไม่สามารถที่จะปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาในส่วนต่าง ๆ ได้

ดังนั้นแผนกลยุทธ์ที่ดีจึงควบคู่กับการนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะพิจารณาได้จากภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์และการนำไปสู่การปฏิบัติ (ดำรง วัฒนา, 2545)

	การนำไปปฏิบัติ	การนำไปปฏิบัติไม่ดี
กลยุทธ์ดี	สำเร็จ (Success)	เพ้อเจ้อ (Sweet Dream)
กลยุทธ์ไม่ดี	เสี่ยงดวง (Gambling)	ล้มเหลว (Failure)

ภาพที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์และการนำไปสู่การปฏิบัติ

ในการพิจารณากำหนดโครงการเพื่อบรรลุลงในแผนปฏิบัติการสำหรับที่จะนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัตินั้น นอกจากจะต้องคิดถึงโครงการที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ได้กำหนดไว้แล้ว ก็ยังต้องคำนึงถึงโครงการและกิจกรรมสำหรับที่จะปรับเปลี่ยน พัฒนาขีดความสามารถขององค์กรให้สามารถที่จะนำแผนกลยุทธ์นั้นไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน มักต้องมีการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยสำคัญขององค์กรในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดโครงสร้างขององค์กร เช่น การเพิ่ม หรือลดหน่วยงานเพื่อนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ หรือ การมอบหมายงานใหม่ที่เกิดขึ้นจากแผนยุทธศาสตร์
2. การปรับเปลี่ยนระบบ ระเบียบ ขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อรองรับกลยุทธ์การดำเนินงานใหม่

3. การจัดกรอบอัตรากำลังและบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้ายบุคลากรใหม่ เพื่อให้ไปปฏิบัติหน้าที่ตามกลยุทธ์ใหม่

4. การพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติของบุคลากรในส่วนงานต่าง ๆ ให้มีความเข้าใจถึงกลยุทธ์ใหม่ และสามารถปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ใหม่ได้

5. การสร้างเสริมหรือปรับแต่งวัฒนธรรมในการทำงานของคนในองค์กรใหม่ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์

6. การสร้างความเข้าใจร่วมกันในหมู่พนักงานทุกระดับถึงกลยุทธ์ใหม่ และเหตุผลความจำเป็นที่ต้องเลือกใช้กลยุทธ์นั้น ๆ โดยมุ่งให้ทุกคนได้มีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) คือ ให้ทุกคนมองเห็นภาพขององค์กรในสภาพที่พึงปรารถนา เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้พนักงานทุกคนร่วมแรงร่วมใจกัน ดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่ได้กำหนดไว้

7. การจัดหาและจัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาองค์กรในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การกำหนดแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ผู้วิจัยพบว่าจังหวัดชัยภูมิเป็นเมืองที่ถูกแวดล้อมด้วยจังหวัดที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวและเป็นเมืองใหญ่ที่สำคัญ โดยเฉพาะจังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น เนื่องจากจังหวัดทั้ง 2 เป็นศูนย์กลางอำนาจทางสภาพเศรษฐกิจ-สังคมของภาคอีสานตอนล่าง ดังนั้นเพื่อให้จังหวัดชัยภูมิมีอำนาจทางด้านเศรษฐกิจ-สังคมที่เข้มแข็งเช่นกัน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ โดยนำเอาผลการวิเคราะห์ Swot Analysis ไปจัดทำกลยุทธ์โดยตรง โดยการนำเอาปัจจัยแต่ละประการมาจับคู่กันเป็นกลยุทธ์ ซึ่งเรียกว่า “การจัดทำ TOWS Matrix”

การนำจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของจังหวัดชัยภูมิที่ได้จากการสำรวจและจากแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว สามารถนำมาจัดทำเป็นกลยุทธ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติหรือเป็นแนวคิดที่จะวางแผน โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิได้ดังนี้

- 2.1 กลยุทธ์ใช้จุดแข็งให้เป็นโอกาส (SO)
- 2.2 กลยุทธ์ใช้จุดอ่อนให้เป็นโอกาส (WO)
- 2.3 กลยุทธ์ใช้จุดแข็งลดอุปสรรค (ST)
- 2.4 กลยุทธ์ลดจุดอ่อนหลีกเลี่ยงอุปสรรค (WT)

2.1 กลยุทธ์ใช้จุดแข็งให้เป็นโอกาส (SO)

2.1.1 จังหวัดชัยภูมิเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ค่อนข้างสมบูรณ์ คือ เป็นพื้นที่ภูเขา และป่าไม้ กอปรกับการที่มีพันธุ์ไม้บางชนิดที่สามารถพบได้แห่งเดียวในจังหวัด ชัยภูมินั้นก็คือ “ดอกกระเจียว” ดังนั้นจึงมีความสอดคล้องกับการที่จะส่งเสริมให้มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นตามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่มีความต้องการให้พัฒนาในด้านนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่มีความชื่นชอบธรรมชาติและต้องการศึกษาธรรมชาติของ แหล่งท่องเที่ยว นอกเหนือจากการเพิ่มช่องทางการท่องเที่ยวในด้านธรรมชาติแล้ว จังหวัดชัยภูมียังมีความพร้อมที่จะสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมได้ เพราะมีหลักฐานที่สามารถอ้างอิงได้ว่าบริเวณเขตจังหวัดชัยภูมิมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สมัยเจ้าอนุวงศ์แห่งกรุงเวียงจันทน์ใช้เป็นทางผ่านในการเดินทางไปยังกรุงเทพมหานคร ดังนั้นการจัดทำยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดชัยภูมิควรส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ชุมชนของชาวเมืองชัยภูมิและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนวดแผนโบราณเพื่อผ่อนคลายร่างกายให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวแนวสุขภาพบรรจุไว้ด้วย

2.1.2 จังหวัดชัยภูมิมีความพร้อมในส่วนของประชากรในท้องถิ่นที่มีความเป็นเจ้าบ้าน ที่ดี และมีความยินดีที่จะต้อนรับกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาในจังหวัดชัยภูมิ ดังนั้น การที่จังหวัดชัยภูมิจะพัฒนาการท่องเที่ยวของตนเองให้เป็นการท่องเที่ยวแบบวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นผลดีที่จะเป็นตัวส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิพัฒนาต่อเนื่องในอนาคตได้

2.1.3 จังหวัดชัยภูมิมีความพร้อมด้านการคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบายทั้งทางรถไฟ รถยนต์ และเครื่องบิน และเป็นจังหวัดที่มีความสงบเรียบร้อยเนื่องจากปัญหาการก่ออาชญากรรมที่มี สัดส่วนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่ดีที่จะมีการส่งเสริมให้นัก ลงทุนเข้ามาลงทุนในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของทางจังหวัดชัยภูมิ เช่น อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ และธุรกิจต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นต้น รวมทั้ง การจัดให้มีการท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่มภายในจังหวัดชัยภูมิ

2.2 กลยุทธ์ใช้จุดอ่อนให้เป็นโอกาส (WO)

2.2.1 แม้ว่าจังหวัดชัยภูมิจะมีอุปสรรคในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ขาดความสะดวกสบาย เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ เช่น พื้นผิวจราจร และป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น แต่เนื่องจากทางจังหวัดชัยภูมิมีความพยายามที่จะพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น และการท่องเที่ยวแนวสุขภาพ ดังนั้นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรที่จะมีการปรับปรุงเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในจังหวัดชัยภูมิให้มากขึ้น

2.2.2 จังหวัดชัยภูมิมีความขาดแคลนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะระบบโทรศัพท์ที่เป็นอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญภายในจังหวัดชัยภูมิ ดังนั้นการที่จังหวัดมีแผนที่จะสนับสนุนการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ จึงเป็นผลดีที่จะเชิญชวนภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคของจังหวัดชัยภูมิให้ดีขึ้น

2.2.3 การขาดแคลนธุรกิจและบุคลากรทางการท่องเที่ยวถือเป็นอุปสรรคมากในการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากการขาดแคลนหน่วยงานด้านนี้จะทำให้ขาดหน่วยงานที่จะช่วยในการประชาสัมพันธ์ และเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในจังหวัดชัยภูมิ รวมทั้งการที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าท่องเที่ยวยังประสบกับปัญหาในส่วนของบุคลากรที่มีความรู้ที่จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้เกิดธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะมีการเชิญชวนให้นักลงทุนที่มีความสนใจได้มีโอกาสที่จะเข้ามาศึกษาถึงความเป็นไปได้ของการลงทุนในธุรกิจด้านนี้ก่อนที่จะตัดสินใจในการลงทุน และทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ควรที่จะให้สิทธิพิเศษสำหรับผู้ที่มีความสนใจในการเข้ามาลงทุนภาคในจังหวัดชัยภูมิ

2.3 กลยุทธ์ใช้จุดแข็งลดอุปสรรค (ST)

2.3.1 ความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว การเป็นเจ้าบ้านที่ดี และความสงบเรียบร้อยภายในจังหวัดชัยภูมิ รวมทั้งการคมนาคมที่มีความเชื่อมโยงไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิให้มีการพัฒนาต่อไปได้ในอนาคต แต่เนื่องจากปัญหาที่พบคือแหล่งที่ตั้งของจังหวัด

ชัยภูมิที่ถูกขนาบข้างด้วยจังหวัดที่มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยว จึงทำให้ทางจังหวัดประสบปัญหาเกี่ยวกับการมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวน้อย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริม และประสานความร่วมมือกับจังหวัดใกล้เคียงในการจัดให้มีการท่องเที่ยวแบบเครือข่ายการท่องเที่ยว

2.4 กลยุทธ์ลดจุดอ่อนหลักเลี้ยงอุปสรรค (WT)

2.4.1 อุปสรรคที่พบในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นปัญหาในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ยังค่อนข้างไม่สะดวกเท่าที่ควร และการปรับปรุง ดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการขาดแคลนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นกับการท่องเที่ยว ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวอาจมาจากการที่แหล่งที่ตั้งของจังหวัดชัยภูมิที่ถูกขนาบข้างด้วยจังหวัดที่มีชื่อเสียงทางด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นการนำเสนอโครงการต่าง ๆ ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจทำให้ได้รับงบประมาณที่ล่าช้า และไม่เพียงพอต่อการพัฒนา จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิควรมีการศึกษาแผนงาน โครงการของจังหวัดใกล้เคียงที่มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวเพื่อที่จะให้เป็นมาตรฐาน หรือติดต่อประสานงานกันเพื่อเสนอโครงการในการพัฒนาร่วมกัน และเป็นการสร้างความน่าสนใจในการขอรับงบประมาณในการพัฒนาด้วย

2.4.2 การขาดแคลนการประชาสัมพันธ์ การขาดแคลนธุรกิจและบุคลากรทางการท่องเที่ยว และการขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยว อาจจะมีผลเนื่องมาจากปัญหาทางด้านการเมืองและการปกครอง เพราะในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อยครั้ง ดังนั้นการจัดทำงบประมาณจึงมีผลทำให้ล่าช้าตามไปด้วย และในส่วนของงบประมาณที่จะใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และงบประมาณที่จะใช้ในการสนับสนุนการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ จึงอาจจะไม่เพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนา ดังนั้นทางจังหวัดชัยภูมิจึงควรที่จะมีการแก้ไขปัญหาในเรื่องของการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ และธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยมีการพิจารณา และคัดเลือกโครงการที่มีความสำคัญขึ้นมาก่อนเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

3.1 โครงการติดตั้งระบบข้อมูลและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัด

จังหวัดชัยภูมียังมิได้มีการเผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยภูมิให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางในกลุ่มของนักท่องเที่ยวต่างชาติและนักท่องเที่ยวชาวไทยมากนัก เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ให้จังหวัดเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปต้องใช้งบประมาณที่ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเมื่อคิดในแง่ของต้นทุนต่อผลตอบแทนในการเผยแพร่จังหวัดให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติแล้วนับว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและอยู่ในวิสัยทัศน์ที่จังหวัดน่าจะทำได้ด้วยตนเอง

3.1.1 วัตถุประสงค์

- (1) ให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว เพื่อประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยภูมิให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในระดับนานาชาติและระดับประเทศ
- (2) ให้บริการข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้ นักลงทุนและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความเข้าใจ และข้อมูลที่เป็นจริงในด้านการลงทุนของจังหวัดชัยภูมิ
- (3) ให้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้มีข้อมูลทางด้านการวางแผนและดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ
- (4) เพื่อต้องการขยายกลุ่มนักท่องเที่ยวจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่อาศัยคู่มือแนะนำมาเป็นกลุ่มที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการหาข้อมูล และสั่งจองบริการท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ต

3.1.2 วิธีการดำเนินงาน

- (1) สร้างเว็บเพจ (Web Page) สำหรับแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ พร้อมแผนที่ รูปแหล่งท่องเที่ยว และคำอธิบายเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

(2) จัดทำทำเนียบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ พร้อมทั้งข้อมูลที่สำคัญ เช่น ที่อยู่พร้อมด้วยอีเมล จำนวนห้องพัก ราคา สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น

(3) บันทึกข้อมูลลงในโปรแกรม Excel เพื่อติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยว จำนวนห้องพักและที่พักรายได้จากการท่องเที่ยว เป็นต้น ทั้งนี้ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

3.1.3 ผู้รับผิดชอบโครงการ

- (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
- (2) หอการค้าจังหวัดชัยภูมิ

3.1.4 งบประมาณ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ หอการค้าจังหวัดชัยภูมิ และภาคธุรกิจเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยในปีแรกควรวางงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ และจัดจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำระบบโครงสร้างข้อมูล ส่วนปีต่อมาติดตามและประสานงานขอข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ-ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อจัดทำฐานข้อมูลและลงระบบข้อมูลในอินเทอร์เน็ต

3.2 โครงการจัดทำเอกสารและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบกลุ่มในจังหวัดชัยภูมิ

นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ส่วนใหญ่รู้จักแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดไม่กี่แห่ง อาทิอุทยานแห่งชาติดาดโตน อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติไทรทอง เขื่อนจุฬาภรณ์ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งกระมังเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงจังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลายหลายทั้งธรรมชาติ ป่าเขา ถ้ำ บึง โบราณสถาน โบราณวัตถุ และวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มท่องเที่ยวย่อยเพื่อความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวได้ 4 กลุ่มคือ 1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2) แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรและพลังงาน 3) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 4) แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น

3.2.1 วัตถุประสงค์

(1) จัดทำแผนที่และแผ่นพับเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดชัยภูมิ พร้อมทั้งแนะนำเส้นทางการเดินทางสำหรับการพักผ่อนในระยะ 1 วัน 2 วัน และ 3 วัน เพื่อเป็นทางเลือกในการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงการเกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของจังหวัดชัยภูมิ

(2) จัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปกรรมของจังหวัดชัยภูมิ ในรูปแบบเอกสารสอดสีในนาม “คุณค่าแห่งเมืองเจ้าพ่อพระยาแล” “สืบสานตำนานเมืองชัยภูมิ” หรือ “ชัยภูมิเมืองแห่งลุ่มน้ำชี” เป็นต้น เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้รู้จักจังหวัดชัยภูมิมากขึ้น

3.2.2 วิธีการดำเนินงาน

- (1) จัดกลุ่มพื้นที่ท่องเที่ยวและวางเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยว
- (2) จัดทำแผนการท่องเที่ยวทั้งด้านกิจกรรม เวลา และการบริการในเส้นทาง
- (3) จัดทำแผนที่และคู่มือการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ

3.2.3 ผู้รับผิดชอบโครงการ

- (1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1
- (2) สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยภูมิ

3.2.4 งบประมาณ

- (1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- (2) สำนักงานวางแผนและพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ

3.3 โครงการฟื้นฟูเจดีย์โบราณอิฐแดงและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์วัดบูรณบ้านประโค

เจดีย์โบราณอิฐแดงเป็นโบราณสถานและสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญยิ่งของอำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ภายในวัดประกอบด้วยสิ่งที่มีทรงคุณค่าทางพระพุทธศาสนา มากมาย เช่น พระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธรูปสมัยร.3 (หลวงพ่อดโต) พระอุโบสถ พ.ศ. 2418 ลิงโตหินแกะสลัก และบึงโบราณตำนานสิงโตคู่ ซึ่งมีประวัติยาวนานเป็นที่เล่าขานกันมาของลูกหลานชาวบ้านประโค รวมถึงเป็นที่เคารพบูชาของบุคคลทั่วไปทั้งในเขตจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดใกล้เคียง แต่วัดแห่งนี้ยังไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้โบราณสถานแห่งนี้ไม่มีการพัฒนา

ดังนั้นจึงควรมีการบูรณปฏิสังขรณ์วัดบูรณบ้านประโคให้สวยงามและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจังหวัดชัยภูมิ

3.3.1 วัตถุประสงค์

- (1) ฟื้นฟูและปฏิสังขรณ์เจดีย์โบราณอิฐแดงและโบราณวัตถุต่าง ๆ ของวัดบูรณบ้านประโค
- (2) ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์โดยรอบของวัดบูรณบ้านประโคให้สวยงามสมกับเป็นวัดเก่าแก่ของอำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ
- (3) เพื่อเป็นศูนย์กลางพัฒนาจิตใจในด้านการปฏิบัติธรรมและกรรมฐานแก่พุทธศาสนิกชนที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาของจังหวัดชัยภูมิ

3.3.2 วิธีการดำเนินงาน

- (1) ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ภายในบริเวณวัดบูรณบ้านประโคให้สวยงาม โดยเฉพาะการจัดสวนไม้ดอกไม้ประดับ และสวนสมุนไพรให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

(2) บูรณและปฏิสังขรณ์เจดีย์โบราณอิฐแดงและโบราณวัตถุต่าง ๆ รวมถึงการ
สร้างพื้นที่จอดรถและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ-
ห้องสุขา ที่รองรับขยะ เป็นต้น ให้แก่พุทธศาสนิกชนและนักท่องเที่ยว

(3) พัฒนาศูนย์ปฏิบัติธรรมและกรรมฐานให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของ
พุทธศาสนิกชนจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดใกล้เคียง

(4) หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่น
ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและปรึกษาหารือในการฟื้นฟูรอยทางประวัติศาสตร์ในอดีตของ
วัดบูรณบ้านประโคน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกชุมชนคอยให้คำแนะนำ
และช่วยเหลือข้อมูลทางวิชาการ

3.3.3 ผู้รับผิดชอบโครงการ

- (1) ผู้นำชุมชนท้องถิ่น
- (2) องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านชวน

3.3.4 งบประมาณ

- (1) สำนักงานวางแผนและพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ
- (2) องค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
- (3) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1

3.4 โครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดพระพุทธบาทเขายายหอม

วัดพระพุทธบาทเขายายหอมถูกค้นพบรอยพระพุทธบาทข้างซ้ายประทับลึกลงไป
ลานหินมานานกว่า 100 ปี ล้อมรอบด้วยบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์หรือบ่อน้ำทิพย์ และปติมากรรมรูปหิน
ลักษณะต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น รูปสำเภาทอง รูปสิงห์ รูปช้างที่ถวายเป็นไม้มงคลพระพุทธเจ้า
 เป็นต้น ในช่วงวันขึ้น 11-15 ค่ำ เดือน 3 จะมีงานนมัสการพระพุทธบาททุกปี อย่างไรก็ตาม
ระบบการจัดการในปัจจุบันยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์รอยพระพุทธ
บาท และการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่างๆ ของวัดพระพุทธบาทเขายายหอม อีกทั้งยัง

ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจริง ๆ จึงทำให้วัดพระพุทธรบาท
เขายายหอมเสื่อมโทรมลงจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้นจังหวัดชัยภูมิควรให้ความสำคัญกับระบบการจัดการด้านนี้เพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้
เกิดผลดีแก่นักท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

3.4.1 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดพระพุทธรบาทเขายายหอม
ให้มีมาตรฐานที่ดี
- (2) เพื่อให้ประชาชนชาวชัยภูมิได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลรักษา
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดชัยภูมิ

3.4.2 วิธีการดำเนินงาน

- (1) ประชุมผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้ความรู้
ความเข้าใจ และตกลงร่วมกันในเรื่องของมาตรฐานการดำเนินงาน
- (2) จัดทำแผนที่และคู่มือการเตรียมตัวก่อนการเดินทางขึ้นไปมัสการพระพุทธรบาท
เขายายหอม และเส้นทางศึกษาธรรมชาติปติมากรรมรูปหินลักษณะต่าง ๆ ที่ธรรมชาติสรรสร้าง
ขึ้นมา
- (3) จัดสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวที่
เดินทางมาเยือน เช่น ถนนหนทาง น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ห้องน้ำ-ห้องสุขา เป็นต้น

3.4.3 ผู้รับผิดชอบโครงการ

- (1) เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม
- (2) องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

3.4.4 งบประมาณ

- (1) องค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
- (2) สำนักงานวางแผนและพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ
- (3) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1

3.5 โครงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ประจำท้องถิ่น

จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวหลากหลาย โดยเฉพาะด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีมัคคุเทศก์ ผู้มีความรู้ ความเข้าใจในวิถีชีวิตชุมชนของท้องถิ่นเป็นอย่างดี ซึ่งคนในท้องถิ่นควรจะมี ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงสิ่งที่ดำรงอยู่ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดี และกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นรู้จักวางแผน ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวของตน

3.5.1 วัตถุประสงค์

- (1) พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้แก่ท้องถิ่น
- (2) เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น
- (3) เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
- (4) ปลุกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและเป็นหูเป็นตาในการดูแลทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

3.5.2 วิธีการดำเนินงาน

- (1) จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยบ่งบอกถึงประวัติความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยว ข้อควรปฏิบัติของมัคคุเทศก์ และข้อควรปฏิบัติของนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยว เป็นต้น
- (2) จัดดูงานนอกสถานที่ โดยพาไปรู้จักกับชุมชนที่มีระบบการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่ดี เช่น บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว เป็นต้น

3.5.3 ผู้รับผิดชอบโครงการ

- (1) เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ
- (2) สถาบันการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ

3.5.4 งบประมาณ

- (1) องค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
- (2) สำนักงานวางแผนและพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ
- (3) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1

3.6 โครงการฝึกอบรมผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามภารกิจการถ่ายโอนอำนาจการบริหารจัดการการท่องเที่ยว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจด้านการวางแผน การดำเนินการจัดการการท่องเที่ยว ดังนั้นจำเป็นที่ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเข้าใจวิธีการจัดการทรัพยากรและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

3.6.1 วัตถุประสงค์

(1) เพื่ออบรมผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการวางแผนการท่องเที่ยวอย่างบูรณาการ โดยให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถที่จะประยุกต์ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว โดยไม่ทำลายเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และยังสามารถที่จะใช้ความเป็นมา ตำนาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดึงดูดและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

(2) เพื่อให้ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าใจพฤติกรรมและความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวมากขึ้น

(3) เพื่อให้ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักและเข้าใจในวิธีการที่จะบรรเทาผลกระทบทางสังคมและระบบนิเวศ

3.6.2 วิธีการดำเนินงาน

- (1) ประเมินศักยภาพและความสามารถที่รองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น
- (2) วางแผนและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีบูรณาการเพื่อสนองต่อตลาดการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม

3.6.3 ผู้รับผิดชอบโครงการ

- (1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1
- (2) สถาบันการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ

3.6.4 งบประมาณ

- (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (2) องค์การบริหารส่วนตำบล

3.7 โครงการจัดทำป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว

ป้ายสื่อความหมายธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และความเข้าใจอันดีต่อแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละสถานที่ และยังช่วยปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวได้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวด้วย

3.7.1 วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

3.7.2 วิธีการดำเนินงาน

เขียนป้ายสื่อความหมายธรรมชาติด้วยถ้อยคำและภาษาที่เข้าใจง่าย เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ศึกษาธรรมชาติด้วยตนเองพร้อมทั้งบอกเล่าไปยังบุคคลอื่นต่อไปได้ โดยป้ายสื่อความหมายควรทำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.7.3 ผู้รับผิดชอบโครงการ

เจ้าหน้าที่ในแหล่งท่องเที่ยว

3.7.4 งบประมาณ

- (1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (2) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1

ตารางที่ 33 สรุปแนวทางการวางแผนและสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

การวางแผนและจัดทำ กลยุทธ์(TOW Matrix)	แนวทางกลยุทธ์การพัฒนา การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	ตัวอย่างโครงการ พัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิ
<p><u>กลยุทธ์ใช้จุดแข็งให้เป็น โอกาส (SO)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - S₁+O₁+ O₂+ O₃ - S₂+O₅ - S₃+S₄+O₅ 	<p><u>การเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - จังหวัดชัยภูมิเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ค่อนข้างสมบูรณ์ จึงมีความสอดคล้องกับการที่จะส่งเสริมให้มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นตามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารจังหวัดชัยภูมิ นอกจากนี้ยังมีความพร้อมที่จะสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมได้ เพราะมีหลักฐานที่สามารถอ้างอิงได้ว่าบริเวณเขตจังหวัดชัยภูมิมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สมัยเจ้าอนุวงศ์แห่งกรุงเวียงจันทน์ รวมถึงการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการฟื้นฟูเจดีย์โบราณอิฐแดงและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์วัดบูรณบ้านประโคน - โครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดพระพุทธบาทเขายายหอม

ตารางที่ 33 (ต่อ)

การวางแผนและจัดทำ กลยุทธ์(TOW Metrix)	แนวทางกลยุทธ์การพัฒนา การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	ตัวอย่างโครงการ พัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดชัยภูมิ
<p><u>กลยุทธ์ใช้จุดอ่อนให้เป็น</u> <u>โอกาส (WO)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - $W_1+O_1+O_2+O_3+O_4$ - W_1+O_5 - $W_4+W_5+O_5$ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนท้องถิ่นมีความเป็นเจ้าบ้านที่ดี ดังนั้นการพัฒนาจังหวัดชัยภูมิให้เป็นการท่องเที่ยวแบบวิถีชีวิตชุมชนจึงเป็นผลดีในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว - การคมนาคมขนส่งของจังหวัดชัยภูมิมีความสะดวกสบายทั้งทางรถไฟ รถยนต์ และเครื่องบิน และมีความสงบเรียบร้อย เนื่องจากมีปัญหาการก่ออาชญากรรมน้อย ดังนั้นจึงเหมาะแก่การส่งเสริมในการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการจัดให้มีการท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่มภายในจังหวัด <p><u>การพึ่งพาตนเองในกิจกรรมส่งเสริมการตลาด</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - แม้ว่าจังหวัดชัยภูมิจะมีอุปสรรคในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ยังขาดความสะดวก แต่เนื่องจากมีความพยายามที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวแนวสุขภาพ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะมีการปรับปรุงเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ประจำท้องถิ่น - โครงการจัดทำเอกสารและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบกลุ่มในจังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 33 (ต่อ)

การวางแผนและจัดทำกลยุทธ์ (TOW Metrix)	แนวทางกลยุทธ์การพัฒนา การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	ตัวอย่างโครงการพัฒนา การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ
	<ul style="list-style-type: none"> - จังหวัดชัยภูมิความขาดแคลนในส่วน ของสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ระบบ โทรศัพท์ ดังนั้นการที่สนับสนุนการ ลงทุนในอุตสาหกรรมต่าง ๆ จึงเป็นผลดี ให้ภาคเอกชนมีส่วนช่วยในการเข้ามา พัฒนาในส่วนของสาธารณูปโภคพื้นฐาน - การขาดแคลนธุรกิจและบุคลากร ทางการท่องเที่ยวทำให้ทางจังหวัดขาด หน่วยงานที่จะประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยวของจังหวัด ดังนั้นหน่วยงานที่มี ส่วนเกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนให้มี ธุรกิจในส่วนนี้ 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการฝึกอบรม ผู้บริหารขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น
<u>กลยุทธ์ใช้จุดแข็งลด</u>	<u>การบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมี</u>	
<u>อุปสรรค (ST)</u>	<u>ส่วนร่วม</u>	
<ul style="list-style-type: none"> - S₁+S₂+ S₃+ S₄+T₁+T₂ 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว การ เป็นเจ้าของที่ดีของประชากรในท้องถิ่น และความสงบเรียบร้อยภายในจังหวัด ชัยภูมิล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการ พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แต่ เนื่องจากถูกขนาบข้างด้วยจังหวัดที่มี ชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวจึงทำให้มี นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวน้อย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการ ส่งเสริม และร่วมมือกับจังหวัดใกล้เคียง ในการจัดให้เป็นการท่องเที่ยวแบบ เครือข่ายการท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการติดตั้งระบบ ข้อมูลและประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 33 (ต่อ)

การวางแผนและจัดทำกลยุทธ์ (TOW Metrix)	แนวทางกลยุทธ์การพัฒนา การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	ตัวอย่างโครงการพัฒนา การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ
<p><u>กลยุทธ์ลดจุดอ่อนหลัก</u></p> <p><u>อุปสรรค (WT)</u></p> <p>- $W_1+W_2+ W_3+ T_1$</p> <p>- $W_4+W_5+ W_6+ T_2$</p>	<p><u>การสนับสนุนความพร้อมการท่องเที่ยว</u></p> <p>- จากการศึกษาที่จังหวัดชัยภูมิประสบปัญหาในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุง ดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว และการขาดแคลนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากการถูกขนาบข้างด้วยจังหวัดที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยว ดังนั้นการของงบประมาณจึงอาจล่าช้า ฉะนั้นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการประสานความร่วมมือกับจังหวัดที่มีชื่อเสียงดังกล่าวในการจัดทำโครงการร่วมกันเพื่อเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>- การขาดแคลนการประชาสัมพันธ์ ขาดแคลนธุรกิจและบุคลากรทางการท่องเที่ยว รวมทั้งงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจจะมีเหตุมาจากความไม่สงบทางด้านการเมืองและการปกครอง เพราะในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองบ่อยครั้ง ดังนั้นทางจังหวัดชัยภูมิควรมีการส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ และธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยมีการพิจารณาโครงการที่สำคัญก่อนเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>- การฝึกอบรมผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>- โครงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ประจำท้องถิ่น</p> <p>- โครงการติดตั้งระบบข้อมูลและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ</p>

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ โดยศึกษาในสภาวะปัจจัยการผลิต สภาวะอุปสงค์ อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวข้อง กลยุทธ์ โครงสร้าง วิสัยทัศน์ สภาพการแข่งขัน รัฐบาล และเหตุสุดวิสัย 2) เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ 3) เพื่อเสนอแนวทางการจัดทำแผนกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้การเก็บแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ-ภาคเอกชน จำนวน 65 คน ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 14 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 121 คน พร้อมทั้งการสำรวจสภาพพื้นที่ของผู้วิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการใช้สถิติอย่างง่ายในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ประกอบการบรรยายเชิงพรรณนา การใช้ทฤษฎีไมเคิล อี พอตเตอร์ เพื่อหาศักยภาพการแข่งขัน รวมถึงการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาปัจจัยภายในและภายนอกของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อนำมาจัดทำกลยุทธ์ (TOWS Matrix) ในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

สภาพธรรมชาติทั่ว ๆ ไปแล้ว จังหวัดชัยภูมิเป็นสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมในการเป็นเมืองท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง กล่าวได้ว่ามี “ศักยภาพทางการท่องเที่ยว” สูงซึ่งสมควรจะใช้เวลาได้เปรียบทางด้านศักยภาพนี้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว องค์ประกอบของศักยภาพดังกล่าวนี้ ได้แก่

1. โบราณสถานและโบราณวัตถุ จังหวัดชัยภูมิเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี มีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่น่าสนใจเป็นลักษณะเด่นที่แตกต่างจากสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ

2. ความงามของสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิเป็นสถานที่หนึ่งที่มีความงดงามของธรรมชาติ ทัศนียภาพของชนบท ท้องทุ่งนา แม่น้ำลำคลอง ตลอดจนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ชนบทธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ที่ประสมประสานกับบรรยากาศที่เงียบสงบจนทำให้ผู้ที่ได้พบเห็นเกิดความประทับใจ

3. มีความสะดวกในการเข้าถึงอย่างมาก จังหวัดชัยภูมิอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก การเดินทางติดต่อสะดวกและยังเป็นทางผ่าน หรือเป็นศูนย์กลางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง นับตั้งแต่รถไฟ รถยนต์ เป็นต้น

4. ทัศนกรรมพื้นบ้านและอุตสาหกรรมในครัวเรือน จังหวัดชัยภูมิมีการประกอบอาชีพ ทัศนกรรมพื้นบ้านและอุตสาหกรรมในครัวเรือนซึ่งเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัด เช่น ผ้าไหม บ้านเขว้า และหมู่บ้านไม้คัดบ้านเข้ เป็นต้น

จากเหตุผลทั้ง 4 ประการ จะเห็นได้ว่าจังหวัดชัยภูมิมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะได้มีการส่งเสริมให้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่ให้การบริการแก่กลุ่มนักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทั้งชาวต่างชาติ และชาวไทย ทั้งนี้เพราะว่ามีองค์ประกอบหลายประการตามที่ได้กล่าวไปแล้ว ดังนั้นจึงเป็นการไม่สมควรที่จะปล่อยให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเป็นไปโดยไม่มี การวางแผน และไม่มีการควบคุมที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 และบทที่ 5 สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิได้ดังนี้

1. ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นให้ชัดเจน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวในเขตรับผิดชอบของตนเอง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและประชาสัมพันธ์จังหวัดควรร่วมมือกันในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวควรกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

2. ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยการดูแลรักษา ฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการกำหนดกรอบการพัฒนาการจัดการที่มีมาตรฐานให้สอดคล้องผสมกลมกลืนกับธรรมชาติ โดยอาจขอความร่วมมือจากชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีศักยภาพ ส่วนพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบมากอาจต้องทำการปิดชั่วคราว เพื่อการฟื้นฟูพื้นที่ท่องเที่ยวหรือกำหนดเขตพื้นที่หวงห้ามในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเปราะบางทางธรรมชาติ

3. ควรศึกษาเรื่องขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity) แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด รวมทั้งการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อที่จะพัฒนา วางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวตามขอบเขตของขีดความสามารถที่พื้นที่นั้นจะรองรับได้ โดยกำหนดเขตพื้นที่ท่องเที่ยวที่ชัดเจน ปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะรองรับได้และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถปฏิบัติได้ เพื่อลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป่าไม้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ให้ช่วยดำเนินการศึกษา

4. ควรจัดฝึกอบรม สัมมนา ออกค่ายเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์แก่บุคลากร และประชาชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยว โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้และการปฏิบัติงานจริงเป็นหลัก รวมถึงเสริมสร้างความรู้ด้านหลักการ ทฤษฎีทั้งในระบบและนอกระบบ

5. ควรจัดกิจกรรมสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวและก่อให้เกิดความตื่นตัวด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น การแสดงวิถีชีวิต ชุมชนท้องถิ่นของชาวบนหรือชาวญ้อที่บริเวณอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม งานนมัสการรอยพระพุทธบาทเขายายหอม พร้อมทั้งพรมน้ำมนต์จากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ งานเทศกาลไหว้พระเก้าสมัย ร.3 และขอพรจากเจดีย์ศักดิ์สิทธิ์อัฐิแดงวัดบูรณบ้านประโคน หรือจะเป็นการปั่นจักรยานศึกษาธรรมชาติบริเวณอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม เป็นต้น

6. ควรจัดสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา ระบบโทรศัพท์ ห้องน้ำ-ห้องสุขา จุดทิ้งขยะ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงมาตรการในการสร้างระบบกำจัดขยะและของเสียให้ถูกสุขลักษณะ เช่น ใช้ถุงดำรองรับสิ่งปฏิกูล และนำไปกำจัดโดยวิธีการเผาหรือฝัง เป็นต้น

7. ควรมีมาตรการเด็ดขาดในเรื่องรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว โดยออกกฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยว โดยการติดป้ายข้อควรปฏิบัติและข้อห้ามต่าง ๆ ในการเดินทางท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด และควรหมั่นตรวจตราสภาพความแข็งแรงของวัสดุอุปกรณ์ ภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น สะพานเดิน เลี้ยวซูชิพ เป็นต้น พร้อมทั้งอบรมเจ้าหน้าที่ภายในแหล่งท่องเที่ยวให้รู้จักวิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่นักท่องเที่ยว เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้

8. ควรกำหนดมาตรฐานการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น โรงแรม/ที่พัก ร้านอาหาร และร้านขายของฝากที่ระลึก ให้มีความสะอาด ราคายุติธรรม และมีคุณภาพที่ดีทางด้านผลิตภัณฑ์ และการบริการแก่นักท่องเที่ยว เพื่อลดปัญหาด้านการเอาเปรียบแก่ผู้เข้ามาใช้บริการ รวมถึงการสร้างภาพพจน์และประทับใจที่จะกลับเข้ามาใช้บริการในครั้งต่อไป

9. ควรพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติให้มีมาตรฐาน เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และสร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ประวัติความเป็นมา ป้ายสื่อความหมายธรรมชาติ ป้ายบอกเส้นทางและตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ และที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการจัดทำคู่มือการศึกษาธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยวตามเส้นทางแหล่งท่องเที่ยว กฎระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติในขณะที่เดินทาง และกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น การเดินป่า การดูนก การพักผ่อน เป็นต้น เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งรู้จักจังหวัดชัยภูมิมากขึ้นในฐานะเมืองเล็ก ๆ ที่อุดมไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย

10. ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและภายนอกจังหวัดให้มากขึ้น เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมป่าไม้ และสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อจะได้รู้หลักการและวิธีการดำเนินงานที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน ทั้งในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ อีกทั้งข้อจำกัดเรื่องเวลาและงบประมาณ จึงไม่สามารถลงลึกในการศึกษารายละเอียดในหลาย ๆ หัวข้อ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่าการวิจัยครั้งต่อไป มีหัวข้อที่น่าสนใจสำหรับการวิจัยดังนี้

1. ควรทำการศึกษาการฝึกอบรมความรู้ ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้แก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ
2. ควรทำการศึกษาการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและนักท่องเที่ยวได้
3. ควรทำการศึกษาการวิเคราะห์โดยใช้หลักเศรษฐศาสตร์และการตลาด มาใช้ในการวิเคราะห์ด้านการดำเนินงาน การเงิน การลงทุน และต้นทุนการผลิต โดยใช้หลักในการวิเคราะห์เชิงพรรณนาแบบเจาะลึก เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมให้นักลงทุนได้เข้ามาพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดชัยภูมิ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. 2550. ข้อมูลจังหวัดชัยภูมิ (Online). www.m-culture.go.th, 3 มกราคม 2550.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2543. คู่มือการบริหารและจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบของ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.). เชียงใหม่: สำนักพิมพ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

_____. 2545. แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

_____. 2549. รายงานประจำปี 2549. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2545. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำ แผนแม่บทอุตสาหกรรม (สาขาเคมีภัณฑ์). รายงานเสนอต่อสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, กันยายน 2545.

จังหวัดชัยภูมิ. 2550. ข้อมูลจังหวัดชัยภูมิ (Online). www.Chaiyaphum.go.th, 3 มกราคม 2550.

จุฑาทพร สุรเชษฐ์คมสัน. 2532. อุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต. วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. 2540. วิถีไทยการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

ดวงฤดี ศิริเสถียร. 2539. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันส่งออกของอุตสาหกรรม ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย. วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขา เศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ดำรง วัฒนา. 2545. การจัดการเชิงกลยุทธ์โดยอาศัยลิจิตสมดุล. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน
พัฒนาบริหารศาสตร์.
- พรรณวิภา อยู่สุข. 2542. การศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศไทยในอุตสาหกรรมเยื่อ
กระดาษ. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิบูล ทีปะपाल. 2547. กลยุทธ์การตลาด: การตลาดสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์.
- วรรณ วลัยวานิช. 2539. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์.
- ศิริ ฮามโพธิ์. 2543. สังคมวิทยาการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สมคิด จาคูศรีพิทักษ์. 2545. ยุทธวิธีการแข่งขัน = **Competitive strategy**. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546. ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีด
ความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพมหานคร: สำนัก
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. 2522. พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522.
กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิรินาถ นุชชัยเหล็ก. 2541. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติใน
จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดภูเก็ต. เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุพาณี สฤษฏ์วานิช. 2544. การบริหารเชิงกลยุทธ์ แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรัชย์ รัตนกิจตระกูล. 2536. ยุทธการธุรกิจระหว่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ซีเอ็ด
ยูเคชั่น.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู. 2533. **การท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การ
ศาสนากรมการศาสนา.

Kotier, P. 1997. **Marketing Management**. (9th ed) USA : A Simon & Schuster Company.

Mc Intosh, R., W. Charles and R. Goeldner. 1986. **Tourism Principles, Practices,
Philosophies**. 5th ed. New York: John Wiley & Sons, Inc

Mill, R.C and A.M. Morrison. 1968. **The Tourism System: An Introductory Text**.
Eaglewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc.

Porter, M.E. 1990. **The Competitive Advantage of Nation**. Hong Kong: The Macmillan
Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ภาครัฐ-ภาคเอกชน

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/เอกชน

แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ” สามารถแยกแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วนคือ

1. ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงาน
2. ความพร้อมของหน่วยงานในการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยว
3. ปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงาน
4. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และแสดงข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็น เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงาน

ผู้ให้สัมภาษณ์ _____ ตำแหน่งงาน _____
ชื่อหน่วยงาน/ที่ตั้ง _____

_____

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน _____

_____

วิสัยทัศน์ของหน่วยงาน _____

_____

แผนงาน/โครงการของหน่วยงานที่ผ่านมา _____

_____

แผนงาน/โครงการของหน่วยงานปัจจุบัน _____

_____

ส่วนที่ 2 ความพร้อมของหน่วยงานในการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยว

ข้อบ่งชี้ความพร้อม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. นโยบายของหน่วยงานที่ท่านสังกัดอยู่มีความชัดเจนทางด้านการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยว					
2. จำนวนบุคลากรที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวในหน่วยงานของท่านมีความเพียงพอหรือไม่					
3. งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากส่วนกลาง (รัฐบาล ททท. จังหวัด) มีความเพียงพอหรือไม่ในการสนับสนุนกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว					
4. หน่วยงานของท่านมีวัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ ยานพาหนะ ฯลฯ เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์หรือไม่					
5. หน่วยงานของท่านมีการวางแผนป้องกันดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่					
6. หน่วยงานของท่านมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวหรือไม่					
7. หน่วยงานของท่านพร้อมที่จะมีการรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการเข้าร่วมส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยว					

ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงาน

การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	ระดับปัญหาที่เกิดขึ้น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว					
1. แหล่งท่องเที่ยวไม่มีจุดดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว					
2. แหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในปริมาณมาก					
3. เส้นทางในการเดินทางเพื่อเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว					
4. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว					
5. การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
6. การโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวตามสื่อต่างๆ					
7. สิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ประปา ไฟฟ้า ในแหล่งท่องเที่ยว					
8. สถานที่แสดงกิจกรรมและส่วนแสดงวิชาการในเรื่องสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว					
9. ความเพียงพอของสถานที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว					
10. ความเป็นระเบียบของสถานที่จำหน่ายสินค้า/เครื่องดื่ม					
11. ความสะอาดของห้องน้ำ-ห้องสุขา					
ด้านบุคลากร					
12. ความเพียงพอของบุคลากรต่อการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว					
13. ความพร้อมของบุคลากรในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว					
14. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของบุคลากร					

การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	ระดับปัญหาที่เกิดขึ้น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15. ความรู้ ประสบการณ์ของมัคคุเทศก์ที่นำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว					
16. การจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การจัดทำเอกสาร แผ่นพับแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น					
17. เจ้าหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น บริษัทนำเที่ยว โรงแรม ฯลฯ					
ด้านการดำเนินงาน การบริหาร และการจัดการ					
18. การสื่อสารภายในหน่วยงานของจังหวัด					
19. การสื่อสารระหว่างชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว					
20. การดูแลความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว					
21. รายได้จากจัดการการท่องเที่ยว					
22. ความสามารถของชุมชนในการตอบสนองความต้องการ/ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว					
24. ความร่วมมือกันระหว่างชุมชนที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยว					
25. ความพร้อมของชุมชนสำหรับการให้บริการการท่องเที่ยว					
26. การวางแผนการตลาด/จัดระบบการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชน					
27. การเข้ามาพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
28. เงินงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ที่เข้ามาช่วยเหลือ					

การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	ระดับปัญหาที่เกิดขึ้น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
29. การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ซึ่งนอกเหนือจากหน่วยงานต้นสังกัด					
ด้านนักท่องเที่ยว					
30. ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัด					
31. จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม					
32. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มา					
33. ความต้องการของนักท่องเที่ยว					
34. ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ _____

*****

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามผู้ประกอบการ

แบบสอบถามสถานประกอบการ

แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ” สามารถแยกแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ
2. ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ
3. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และแสดงข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็น เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ

ผู้ให้สัมภาษณ์ _____ ตำแหน่งงาน _____
ชื่อสถานประกอบการ/ที่ตั้ง _____

1. ประเภทของสถานประกอบการ

- ( ) โรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์
จำนวนห้องพัก _____ ห้อง
ราคาห้องพักเริ่มต้น-สูงสุด _____ บาท/คืน
จำนวนห้องประชุม/สัมมนา _____ ห้อง ความจุ _____ คน
สิ่งอำนวยความสะดวก _____
(เช่น ชาว์นน้ำ ห้องออกกำลังกาย สปา สระว่ายน้ำ สนามกีฬา ฯลฯ)
- ( ) ร้านอาหาร
( ) ร้านขายของฝากที่ระลึก
( ) อื่น ๆ ระบุ _____

2. การดำเนินงานของสถานประกอบที่ทำให้ลูกค้านิยมเข้ามาใช้บริการ
- ( ) จุดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์ เช่น รูปแบบของสถานที่
  - ( ) กิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคา การแลกของสมนาคุณ
  - ( ) การให้บริการแก่ลูกค้า
  - ( ) อื่น ๆ ระบุ_____

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ

3. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดที่เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ
- ( ) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
  - ( ) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
  - ( ) วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น
  - ( ) อื่น ๆ ระบุ_____
4. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิที่นักท่องเที่ยวนิยมไปท่องเที่ยว (เรียงลำดับความนิยมจากลำดับที่ 1-3 ลงหน้าข้อความที่ท่านเห็นสมควร)
( ) อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	( ) อุทยานแห่งชาติตาดโตน
( ) อุทยานแห่งชาติไทรทอง	( ) เขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรม)
( ) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว (ทุ่งกระมัง)	( ) อื่น ๆ ระบุ_____
5. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบใดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ
- ( ) ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (เดินป่า,ดูนก/ส่องสัตว์,เที่ยวถ้ำ,กางเต็นท์พักแรม,ขี่เสือภูเขา,ปีนเขา)
  - ( ) ท่องเที่ยวเชิงเกษตร (สวนเกษตร,สวนสมุนไพร,ฟาร์มปศุสัตว์)
  - ( ) ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ปราสาท,วัด,โบราณสถาน,โบราณวัตถุ,โฮมสเตย์)
  - ( ) ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (รักษาสุขภาพ,นวดแผนไทย,สปา)
  - ( ) อื่น ๆ ระบุ_____

6. จำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดอยู่ในระดับ
- ( ) มาก
- ( ) ปานกลาง
- ( ) น้อย
7. ลูกค้าส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการ
- ( ) ชายไทย ร้อยละ _____
- ( ) ชาวต่างประเทศ ร้อยละ _____
8. ช่วงเวลาใดที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากที่สุด
- ( ) วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) ( ) วันหยุดเสาร์-อาทิตย์
- ( ) วันหยุดนักขัตฤกษ์/วันหยุดยาว ( ) อื่น ๆ ระบุ _____
9. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิหรือไม่
- ( ) ไม่เคย
- ( ) เคย
- ( ) โทรทัศน์
- ( ) วิทยุ
- ( ) สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ ฯลฯ
- ( ) การเข้าร่วมประชุม/อบรม
- ( ) อื่น ๆ ระบุ _____
10. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิหรือไม่
- ( ) ไม่เคย
- ( ) เคย
- ( ) การสำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
- ( ) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
- ( ) การเป็นคณะกรรมการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยว
- ( ) อื่น ๆ ระบุ _____

11. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ (เรียงลำดับปัญหามากที่สุดถึงน้อยที่สุด คือ 1-3 ลงหน้าข้อความที่ท่านเห็นสมควร)
- ( ) ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว
  - ( ) การเอาใจเอาเปรียบนักท่องเที่ยว
  - ( ) การบริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว
  - ( ) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
  - ( ) ความปลอดภัยในการเดินทาง
  - ( ) อื่น ๆ ระบุ_____
12. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงเรื่องใดมากที่สุด ถ้ามีการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ (เรียงลำดับจากสิ่งที่ต้องการมากที่สุดถึงน้อยที่สุด คือ 1-3 ลงหน้าข้อความที่ท่านเห็นสมควร)
- ( ) การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
  - ( ) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก
  - ( ) ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
  - ( ) การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น เงินอุดหนุน การฝึกอบรม ฯลฯ
  - ( ) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น โทรศัพท์ น้ำประปา ไฟฟ้า ถนน ฯลฯ
  - ( ) อื่น ๆ ระบุ_____

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ_____

*****

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ” สามารถแยกแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วนคือ

1. ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว
2. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
4. ทักษะและความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
5. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และแสดงข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็น เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ

( ) อายุต่ำกว่า 21 ปี

( ) อายุ 21 – 30 ปี

( ) อายุ 31 – 40 ปี

( ) อายุ 41 – 50 ปี

( ) อายุ 51 – 60 ปี

( ) อายุสูงกว่า 60 ปี

3. สถานภาพ

( ) โสด

( ) สมรส

( ) หม้าย

( ) หย่า/แยกกันอยู่

4. อาชีพ

( ) นักเรียน / นักศึกษา

( ) ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ

( ) พนักงานบริษัท

( ) ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

( ) เกษตรกร

( ) อื่น ๆ ระบุ _____

5. ระดับการศึกษา

- ( ) ประถมศึกษา (ป.1-ป.6) ( ) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)
 ( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) / ปวช. ( ) อนุปริญญา / ปวส.
 ( ) ปริญญาตรี ( ) สูงกว่าปริญญาตรี

6. รายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน

- ( ) ต่ำกว่า 3,000 บาท ( ) 3,001 – 6,000 บาท
 ( ) 6,001 – 9,000 บาท ( ) 9,001 – 15,000 บาท
 ( ) 15,001 – 20,000 บาท ( ) มากกว่า 20,000 บาท

7. ภูมิลำเนาของท่านอยู่ภาคใด

- ( ) ภาคเหนือ ( ) ภาคกลาง
 ( ) ภาคอีสาน ( ) ภาคตะวันออก
 ( ) ภาคตะวันตก ( ) ภาคใต้

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

8. ท่านเคยมาเที่ยวจังหวัดชัยภูมิมาก่อนหรือไม่

- ( ) เคย ระบุสถานที่ _____
 ( ) ไม่เคย

9. ในรอบปี 2549 ท่านมีการวางแผนออมทรัพย์หรือเก็บเงินไว้ส่วนหนึ่งสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศหรือไม่

- ( ) มี จำนวน _____ บาท (ระบุจำนวนเงินต่อการเดินทาง 1 ครั้ง)
 ( ) ไม่มี

10. จำนวนครั้งที่มาเที่ยว

- ( ) มาเป็นครั้งแรก ( ) มาเป็นครั้งที่สอง
 ( ) มามากกว่าสองครั้งขึ้นไป ระบุ _____ ครั้ง ( ) มาเป็นประจำทุกปี

11. วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ
☐ ( ) ท่องเที่ยว / พักผ่อน	☐ ( ) เยี่ยมครอบครัว/ญาติ/เพื่อน
☐ ( ) ธุรกิจ / ปฏิบัติราชการ	☐ ( ) ประชุม / สัมมนา
☐ ( ) ทักษะศึกษา	☐ ( ) อื่น ๆ ระบุ _____
12. ท่านรู้จักจังหวัดชัยภูมิจากคำแนะนำหรือทราบจากสื่อใด
☐ ( ) วิทยุ / โทรทัศน์	☐ ( ) หนังสือพิมพ์ / สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
☐ ( ) บริษัทนำเที่ยว	☐ ( ) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
☐ ( ) กรมป่าไม้	☐ ( ) เพื่อน / ญาติพี่น้อง
☐ ( ) มาเอง	☐ ( ) อื่น ๆ ระบุ _____
13. ผู้ร่วมเดินทาง
☐ ( ) เดินทางมาคนเดียว	☐ ( ) เพื่อน
☐ ( ) ครอบครัว / ญาติ	☐ ( ) กลุ่มทัวร์ / คณะทำงาน
14. พาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทางของจังหวัดชัยภูมิ
☐ ( ) รถยนต์ส่วนตัว	☐ ( ) รถโดยสารประจำทาง
☐ ( ) รถไฟ	☐ ( ) อื่น ๆ ระบุ _____
15. สถานที่พักแรมที่ท่านใช้บริการ
☐ ( ) โรงแรม / บังกะโล / รีสอร์ท	☐ ( ) เกสท์เฮาส์
☐ ( ) บ้านญาติ / บ้านเพื่อน	☐ ( ) อื่น ๆ ระบุ _____
16. ระยะเวลาที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ
☐ ( ) 1-3 วัน	☐ ( ) 4-6 วัน
☐ ( ) มากกว่า 7 วันขึ้นไป ระบุ _____ วัน	
17. ท่านใช้จ่ายเงินเฉลี่ย (บาท/คน/วัน) ในการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิประมาณ (รวมทั้งที่จ่ายเป็นเงินสด บัตรเครดิต และอื่น ๆ)
☐ ( ) น้อยกว่า 1,500 บาท	☐ ( ) 1,501-3,000 บาท
☐ ( ) 3,001-4,500 บาท	☐ ( ) มากกว่า 4,500 บาท

18. ประเภทสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดชัยภูมิที่ท่านเลือกซื้อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) เครื่องเรือน / เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน ( ) อัญมณี / เครื่องประดับ
- ( ) เครื่องแต่งกาย ( ) สินค้าบริโภค
- ( ) อื่น ๆ ระบุ_____
19. เหตุผลที่มาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) น้ำตกที่สวยงาม ( ) มาเล่นน้ำตก / ปิกนิก
- ( ) มีทิวทัศน์และธรรมชาติที่สวยงาม ( ) มีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์
- ( ) เป็นทางผ่านเพื่อไปเที่ยวที่อื่น ( ) มีร้านค้า / อาหารที่อร่อย
- ( ) อื่น ๆ ระบุ_____
20. แหล่งท่องเที่ยวที่ท่านชื่นชอบมากที่สุดของจังหวัดชัยภูมิ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) อุทยานแห่งชาติตาดโตน
- ( ) อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม
- ( ) อุทยานแห่งชาติไทรทอง
- ( ) เขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรม)
- ( ) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว (ทุ่งกระมัง)
- ( ) อื่น ๆ ระบุ_____
21. กิจกรรมที่ท่านมักกระทำในการมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิ
- ( ) เดินป่า ( ) เล่นน้ำตก ( ) ปิกนิก/รับประทานอาหาร
- ( ) ศึกษาธรรมชาติ ( ) ส่องสัตว์/ดูนก ( ) ถ่ายรูป/บันทึกภาพ/เสียง
- ( ) ซื้องานของที่ระลึก ( ) อื่น ๆ ระบุ_____

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านลักษณะพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว					
1. ความสมบูรณ์ของพืชพรรณ/ป่าตามธรรมชาติ/ป่าชุมชน					
2. ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ห้องสุขา ฯลฯ					
3. สภาพภูมิทัศน์และการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว					
4. ความน่าสนใจของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน					
5. รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดำเนินการอยู่					
ด้านการคมนาคม					
1. ทางเดินเท้าเพื่อศึกษาธรรมชาติมีเพียงพอ สามารถเข้าถึงได้สะดวก					
2. เส้นทาง/ถนนไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีเพียงพอ สามารถเข้าถึงได้สะดวก					
3. สภาพผิวถนนอยู่ในสภาพดี ไม่ขรุขระ					
4. ป้ายบอกเส้นทางชัดเจนและเพียงพอ					
5. ความสะอาดของสถานที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย					
1. ป้ายบอกเส้นทางในการเที่ยวชมตามจุดสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว					
2. ป้ายบอกชื่อ ประเภท ลักษณะต้นไม้ สัตว์และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว					
3. ปริมาณซุ่ม/โต๊ะ/ม้านั่ง บริเวณแหล่งท่องเที่ยวหรือเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยว					
4. ปริมาณถังขยะและจุดวางถังขยะ					

ปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ปริมาณบ้านพักนักท่องเที่ยว					
6. ความสะดวกด้านไฟฟ้า/โทรศัพท์/น้ำประปา					
7. การบริการของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว					
8. ระบบการกำจัดขยะ/การบำบัดน้ำเสีย/ของเสีย					
9. ระบบการรักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว					
10. อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เช่น เสื้อชูชีพ ไม้เท้าค้ำยัน ฯลฯ					
ด้านสื่อความหมายธรรมชาติ					
1. แผ่นพับ/เอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว					
2. วิดิทัศน์/สไลด์แนะนำแหล่งท่องเที่ยว					
3. การจัดนิทรรศการแนะนำจุดท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว					
4. การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว					
5. การนำเที่ยวและให้ความรู้โดยเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านราคาและค่าใช้จ่าย					
1. ความเหมาะสมของราคาที่พัก					
2. ความเหมาะสมของราคาอาหาร					
3. ความเหมาะสมของราคาสินค้าของที่ระลึก					
4. ความเหมาะสมของอัตราค่าเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว					
5. ความเหมาะสมของอัตราค่าบริการยานพาหนะนำชมแหล่งท่องเที่ยว					

ส่วนที่ 4 ทศนคติและความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

22. ปัญหาและอุปสรรคที่ท่านประสบในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ (เรียงลำดับปัญหา มากที่สุดถึงน้อยที่สุด คือ 1-3 ลงหน้าข้อความที่ท่านเห็นสมควร)

- ( ) ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว
- ( ) การเอาใจเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เช่น ค่าที่พัก/อาหารแพง
- ( ) การบริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว
- ( ) อธิษาศัยไมตรีของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว/ประชาชนในพื้นที่
- ( ) ความปลอดภัยในการเดินทาง
- ( ) อื่น ๆ ระบุ_____

23. สิ่งที่ท่านประทับใจในจังหวัดชัยภูมิ (เรียงลำดับสิ่งประทับใจมากที่สุดถึงน้อยที่สุด คือ 1-3 ลงหน้าข้อความที่ท่านเห็นสมควร)

- ( ) สภาพแวดล้อมและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว
- ( ) ความสะดวกสบายของที่พัก
- ( ) อธิษาศัยไมตรีของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว/ประชาชนในพื้นที่
- ( ) ความสะดวกในการเดินทาง
- ( ) กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ตั้งแคมป์ ส่องสัตว์ ฯลฯ
- ( ) อื่น ๆ ระบุ_____

24. หากมีโอกาส ท่านจะกลับมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิอีกหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ( ) ต้องการมาอีก เพราะ_____

- ( ) ไม่ต้องการมาอีก เพราะ_____

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด
ชัยภูมิ_____

_____

*****

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวจิราภรณ์ นาคประกอบ
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 18 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2525
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	เศรษฐศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ตำแหน่งปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ตลาดต่างประเทศ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย